

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

sapak

cengiz gündoğdu

Cengiz GÜNDÖĞDU

SAPAK

İnsancıl Yayınları: 95
Oyun Dizisi: 1
ISBN -978-605-5958-01-5
1. Basım, Mart 2008

SAPAK

Cengiz Gündoğdu

Yayımcı: *Berrin Taş*
Yönetmen: *Cengiz Gündoğdu*
Ofset Hazırlıkve Kapak Tasarımı: *Deniz Saraç*
Ön Kapak Fotoğrafları: *İstanbul Şehir Tiyatroları Kütüphanesi Arşivi*
Arka Kapak Fotoğrafları: *Aydın Karaküçük*
Baskı: *Dinç Ofset Matbaacılık San.ve Tic. Ltd. Şti, İstanbul*

©İNSANCIL YAYINLARI
Küçükparmakapı, İpek Sok., Zafer Han, No.10
Beyoğlu-İstanbul
Tel&Faks: 0212 249 80 19
e-mail: insancildergisi@hotmail.com
www.insancil.com

Sapak ilk kez 1978-79 döneminde İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatrolarında aşağıdaki kadroyla oynanmıştır.

Yazan: *Cengiz Gündoğdu*

Yöneten: *Burçin Oraloğlu*

Dekor-Kostüm: *Aydoğmuş*

Tahir	Sait Ergenç
Hasan	Atacan Arseven
Muhtar	Yalçın Akçay
Köylü	Yavuz Şeker
Köylü	Nazif Şen
Avukat	Erhan Yazıcıoğlu
Yusuf	Doğan Bavli
Hatice	Hümaşah Hiçan
Fatma	Jale Erkurt
Ayşe	Ayşegül Yalçın
Necati	Burçin Oraloğlu
Latif	Kemal Bekir
Emin	Zeki Yıldırım
Cemal	Yavuz Şeker
Ahmet Hamdi	Demiray Erül
Yakup	Ünal Gürel
Adem	Avni Yalçın
Kemal	Metin Çoban

Sapak ikinci kez *İnsancıl Tiyatro Topluluğu* tarafından 7 ve 14 Mart 2008 tarihinde İstanbul Caddebostan Kültür Merkezinde aşağıdaki kadroyla oynanmıştır.

Yazan: *Cengiz Gündoğdu*

Yöneten: *Serkan Karabayır*

Özgün Müzik: *Mustafa Tabak*

Düzenleme, Piyano: *İlke Bereketli*

Teknik Destek: *Güven Çağlar-Hüseyin Şahin*
Aydın Karaküçük

Oyuncular

A. Kadir Şahin

Aygül Toprak

Baha Çıtakoğlu

Ceren Soğukpınar

Duygu Bingöl

Ergün Özütemiz

Hakan Gügercinoğlu

Mehmet Aslan .

Mustafa Tabak

Nalan Çelik

Özden Özütemiz

Serkan Karabayır

“Sapak”ta İnsanca Yaşama Savaşı*

Cengiz GÜNDOĞDU

Genellikle bir ikisi bilinir ama tarihte, çeşitli şekillerde yayınlanmış birçok “insan hakları bildirisi” var. Burda ilginç olan, bu bildirilerinin çokluğu değil. İlginç olan, insanın yine insana karşı “insan hakları” diye bildiri yayınlaması. Tarihsel akış içinde insan, yine insana karşı, insan olduğunu göstermek, “Bak, ben de insanım” demek için nice kanlı savaşımlardan sonra “insan hakları” diye birçok kez bildiri yayınlanmış.

İnsan, böyle ikide bir, “Ben de insanım, ben de insanca yaşamak istiyorum” diye bildiri üstüne bildiri yayınlarsa burda durmak gerekir, soru sormak için. Soru şu: insan kimdir, insanca yaşamak nedir?

Eski Hindistan’da tanrı Atman’a tapmayana hayvan diye bakarlardı. O devirde Hindistan’da insan sayılmak için Atman’a tapmak gerekirdi. Gerekirdi ama, her önüne gelen de Atman’a tapamazdı. Böyle bir şeye izin vermezlerdi, çünkü, Atman soylu kişilerin tanrısıydı. Atman’a tapmak, bir başka deyişle insan sayılmak için soylu olmak gerekirdi.

Spartacus’u biliyorsunuz. Bu Spartacus, kölelerin hayvandan da aşağı sayıldığı eski Roma’da yaşamış bir köle. Kendi gibi kölelerden bir ordu kurdu, “Biz de insanız” dedi, epey uğraştırdı görkemli Roma’yı.

Ünlü düşünür Herakleitos’tan bir iki söz. *“Eşekler saman almayı, altın almaktan daha çok severler. Domuzlar çamurda*

ve kümes hayvanları toz içinde yıkanır. Köpekler, bütün tanımadıklarının arkasından havlarlar.” Herakleitos, eşek, domuz, kümes hayvanı, köpek diye kimlere sesleniyor acaba? Kime olacak soyluları devirip erke el koyan burjuvalara. Köleler bir yana, burjuvaları bile insandan saymıyor Herakleitos.

İslam düşünürü Ata Malik de bu konuda Herakleitos'tan geri kalmaz. *“Köpeğini daima yarı aç tut ki, seni izlesin”* der, yöneticilere. Burda yarı aç tutulması istenen bildiğimiz köpek değil, halk.

Edmund Burke ile Thomas Paine arasında ilginç bir tartışma var tarihte. Konu, 1789 Fransa ayaklanması. Burke, 1789'da soyluları deviren burjuvalara çok kızıyor, soyluları deviren burjuvalar için, kan içici hayvanlar diyor. Buna karşı Paine, soylular için, insanı soysuzlaştıran soysuzlar, diyor.

Osmanlı devletinin dışişleri bakanı Atıf Efendi, Fransa ayaklanması için şöyle diyor, *“Fransa’da ayaklananlar, bilgisiz halkı, bütün insanların eşit olduğu gibi yalanlarla kandırdılar.”* Atıf efendinin bunları yazdığı çağda, bizde de, köleler hayvan gibi pazarlarda alınır satılırdı.

Bütün bunlardan çıkan şu: Tarihte kısa bir gezinti, insan hakları diye sınıf çıkarlarının savunulduğunu gösterir. Üretim araçlarını eline geçirenler, bütün insanların üretimine el koyar. Üretenleri insandan saymaz. “Benim sınıfımdan olan insan, sınıfımın dışında kalan insan değil” der. Temeli eşitsizliğe dayalı bir uygarlıkta, ürünlere el koyan sınıfa göre, insan kavramı değişir. Bir bakarsınız, soylular dışında hiç kimse insandan sayılmaz. Bir bakarsınız burjuvalar, soysuz soyluları insandan saymaz.

İnsan olma savaşı, yalnız ulusların içinde değil, uluslar arasında da sürer. Batılı uluslar, yirminci yüzyılın başına dek, doğulu ulusları insandan saymazdı. Batılı saldırgan, sömürücü uluslara karşı verilen kurtuluş savaşları, bir anlamda doğulu ulusların insan olma savaşıdır. Hindistan’da Gandhi, *“Biz hepimiz aynı fırçadan çıkmışız, hepimiz büyük bir insanlık ai-*

*lesinin üyeleri*yiz” dedi. Türkiye’de Mustafa Kemal, “*Bütün ci-
hanın bilmesi lazımdır ki, Türkiye halkı, Türkiye Büyük Millet
Meclisi ve onun hükümeti uşak muamelesine tahammül ede-
mez*” diyerek Türk Kurtuluş savaşını başlattı. Bu savaş batılı
saldırgan sömürücü uluslara karşı, Türk ulusunun insan olma
savaşıydı.

Sapak, Türk ulusunun, batılı saldırırgan sömürücü uluslara
karşı verdiği insan olma savaşının hemen sonrasını, 1923-
1927 yıllarını anlatıyor.

Neden 1923-1927? Bu yıllarda ne oldu Türkiye’de? Sürey-
ya İlmen’den dinleyelim, “*Zavallı Serbest Fırka*” kitabında o
yılları şöyle anlatıyor İlmen. “*İstibdada karşı indirilen Meşruti-
yet darbesinin neticesinde post kavgası çıkmıştı. İttihatçılar
hükümet sandalyelerini kapışmışlardı. Meşrutiyete karşı indiri-
len Cumhuriyet darbesinin de neticesi yine post kavgasını
müncer oldu. Bu sefer de Halkçılar sandalyeleri kapıştılar.
Velhasıl her devirde (Sen yemeyeceksin, ben yiyeceğim) fik-
ri hüküm sürdü.*”

Burda durup düşünelim. Süreyya İlmen “*Halkçılar sandal-
yeleri kapıştılar, sen yemeyeceksin, ben yiyeceğim fikri hü-
küm sürdü*” diyor. Süreyya İlmen’in “Halkçılar” dediği kimler
acaba? Cumhuriyet Halk Fırkasını 1923’ten sonra işbirlikçiler,
toprak ağaları, tüccarlar ele geçirdi. İlmen’in “yiyiciler” dediği
bunlar işte.

Falih Rıfki Atay, *Çankaya* adlı kitabında şöyle der, “*Atatürk
devrinin zaafı, devrimci bir tek partinin olmamasıdır.*” Toprak
ağalarının, işbirlikçilerin, tüccarların ele geçirdiği bir parti el-
bette devrimci olamaz.

Cumhuriyet Halk Fırkasını ele geçiren bu üçlü ne yaptı?
Sıkı bir dayanışma içinde Türk halkına, üretenlere, “Sen ye-
meyeceksin, ben yiyeceğim” dedi. Bu toplumsal yaşama,
“Ben insanım, sen değilsin. Ben, insanca yaşayacağım, sen
insanca yaşamayacaksın” şeklinde yansıdı.

Batılı saldırırgan sömürücü uluslara karşı insanca yaşama
savaşını kazanan Anadolu Halk Ayaklanması, bu sınıfların
korkunç becerisiyle yolundan saptırıldı.

Bu oyunun bir yerinde şöyle bir söz var. “Biz insanca yaşamak istiyoruz.” *Sapak* işte bunu anlatıyor. Batılı saldırgan uluslara karşı insanca yaşama hakkını kazananların, sandalyeleri ele geçiren yiyicilere karşı insanca yaşama savaşımını.

Bu yazının başında bir soru var. İnsan kimdir, insanca yaşamak nedir? İnsan, tarihin, toplumsal ilişkilerin var ettiği yüzbinlerce yıllık birikimin ürünüdür. İnsanca yaşamaksa, yaşanan çağda yaratılan bütün ürünlerden, bütün değerlerden insanın eksiksiz bir şekilde yararlanması demektir. Çünkü yeryüzünde görüp görmediğimiz, bilip bilmediğimiz bütün ürünler, bütün değerler, bir tek insanın, bir tek sınıfın değil bütün insanlarındır. Çalışan, üreten, doğayı değiştiren bütün insanların.

Nerde, ne şekilde olursa olsun bu yararlanmada bir eksiklik olursa, kimi sınıflar, “Biz insanız, sen değilsin” diye insan ürünlerine el korsa, orda insanca yaşama savaşımı başlar. *Sapak*’ta olduğu gibi, Necatiler, Ayşeler, Aliler, Bekirler, insan olmayı, insanca yaşamayı tekeline almak isteyen Latiflere, Yusufllara, Tahirlere karşı çıkarlar.

Bu savaşım sürer gider. Herkesin insan sayılacağı, herkesin insanca yaşayacağı o güzelim eşitlikçi uygarlık kuruluna dek.

* Türk Tiyatrosu dergisi, 1978, sayı: 424.

KİŞİLER

Mahmut Esat (*Ekonomi Bakanı*)

Gazeteci (4 kişi)

Tahir (*Toprak ağası, Yusuf'un babası*)

Hasan (*Tahir'in adamı*)

Köylüler (3 kişi)

Avukat

Yusuf (*Kurtuluş Savaşı kahramanı, Tahir'in oğlu*)

Hatice (*Necati'nin annesi*)

Fatma (*Hatice'nin arkadaşı*)

Ayşe (*Hatice'nin kızı, Necati'nin kardeşi*)

Necati (*Kurtuluş Savaşı kahramanı, emekçi oğlu*)

Latif (*İşbirlikçi tüccar, milletvekili*)

Emin (*İşadamları adayı, bakan arkadaşı*)

Cemil (*İşadamları adayı, çekingen*)

Ahmet Hamdi (*İşadamları adayı, İstanbul Limanı'nı millileştiren*)

Yakup (*Mavnacıların başkanı, kabadayı*)

Adam (*Yakup'un adamı*)

Kemal (*Su tüccarı*)

Nuri (*İşbirlikçi tüccar, Latif'in arkadaşı*)

Müdür (*Yusuf'un fabrikasının müdürü*)

Reşit (*Yusuf'un fabrikasının teknik müdürü*)

Ali (*İşçi*)

Adil (*Sarı sendikacı, ispiyoncu*)

Hıdır (*Necati'nin adamı*)

Cevat (*Emekli doktor*)

Salih (*Gazeteci, Necati'nin arkadaşı*)

Bekir (*İşçi*)

Kaymakam

Polis

İşçiler (*5 kişi*)

BÖLÜM I.

SAHNE 1

Kişiler: Mahmut Esat – Yeterli sayıda gazeteci .

Sahne Düzeni: Sahne basın toplantısına elverişli bir biçimde düzenlenecek. Önce gazeteciler, daha sonra ekonomi bakanı Mahmut Esat sahneye girer.

M. ESAT: Değerli gazeteci arkadaşlarım, 15 Şubat 1923’de İzmir’de, Gazi Paşa Hazretlerinin açış söyleviyle çalışmalarına başlayacak olan Türkiye İktisat Kongresi, hiç şüphe yok ki, ekonomi tarihimizde bir dönüm noktası olacaktır. Çünkü bu kongre, ekonomik bağımsızlığımızı sağlamak için toplanmaktadır. Bütün dünya şunu bilmelidir ki, biz Türk ulusu olarak, siyasal bağımsızlığımızı, ekonomik bağımsızlıkla pekiştirmek istek ve kararındayız. Değerli arkadaşlarım, bütün dünya ihtilalleri ve ihtilalcileri son günlerinde gözlerini açınca, ellerinde işe yaramayan bir tutam kanun yaprakları buldular. Biz, Türk ulusunun böyle bir acı sonuca düşmesini önlemek için bu kongreyle ekonomi savaşını başlatıyoruz.

(Mahmut Esat, sözlerini bitirdikten sonra gazetecilerin sorularını bekler.)

1. GAZETECİ: Sayın Bakan, İktisat Kongresi’ne kimler katılacaktır?

M. ESAT: Bu kongreye, ekonomi hayatımızın bütün kollarını temsilen, çiftçiler, tüccarlar, zanaatkârlar ve amele sınıfından

temsilciler katılacaktır. Temsilci sayısı üç bin kişiyi bulmaktır.

2. GAZETECİ: Sayın bakan, bu kongreden ne gibi yararlar bekliyorsunuz?

M. ESAT: Birinci yararı şu. Ekonomi hayatımızı elinde tutanlar birbirlerini tanıyacaklar. Bu konuda bir örnek vermek isterim. İzmir’de oturan bir Türk tüccarı, Paris’teki Fransız tüccarını tanıyor da, Konya’daki Türk tüccarını tanımıyor. Böyle şey olur mu arkadaşlar. Bu kongre, yurdumuz insanlarını tanıştıracak. İkinci yararı... buraya dikkatinizi çekerim, şu olacak. Türkiye az ihracat, buna karşılık çok ithalat yapan bir ülke. Arkadaşlar, hep çok ithalat buna karşılık hep az ihracat yapacağız ve hep yabancılara borçlu olacağız. Bu, böyle sürerse ekonomik bağımsızlığımızı kuramayız. İşte kongrede bu konuları konuşacağız.

3. GAZETECİ: Kongrede amele sınıfının durumu ele alınacak mı?

M. ESAT: Bütün sınıfların durumları ayrı ayrı ele alınacak.

3. GAZETECİ: Amele sınıfına grev, sendika ve parti kurma hakkı verilecek mi?

M. ESAT: Dün olduğu gibi bugün de bizde bir sınıf meselesi yoktur. Bizde herkes doğrudan doğruya yabancı sermayeye esir olmuştur.

4. GAZETECİ: Kongrede alınan kararlar, hükümetçe olduğu gibi uygulanacak mı?

M. ESAT: Hayır. Ama yurt gerçeklerine uygun kararlar dikkate alınacaktır.

1. GAZETECİ: Bu tür kongreler sık sık yapılacak mı?

M. ESAT: Evet. Her yıl böyle bir kongre yapmayı düşünüyoruz.

3. GAZETECİ: Sayın Bakan. Bu kongrede ülkemizin kalkınması için izlemesi gereken bir sistem seçilebilir mi?

M. ESAT: Türkiye’nin izleyeceği sistem, dünyada geçerli olan sistemlerin hiçbirine benzemez. Biz ne “Bırakınız geçsinler, bırakınız yapsınlar” ne de sosyalist ve komünist okul-

danız. Yeni Türkiye'nin yeni bir ekonomi okulu vardır. Buna ben, 'Yeni Türkiye Ekonomi Okulu' diyorum. Biz okullardan yana değiliz. Ama ihtiyaca göre bunlardan yararlanacağız. Yeni Türkiye karışık bir sistem uygulayacaktır.

2. GAZETECİ: Yabancı sermaye konusunda ne düşünüyorsunuz?

M. ESAT: Yabancı sermaye, kanunlarımıza uyduğu sürece ülkemizde çalışabilir. Ama bütün dünyanın şunu bilmesini isteriz ki, Osmanlı devrinde olduğu gibi ülkemizi sömüremez.

1. GAZETECİ: Aşar kaldırılacak mı?

M. ESAT: Halkın her konuda söz söylemeye hakkı vardır. Arkadaşlar, Türk Ulusu, yalnız savaşta başarılı olan bir ulus değildir. Türk Ulusu, ekonomide de edebiyatta da ileri bir ulustur. Böyle bir ulus olduğunu da çok kısa zamanda, sanayide ve tarımda ve bilimde çağdaş uluslara yetişerek ve hatta onları geçerek bütün dünyaya gösterecektir.

(M. Esat kalkarken perde kapanır)

SAHNE 2

Kişiler: Talir - Hasan - Köylüler (3 kişi) - Avukat - Yusuf

Sahne Düzeni: Toprak ağası Talir'in evi. Talir gazete okur. Arada söylenir.

TAHİR: Pek güzel... pek hoş konuşuyorsun ama, bizi dinlemiyorsun Gazi Paşa, aşarı bir türlü kaldırmadın... inim inim inliyoruz... kaldır şu aşarı, kaldır gitsin...

(Hasan girer)

TAHİR: Ne var Hasan?

HASAN: Ağam, şu Çukur köyün muhtarı var ya?

TAHİR: N'olmuş, gebermiş mi?

HASAN: Yok ağam gebermemiş... Seni görmek ister... Bir diyeceği varmış.

TAHİR: Ne diyecekmiş?

HASAN: Bilir miyim ağam.

TAHİR: Ülen Hasan, sen ne demeye böyle insan gibi elbise giyiyorsun

HASAN: N'apayım ağam?

TAHİR: Semer vursana sırtına. Neden dersen, sen eşeksin ülen. Sen şeddeli eşeksin. Şeddeli eşek, o gavat muhtarın he demeye geldiğini nasıl bilmezsin... Şuna bak hele... Ülen, o gavat muhtar, toprak işini konuşmaya geldi, toprak. Şimdi anladın mı?

HASAN: Anladım ağam... Ben, şimdi kovalarım o muhtarı.

TAHİR: Bir çarparsam... Eşek gibi konuşma hayvan. Kovacakmış... De ki kovdun... Sonra n'olacak... Gene gelecekler... sen yüz kov, onlar bin gelir.

HASAN: Sen ne dersen öyle yapalım ağam.

TAHİR: O gavatın bütün umudunu söndürmeli... Şuncacık bile bir umut bırakmamalı. Umudunu hepten kırmalı ki, bir köpek gibi kıvrılsın... Söyle gelsin..

(Hasan çıkar. Tahir dolanır. Az sonra mulhtar ve iki köylü girerler)

TAHİR: Hoş geldiniz.

HEP BİRLİKTE: Hoş bulduk, Tahir ağa.

TAHİR: Oturun bakalım... Muhtar...

MUHTAR: Buyur Tahir ağa.

TAHİR: Buraya kadar yüzüme bakmaya gelmedin ya, konuşsana.

MUHTAR: Tahir ağa, dün jandarma geldi. Toprakları boşaltın dedi.

TAHİR: Boşaltın dediyse boşaltın. Jandarmaya, devlete karşı mı geleceksiniz?

MUHTAR: Haşa, karşı gelmek kim, biz kim... Ama o topraklar bizim de...

TAHİR: Nerden sizin oluyormuş, bütün o toprakların kapı gibi tapusu var bende.

1. KÖYLÜ: Ağa, niye böyle söylersin, devlet bizimle oynayacak değil a.

MUHTAR: Geçen yıl devlet verdi o toprağı bize. Sen de biliyorsun bunu Tahir ağa.

TAHİR: Ülen, asabımı sinirlendireceksiniz şimdi. Devlet benim topraklarımı nasıl size verir ülen.

MUHTAR: Tahir ağa, o topraklara, bataklık diye sen bile dönüp bakmadın yıllarca.

TAHİR: Ülen, muhtar, de ki, o topraklar sizin, nasıl ekeceksiniz. Geçen yıl acıdım tohumluk verdim, ektiniz. Peki bu yıl n'olacak.

MUHTAR: Sağol Tahir ağa, ama, biz de borcumuzu tek kurşuna kadar ödedik.

TAHİR: N'olmuş ödemeyle... Bu yıl havalar kurak giderse, ekin cayır cayır yanarsa n'olacak... De ki, yüce Mevlam bir rahmet yağdırdı, tufan gibi sel geldi, n'olacak...

MUHTAR: Önce Allah, sonra sen varsın Tahir ağa.

TAHİR: Konuşun ülenler, cevap verin. Sizin namusunuzu kim koruyor?

HEP BİRLİKTE: Sen Tahir ağa.

TAHİR: Devlet kapısında işlerinizi kim görüyor.

HEP BİRLİKTE: Sen Tahir ağa.

TAHİR: Caminizi kim yaptırdı?

HEP BİRLİKTE: Sen Tahir ağa.

TAHİR: Peki len, ne diye toprak toprak diye çıkıyorsunuz karşıma.

MUHTAR: Bir hata varsa düzelt dedik Tahir ağa.

TAHİR: Düzelttim işte. O topraklar yanlışlıkla verilmiş size. Ben size avukatı gönderirim yarın. Hepiniz tapuda takrir verirsiniz.

MUHTAR: Biz n'olacağız Tahir ağa.

TAHİR: Bok olacaksınız. Muhtar, ben seni akıllı bir adam bilirdim... Şu gazeteyi görüyor musun?

MUHTAR: Görüyorum.

TAHİR: Bak, burda ne yazıyor. Dinle, *"İktisadi faaliyetimizi dayandıracığımız temeller, her türlü bilgi ile beraber, doğrudan doğruya ülkemizin topraklarını koklayarak ve bu topraklarda bizzat çalışan insanların sözlerini işiterek tespit olunacaktır."* Gazi Paşa söylüyor. Şunları... Yani ne demek istiyor... Çalışanın sözlerini dinleyeceğiz diyor, onun bunun malını hırsız gibi çalanın değil... Siz çalışırsanız, elbet aç kalmazsınız.

HEP BİRLİKTE: Sağol Tahir ağa.

TAHİR: Varın gidin şimdi... Yarın bir mazaratlık da çıkartmanın ha...

(Işıklar yanar söner)

TAHİR: Avukat efendi, sen, bize iyi hizmet etmiyorsun.

AVUKAT: Rica ederim Tahir ağa, hangi hizmette kusur ettik.

TAHİR: Daha ne yapacaksın, senin şimdi tapuda olman gerekirdi.

AVUKAT: Tapuda olmanın hiç önemi yok. Hasan'a ne yapacağını tek tek anlattım.

TAHİR: O eşek de anladı.

AVUKAT: Neden anlamasın Tahir ağa.

(Yusuf girer)

YUSUF: Şu çok önemli işleriniz daha bitmedi mi baba?

TAHİR: Bitiyor oğlum, bitiyor. Az kaldı.

YUSUF: İyi ama baba, bir haftadır buradayım, doğru dürüst konuşamadık.

TAHİR: Yarın konuşuruz, öbür gün konuşuruz. Allah'ın günü bitmedi ya.

YUSUF: Baba, çok rica ediyorum, beni oyalıyorsunuz. Ama, en geç öbür gün İstanbul'a gideceğimi bilmenizi isterim.

TAHİR: İstanbul mu... Oğlum, ne var İstanbul'da.

AVUKAT: Yusuf beyi mazur görmeli, burada ömür çürütecek değil ya... Ah İstanbul.

YUSUF: Gezmek için değil. Ticaret için gidiyorum İstanbul'a.

TAHİR: Bir bu eksikti... Yüzlerce dönüm toprak dururken ticaret ne oluyor?

YUSUF: Baba, bu ülkeye artık, tüccar gerekli, sanayici gerekli, anladınız mı?..

TAHİR: Bu dediklerin ne işe yarar oğlum?

YUSUF: Baba, siyasal bağımsızlığımızı korumak için ekonomik yönden bağımsız olmamız gerekli. Yeni bir savaşa başlıyoruz, ekonomi savaşına. Bu savaşı da tüccarla, sanayiciyle kazanacağız.

TAHİR: Savaş mı... Yine mi savaş... Yoo, yeter artık...

AVUKAT: Savaştan bıkmadınız mı Yusuf bey. Halife efendimize bile savaş açıldı..

YUSUF: Ne demek istediniz?

AVUKAT: Padişah efendimize karşı savaş açtınız, cumhuriyeti ilan ettiniz, sustuk.

YUSUF: Devam edin.

AVUKAT: Şimdi de halife efendimize karşı savaş açıldı. Gazi paşa ne istiyor Halife efendimizden?

YUSUF: Siz Gazi Paşa Hazretlerinden ne istiyorsunuz?

AVUKAT: Halife efendimize dokunmasın... Dokunursa...

YUSUF: Ne olur?

AVUKAT: Yer yerinden oynar.

YUSUF: Efendi size şunu hatırlatmak isterim ki, bu ulus kurtuluş savaşını yaparken, Halife efendimiz sarayda yan gelip yatıyordu.

TAHİR: Oğlum, ne biçim konuşuyorsun.

YUSUF: Rica ederim, bu konu çok önemlidir. Gazi Paşa ne isterse o olacak. Yer yerinden oynasa bile Gazi Paşa'nın kılına kimse dokunamaz.

AVUKAT: Müdafayı Hukuku bu günler için mi kurdun Tahir ağa.

YUSUF: Efendi, şunu iyi bil ki, biz, halife için değil, bu ülke için savaştık.

TAHİR: Asabım yine sinirlendi. Şimdi bunları bırak da, ne istiyorsan onu söyle.

YUSUF: Baba, öncelikle şunu bilmeni isterim. Burada, Gazi Paşa'ya karşı bir hareket başlarsa, bundan sizi sorumlu tutarım.

TAHİR: Bre deli oğlan, sen ne istiyordun hele onu söyle.

YUSUF: Ne istediğimi sonra konuşuruz, ben şimdi gidiyorum.

(Çıkar)

TAHİR: Hay senin avukatlığına konuşmasını bile bilmiyorsun.

AVUKAT: Böyle deme Tahir ağa, korkarım hilafeti kaldıracak bu adamlar.

TAHİR: Bre avukat, bu adamlar dediğin benim oğlum.

AVUKAT: Oğlunun ne söylediğini kulaklarınla duydun.

TAHİR: De bakayım bana, padişahlık varken ne iş yapardın?

AVUKAT: Avukatlık.

TAHİR: Cumhuriyet geldi yine avukatlık yapıyorsun. Halife giderse yine avukatlık yapmayacak mısın?

AVUKAT: Öyle ama...

TAHİR: Kafanı çalıştır avukat, kafanı. Sokmayan yılanın kuyruğuna boş yere basma. Bu adamların gözü kara, benden söylemesi..

(Hasan girer)

TAHİR: Nerdesin ülen?

HASAN: Anca bitirdik ağam.

AVUKAT: Ver bakayım tapuyu... Tamam, bu da tamam. Yirmi dönüm eksik yazılmış

TAHİR: Allah kahretsin seni, eşek herif.

(Kamçıyla Hasan'a vurur)

HASAN: Dur ağam, vurma.

AVUKAT: Tahir ağa, kendine gel.

HASAN: Kel Mustafa tapuya gelmedi ağam.

TAHİR: Gelmedi mi, peki n'olacak şimdi?

AVUKAT: Canım Tahir ağa, hepsi hepsi yirmi dönüm, sinirlenecek ne var?

TAHİR: Yıkıl karşımdan geveze adam... Sus, konuşma yıkıl, asabımı sinirlendirme..

(Avukat çıkar... sessizlik)

TAHİR: Bana bak..

HASAN: Buyur ağam...

TAHİR: Yanına birkaç adam al... Kel Mustafa'nın evini tarumar et. İbret için taş taş üstüne bırakma, Tahir ağaya başkaldırmak neymiş görsün.

SAHNE 3

Kişiler: Hatice, Fatma, Ayşe, Necati

Sahne Düzeni: İstanbul'da yoksul bir ev. Hatice dikiş diker, Fatma gazete okur

HATİCE: Gazetede ne var ne yok Fatma hanım.

FATMA: Ne olacak, Refet Paşa yine konuşmuş. Huzuru mahşerde ne konuşacaklar bakalım.

HATİCE: Kim konuşacak huzuru mahşerde?

FATMA: Kim olacak? Şimdi konuşan paşalar.

HATİCE: Bunu da nerden çıkardın Fatma hanım.

FATMA: Nerden mi çıkardım? Padişah efendimizin ahı yerde mi kalacak sanıyorsun.

HATİCE: Başımıza ne geldiyse padişahın yüzünden gelmedi mi?

FATMA: Tövbe de, Hatice hanım, tövbe de.

HATİCE: Bu savaşı başımıza kim sardı... Bırak elin gavuru savaşsın. Bak evimize kadar girdi savaş.

FATMA: Savaşı ittihatçılar çıkardı, padişah efendimizin şunca suçu yok bu işte.

HATİCE: Suçlu olmasaydı İngiliz gemisiyle kaçmazdı.

FATMA: Padişah efendimiz kaçmadı, şöyle bir gezmeye gitti.

HATİCE: Şöyle kaç yıl gezecek bakalım.

FATMA: Çattadak çatlayacağım şimdi. Ne istiyorsun padişah efendimizden.

(Kapı çalınır)

FATMA: Bir gelen var galiba.

(Hatice gider, gelir)

HATİCE: Benim kız... Baş ağrısı tutmuş yine. Harap oldu kız eve bakacağım diye.

FATMA: Kabahat sende. Kaç kere söyledim, şu kız Latif beyle evlendir dedim.

HATİCE: Necati gelmeden nasıl yapabilirim bunu.

FATMA: Necati Necati... Ne zaman gelecek bu çocuk?

HATİCE: Geçen gün Yusuf bey geldi. İstanbul'a gelmeden İzmir'e uğramış. Necati bir iki güne kadar gelecek dedi.

FATMA: Aman şu çocuk gelse de...

HATİCE: Gözümüz yollarda bekliyoruz işte. Gelsin, gelsin de görsün bizi.

(Ayşe girer)

AYŞE: Anne, mavi elbisemi gördün mü?

HATİCE: Kızım, elimde ya. Yıkayayım dedim, lime lime oldu.

AYŞE: Anne, ben sana, onu yıkama demedim mi.

HATİCE: Dedin ama, unutmuşum.

(Kapı çalınır)

HATİCE: Kapıya bakıver.

FATMA: Kız mum gibi eriyor. Ah... ah...

(Dışarıdan Ayşe'nin sevinç çığlığı gelir... Sessizlik)

HATİCE: Ayşe... Kızım kim geldi?

(Necati'yle Ayşe girerler. Ana oğul bakışır. Necati aksayan ayağıyla ilerler. Kucaklaşırlar.)

NECATİ: Anam, canım anam.

HATİCE: Oğlum... Kahramanım...

FATMA: Üstüme iyilik sağlık. Oğlum, bu ne biçim gelmek. Nerden çıktın böyle.

AYŞE: Gökten indi teyzeciğim gökten.

NECATİ: Nasılsın Fatma hanım teyze.

FATMA: Öp bakayım şu elimi... Kırkbir kere maşallah. Yolda görsem tanımam. Ayol sen yüzbaşı mı oldun?

NECATİ: Öyle oldu Fatma hanım.

FATMA: Maşallah. Hadi gözün aydın Hatice hanım.

HATİCE: Şükür bu günlere... Çok şükür Allahım.

FATMA: Aaa, yine başladı ağlamaya... Hadi ben gidiyorum.

(Fatma uğurlanır)

HATİCE: Ayağına n'oldu Necati?

(Sessizlik)

NECATİ: Koltuklara n'oldu anne?

HATİCE: Yoldan geldin, kirlisindir, su ısıtayım da yıkan...

NECATİ: Anne, şöyle yakınımaya gelsene. Koltuklara ne oldu?

HATİCE: Koltuklara mı... Hadi kız, sen suyu ısıt.

(Ayşe çıkar)

HATİCE: Gördüğün gibi işte. Koltuk moltuk yok. Sattık.

NECATİ: Sattınız mı? Peki halı... Halıyı da mı?

HATİCE: Evet.

NECATİ: Nereye baksam bir eksiklik var... Şurda gümüş bir şamdan olacaktı.

HATİCE: Onu da sattık. Her şeyi, para eden her şeyi sattık. Namusumuzu satmamak için her şeyi sattık.

(Necati'ye sarılır. Ağlar)

HATİCE: Savaş bizi yıktı oğlum.

NECATİ: Peki babam?

(Ayşe girer)

AYŞE: Babam öldü abi.

NECATİ: Babam öldü mü?

(Sessizlik)

NECATİ: Nasıl ve ne zaman?

AYŞE: İşgal askerleri öldürdü babamızı. Latif denen adamın yüzünden.

HATİCE: Latif beyi karıştırma. Olacakları nerden bilsin Latif bey. Ekmeğin bile zor bulunduğu bir zamanda babana bir tavuk vermiş Latif bey.

NECATİ: Evet.

HATİCE: Tavuğu ayaklarından tutmuş getiriyormuş. İşgal askerleri böyle tutamazsın demişler. Rahmetli sinirlenmiş. Tutarsın, tutamazsın derken, tavuğu askerin yüzüne çarpmış. Sen misin çarpan, rahmetliyi oracıkta süngülemişler.

AYŞE: Kanlar içinde getirdiler eve. İki gün yaşadı. Babamın ölümünden sonra bir insanın düşebileceği en zor duruma düştük.

HATİCE: Ama namusumuza leke sürdürmedik. Ayşe'nin okuması için önce eşyaları sattık. Sattık ama, bir işe yaramadı. Savaş bitmedi bir türlü. Bitmedi... Satacak bir şey kalmayınca, Ayşe okulu bıraktı işe girdi. İnan Necati, son dakikada geldin. Bak şu kıza, bak... Eve bakacağım diye mum gibi eridi.

NECATİ: Anlıyorum. Her şey düzelecek, her şey...

HATİCE: Her şey mi?

NECATİ: Evet... Her şeye yeniden başlayacağız. Ayşe yeniden okula dönecek. Sen, sen de hemen şimdi mutfağa girip, oğluna puf böreği yapacaksın.

HATİCE: Ah oğlum, istediğin börek olsun, ama un nerde?

AYŞE: Bir avuç un altınla satılıyor İstanbul'da.

NECATİ: Altınımız olmadığına göre, evde ne varsa onu yeriz biz de.

HATİCE: Ben sana güzel bir yemek pişireyim de gör.

NECATİ: Sen pişirdikten sonra taş olsa yerim anacığım.

(Hatice çıkar)

NECATİ: Sen nerde çalışıyorsun Ayşe?

AYŞE: Bir boyama fabrikasında çalışıyorum.

NECATİ: İşin oldukça zor olmalı.

AYŞE: Zor mor. N'apalım. Annemin dediği gibi namusumuz için her zorluğa katlandık.

NECATİ: Namus... Evet namus. Bana güç veren şu ki, bütün Türk halkı namusu için dişini tırnağına kattı. Anadolu'da o güzel kentler, köyler, bağlar bahçeler tarumar oldu. Yalnız bu evde değil, Türkiye'de her evde savaş verildi.

AYŞE: Hayır yanılıyorsun abi. İstanbul'da her evde savaş verilmedi.

NECATİ: Ne demek istiyorsun?

AYŞE: İstanbul'da her evde savaş verilmedi diyorum sana. Halk bir dilim ekmek için çırpınırken, bazı insanlar bir eli yağda, bir eli balda yaşadılar. Karaborsacılar inim inim inlettiler halkı.

NECATİ: Neler söylüyorsun sen, ne karaborsacısı?

AYŞE: Un, bulgur, gaz, şeker karaborsacıları. Abi, bu adamlar ihtiyaç maddelerini istif ettiler, sonra ateş pahasına sattılar.

NECATİ: Düşmanla işbirliği yapanlardan, mandacılardan söz ediyorsan... şu Ali Kemal gibilerden.

AYŞE: Hayır abi, niçin anlamıyorsun, ben karaborsacılardan söz ediyorum. Halkın sırtından yüzbinlerce lira kazananlardan söz ediyorum.

NECATİ: Kim bunlar?... Bir tek örnek gösterebilir misin?

AYŞE: Elbette... Şu pis Latif'i tanıyorsun değil mi?

NECATİ: Hangi pis Latif?

AYŞE: Babamın tavla arkadaşı vardı ya...

NECATİ: Ha, evet... otel katibi Latif efendi.

AYŞE: Evet o... Ama otel katibi değil artık. Şimdi o, İstanbul'un en zengin tüccarı.

NECATİ: Nasıl oldu bu?

AYŞE: Ona sor. Anlatır belki... Seni bekliyor beyefendi hazretleri.

NECATİ: Beni mi bekliyor, neden?

AYŞE: Beni isteyecek... Sen de evet dersen, ben kendimi öldüreceğim.

NECATİ: Zengin karısı olmak istemiyor musun?

AYŞE: Öyle zenginlik yerin dibine batsın...

NECATİ: Demek otel katibi Latif efendi, şimdi zengin bir tüccar... Allah Allah... Nasıl oldu bu?

AYŞE : Oldu işte. Ordularınızla hep ileri gittiniz. Arkada neler olup bitiyor diye bir gün dönüp bakmadınız. Halk bugün yalnız düşmandan kurtuldum diye sevinmiyor. Halk, karaborsacılar, vurgunculardan kurtulacağız diye de seviniyor.

NECATİ: Savaş sırasında bazı haksızlıklar olabilir. Bazı adamlar karaborsacılık bile yaparlar. Bunların hepsi düzelecek. Çünkü Ankara'da bir halk hükümeti var. Bu hükümet yeni bir Türkiye kuracak.

AYŞE : Yeni bir Türkiye mi?

NECATİ: Evet. Yeni Türkiye'de bu gibi adamlara kesinlikle hayat hakkı tanınmaz. Karaborsacı dediklerin, şunlar bunlar pılsını, pırtısını toplar, çeker gider. Çünkü biz boş yere savaşmadık.

(Sessizlik)

NECATİ: Çünkü biz buradayız.... İşte o kadar.

SAHNE 4

Kişiler: Hatice, Fatma, Latif, Necati

Sahne Düzeni: Sahne 3'deki yer. Eşyalar düzelmiş. Hatice eşyaların tozunu alır. Fatma girer,

FATMA: Hatice hanım, çabuk ol, Latif bey geliyor.

HATİCE: Geliyor mu... N'apacağız, Necati de gelmedi daha.

FATMA: Ayol, şu vazoyu yerine koysana.

HATİCE: Dur, elim ayağım dolaştı.

FATMA: Necati gelene kadar ben Latif beyi oyalarım, merak etme, sen Latif beyi karşıla.

(Hatice çıkar. Bir süre sonra Latif'le girer.)

FATMA: Buyurun Latif beyciğim, buyrun. Hoş geldiniz.

LATİF: Hoş bulduk efendim.

HATİCE: Şöyle buyurun efendim... şu yastığı arkanıza koyayım.

LATİF : Çok teşekkür ederim hanımefendi.

HATİCE: Nasılsınız efendim. İyisinizdir inşallah?

LATİF: Çok şükür Allah'a, hiçbir derdimiz yoktur. Siz nasılsınız efendim?

HATİCE: Sağlığınıza duacıyız Latif bey.

LATİF : Siz nasılsınız Fatma hanım.

FATMA: Sizi gördük daha iyi olduk.

(Sessizlik)

LATİF: Necati bey neredeler acaba?

FATMA: Latif bey, yukarda Allah var, bu kalpak yakışmış si-ze.

LATİF: Gönül alıcı sözlerinizle her gönülde taht kuruyorsunuz.

FATMA: A, vallahi doğru söylüyorum.

HATİCE: İnanın Latif bey, size yakışmış bu kalpak.

LATİF : Efendim, festen sonra kalpağa alışmak epey zor oldu. Festi kalpaktı derken ne giyeceğimizi şaşırdık. Geçende Ankara'ya gidiyordum bakanla görüşmeye, aman dediler, fes çıkar, kalpak giy.

FATMA: O niye?

LATİF: Efendim, fes giyene iyi gözle bakmıyorlarmış Ankara'da. Bu durumda, zaman sana uymazsa, sen, zamana uy dedim, kalpağı geçirdim kafama.

HATİCE: Çok iyi yapmışsınız efendim.

FATMA: Ankara dedin de aklıma geldi. Mustafa Kemal Paşa padişah olacak mı?

LATİF: Ne padişahı?

FATMA: Ne padişahı var mı? Padişah efendimizin yerine geçmeyecek mi?

LATİF: Fatma hanım, padişahlık kalktı. Cumhuriyet kuruldu. Mustafa Kemal Paşa hazretleri de Cumhurbaşkanı oldular.

FATMA: Padişah olmayacaktı da padişah efendimizi niye kovdu?

HATİCE: Fatma hanım padişahı çok severdi de.

LATİF: O ayrı efendim. Ama artık devir değişti, cumhuriyet devri başladı.

FATMA: Ayol, eski köye yeni adet mi getirecekler.

LATİF: Fatma hanım, rica ederim böyle konuşmayınız. Hem efendim cumhuriyetin ne zararı var. Değil mi efendim.

FATMA: Mütarekede böyle konuşmuyordun ama.

LATİF: Kim ben mi? Töbe de Fatma hanım, töbe çarpılırsın. Hatice hanım, lütfen siz söyleyin, Mustafa Kemal Paşa Hazretleri için kötü söz söyledim mi?

HATİCE: Allah için sizden hiç kötü bir söz duymadık.

LATİF : Beni ihya etiniz.

(Kapı çalınır, Hatice çıkar)

LATİF: Neler söylüyorsunuz böyle hıkkadak öldüreceksiniz beni.

FATMA: Beni kızdırmayın siz de.

LATİF : Necati'nin yanında böyle konuşmayın rica ederim.

FATMA: Merak etme.

(Necati'yle Hatice girerler)

NECATİ: Hoş geldiniz Latif efendi.

LATİF: Siz hoş geldiniz kahraman yüzbaşı.

NECATİ: Siz de hoş geldiniz Fatma hanım.

LATİF: Büyük gazamız mübarek olsun.

FATMA: Hoş bulduk Necati bey oğlum.

LATİF: Büyük gazamız mübarek olsun. Allah başta Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinden sonra sizden razı olsun efendim.

FATMA: Çok doğru söylediniz.

LATİF: Efendim, çok karanlık günler geçirdik, Ama sizler cephede, bizler burada, savaşa savaşa yurdumuzu kurtardık.

FATMA: Necati bey oğlum, Latif bey, sizler için çok uğraştı çok.

LATİF : Çok uğraştım çok, işte anneniz hanımefendi söylesinler.

HATİCE: Evet çok uğraştı Latif bey.

NECATİ: Siz ne şekilde uğraştınız Latif efendi.

LATİF: Efendim, ben yalnız kendim, her gün fetih suresi okuttum. Sonra efendim, Anadolu'ya sandık sandık cephaneye kaçırdım. Geçenlerde bizim Refet'in yanındaydım, ona da anlattım bunları.

NECATİ: Sizin Refet kim?

LATİF: Refet Paşa Hazretleri

NECATİ: Öyle mi... Peki ne dedi sizin Refet?

LATİF: Bana madalya vereceklermiş. Ama benim madalyada filan gözüm yok. Ben bu güzel yurt için her zaman gözümü kırpmadan canımı vermeye hazırım.

FATMA: Latif bey, izin verirsiniz, azıcık ben konuşayım.

LATİF: Rica ederim efendim, buyurun. Özür dilerim, kahramanımızı görünce coştum.

FATMA: Necati bey oğlum, biz buraya hayırlı bir iş için geldik.

NECATİ: Ne gibi?

FATMA: Allah'ın emri, Peygamberin kavliyle Ayşe'yle Latif beyi evlendireceğiz.

LATİF : Efendim, siz savaştayken, bu isteğimizi annenize söylemek cesaretinde bulunmuş idik. Anneniz sizi beklemekliğimizi ifade buyurmuşlardı.

FATMA: İki gözümüz yolda sizi bekledik.

LATİF : Biz sizi beklerken, siz hastanede yaralı olarak yatıyormuşsunuz. Bu durumu bilseydik elimizden geleni yapardık.

NECATİ: Teşekkür ederim.

LATİF: Sizin gibi kahramanlara ne yapsak azdır efendim.

NECATİ: Evet anlıyorum.

LATİF: Yüksek anlayışınıza sığınıyorum.

NECATİ: Beni dinler misiniz...

LATİF: Emredin efendim...

NECATİ: Şimdi siz, Ayşe'yle evlenmek istiyorsunuz.

LATİF: Allahın emriyle efendim... Sonra sizin...

NECATİ: Bu gibi işlerde hemen karar verilmez. Düşünmeli...

FATMA: Aman oğlum, neyi düşüneceksin. Ayol, sen de bir şeyler söylesene

HATİCE: Ne söylesem bilmem ki...

LATİF : Efendim, Necati bey haklıdır. Rahat rahat düşünsünler... Herhalde bir iki gün içinde bize cevap verirler.

NECATİ: Cevap için birkaç gün beklemeyeceksiniz. Şimdi annemle Fatma hanım bizi yalnız bırakacaklar. Birlikte düşüneceğiz.

FATMA: Bir şey anladım sa arap olayım. Hatice hanım, kuku-mav kuşu gibi ne susuyorsun? Bir şeyler söylesene.

NECATİ: Fatma hanım, rica ederim bizi yalnız bırakın.

LATİF: Lütfen Fatma hanım, erkek erkeğe daha çabuk anlaşırız. Lütfen.

HATİCE: Fatma hanım, hadi biz çıkalım.

FATMA: Eh, sizin alacağınız olsun.

(Fatma ile Hatice çıkar)

NECATİ: İsterseniz düşünmeye başlayalım.

LATİF: Başlayalım efendim.

NECATİ: Ayşe'yle evlenmek istiyorsunuz. Yalnız beni düşündüren bir konu var

LATİF : Yaş meselesiyse hiç düşünmeyin. Çünkü efendim, her ne kadar genç sayılmam ise de, haddim olmayarak, sözüm meclisten dışarı, birçok genci cebimden çıkarırım.

NECATİ: Benim düşündüğüm bu değil.

LATİF : Kerem buyurun, nedir?

NECATİ: Siz katip olarak çalıştığınız otelden çok az bir para alıyorsunuz. Evi nasıl geçindireceksiniz. Bunu düşünüyorum ben.

LATİF : Çok haklısınız. Yalnız haddim olmayarak şunu hatırlatmama izin verin ki, ben, otel katibi eski Latif bey değilim. Ben, tüccarım.

NECATİ: Tüccar mı?

LATİF: Evet. Tüccarım. Zenginim. Evim ve hatta otomobilim bile var.

NECATİ: Şu kapının önünde duran otomobil sizin mi?

LATİF: Evet benim. Şoförüm bile var. İçinde oturur beni bekler hep.

NECATİ: Her şeyi çok güzel anlattınız. Ama beni düşündüren bir nokta daha var.

LATİF : Emredin.

NECATİ: Ticaret para isteyen bir iş tir. O da sizde yoktu. Bu durumda siz nasıl tüccar oldunuz?

LATİF: Efendim, birkaç yıl önce annemi kaybettim. Rahmetli yüklüce bir miras bıraktı. Nur içinde yatsın, yeri cennet olsun.

NECATİ: Benim hatırladığıma göre, anneniz siz küçükken ölmüş. Siz de üvey ana dayığına dayanamayarak evden kaçmışsınız. Bize böyle anlatmıştınız.

LATİF: Efendim, yanlış hatırlıyorsunuz. Hem bunun ne önemi var.

NECATİ: Bir katip nasıl zengin oldu. Önemli olan burası.

LATİF: Efendim, ben, epey geciktim. Sizi başka bir zaman rahatsız ederim.

NECATİ: Oturun ve anlatın.

LATİF: Çalıştım. Çok çalıştım. Milli mücadeleye sandık sandık silah gönderdim.

NECATİ: Bir otel katibi çok çalışırsa otele müdür olur. Tüccar olmaz.

LATİF : Efendim, ne söylesem inanmıyorsunuz. İnanın doğruyu söylüyorum, çok çalıştım.

NECATİ: Doğruyu söylemiyorsunuz. Sizin beş altı doğrunuz var. İşinize gelen yerde işinize gelen doğruyu söylüyorsunuz.

LATİF: Kader efendim, alrumıza yazılmış. N'apalım, kader. Benim bir suçum yok, vallahi bir suçum yok. Allah yürü kulum, dedi. Ben de yürüdüm.

NECATİ: Kaç yoksulun üstünde yürüyerek bu duruma geldiniz?

LATİF : Efendim, siz bir kahramansınız. Orduda her kimle konuşsak sizi öve öve bitiremiyorlar. Bana niçin eziyet ediyorsunuz. Siz...

NECATİ: Kes... Evimdesin fazla konuşmak istemiyorum. Yalnız şunu bil, devir değişti.

LATİF: Biliyorum efendim.

NECATİ: Ankara'da bir halk hükümeti var. Bu hükümet soygunlara son verecek.

LATİF: Çok iyi olur efendim.

NECATİ: Sen de şunu kafana sok. Başında eğreti duran o kalpağa güvenme. Kimseyi aldatamazsın. Senin gibi adamlardan kesinlikle hesap sorulacak.

LATİF: Boynumuz kıldan incedir yüzbaşım. İsterseniz, evimle otomobilimi size hemen verebilirim.

NECATİ: Parayı ne kadar havadan kazandığın belli.

LATİF: Hemen şimdi çağırayım şoförümü... Otomobil sizin olsun.

NECATİ: Sus... Hadi çek git buradan... Cumhuriyet Türkiye'si'nde senin gibi adamlara verilecek kızımız yok. Bu tertemiz cumhuriyet senin gibi adamlara kız değil, selam bile vermez anladın mı.

LATİF: Anladım efendim. Siz nasıl isterseniz öyle olsun efendim. Emriniz üstüne gidiyorum efendim.

(Çıkar. Necati bir süre yalnız kalır. Sonra Hatice girer)

HATİCE: Niye böyle yaptın oğlum. Ayşe, Latif beyle evlenseydi, hepimiz rahat edecektik.

(Sessizlik)

NECATİ: Anne, bavulumu hazırlar mısın. Ankara'ya gideceğim.

SAHNE 5

Kişiler: Emin, Cemal, Ahmet Hamdi

Sahne Düzeni: Bir işyeri

EMİN: Cemal bey, bence hemen kurmalıyız acentayı.

CEMAL: Emin bey, acenta kurmanın hiçbir yararı olmaz.

EMİN: Niçin böyle konuşuyorsunuz Cemal bey, bir türlü anlamıyorum.

CEMAL: Şöyle can kulağıyla dinler misiniz beni.

EMİN: Buyurun, sizi dinliyorum.

CEMAL: Acentayı kurduk. Diyelim, yabancı vapur kumpanyaları işlerini bize verdiler. Size soruyorum. Kim yapacak bu işleri? Siz, bir şilebe nasıl su verilir, bir şilebin yükü nasıl boşaltılır, bunları biliyor musunuz?

EMİN: Başkaları anasının karnında öğrenmedi ya bu işi. Biz de yavaş yavaş öğreniriz. Hem sonra Ziya bey iyi biliyor bu işleri.

CEMAL: Hah işte, ben buna karşıyım. Beş on kuruşumuz var, onu da batıracağız. Başka iş yapalım efendim.

(Ahmet Hamdi girer)

EMİN: İyi ki geldiniz Ahmet Hamdi bey.

A. HAMDİ: N'oldu?

EMİN: Cemal bey, acenta işi olmaz diyor, kök söktürüyor bana.

CEMAL: Ahmet Hamdi bey, rica ederim, bilmediğimiz işlere girmeyelim. Acenta kuracağız da, bilmem ne yapacağız da...Olmaz efendim, olmaz.

A. HAMDİ: Acenta filan kuracak değiliz.

EMİN: Hoppala, bu da nerden çıktı.

CEMAL: Bu işin çürük olduğunu sizde anladınız sonunda demek.

EMİN: Acenta kurmayacağımızdan Ziya beyin haberi var mı? Nerde Ziya bey?

A. HAMDİ: Efendiler, bir dakika beni dinler misiniz.

CEMAL: Buyurun konuşun.

A. HAMDİ: Evet arkadaşlar, acenta kurmayacağız, başka bir şekil düşündük.

CEMAL: Ne şekli?

A. HAMDİ: Beni dinlerseniz öğrenirsiniz. Şimdi arkadaşlar, bugün İstanbul limanında durum nedir, kısaca görelim. Limanda, yükleme, boşaltma işlerini yabancı vapur kumpanyalarının acentaları yapıyor. Bu acentalar, tüccarı insafsızca soyuyorlar.

A. HAMDİ: Diyelim dizbarko...

CEMAL: Dizbarko da ne?

A. HAMDİ: Dizbarko... Dur bakayım... Ha, diyelim, bir geminin malı boşaltılacak. Mal boşaltılana kadar çeşitli harcamalar yapıyor. İşte buna dizbarko deniyor... Yabancı acenta, bir harcamışsa, beş istiyor tüccardan.

EMİN: Tam bir soygun.

A. HAMDİ: Evet. Hiçbir kimse önleyemiyor bu soygunu. Yabancı vapur kumpanyalarının acentaları hiçbir denetimi kabul etmiyor. Birinci soygun bu. Ama bir soygun türü daha var. Limanda bir de mavnacılar cemiyeti var. İkinci soygunu da mavnacılar yapıyor.

CEMAL: Bu nasıl oluyor?

A. HAMDİ: Basit. Mavna bir saatlik iş yapsa bile bir günlük ücret alıyor.

EMİN: Olacak iş değil.

A. HAMDİ: Oluyor. Tüccar istenilen ücreti vermezse... işi tamam...

CEMAL: Siz hem bunları biliyorsunuz, hem de limanda acenta kuralım diyorsunuz. Hepimizi öldürür vallahi bu adamlar.

A. HAMDİ: İyi ama biz acenta kurmayacağız.

CEMAL: Ya ne yapacağız?

A. HAMDİ: Şimdi ona geliyorum. Önce İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlardan birini okuyacağım. "Kendi limanlarımızda kendi bayrağımızdan başkasının ticaret yapmaması ve kabotajda bağımsızlık hakkımızın tamamen kullanılması" İzmir'de alınan karar işte bu.

CEMAL: Ne var bunda?

EMİN: Doğrusu bu ya ben de anlamadım.

A. HAMDİ: Anlarsınız şimdi. Tek kelimeyle, İstanbul limanı millileşecek.

CEMAL: Kim millileştirecek?

A. HAMDİ: Ankara'daki milli hükümet.

EMİN: Millileşecek de n'olacak?

A. HAMDİ: Limandaki bir vapurun yükünü kim boşaltıyor, bu vapuru, suyu, kömürü, ne bileyim işte, vapurla ilgili işleri yabancı acentalar yapmıyor mu?

EMİN: Evet.

A. HAMDİ: Milli limanda bütün bu işleri bizim firma yapacak.

CEMAL: Öteki acentalar n'olacak.

A. HAMDİ: Liman milli olduğu için bütün acentalar kapanacak.

CEMAL: Yahu tekel gibi bir şey bu.

A. HAMDİ: Gibi değil, tekel... Ama milli tekel.

CEMAL: Çok güzel. Aferin... İyi ama, bu tekeli bize kim verecek?

A. HAMDİ: Milli hükümet... Milli Türk Ticaret Birliği, milli haklarımızın korunması için, liman millileştirilmelidir diye bir karar alacak. Hatta bir liman yasası çıkması için gerekli girişimleri de yapacak. Biz, çıkacak olan bu yasaya "Hükümet, uygun gördüğü limanlarda, yükleme, boşaltma, gemile-

re su ve kömür verme ve dalgıçlık işlerini bir şirkete tekel olarak verebilir” gibi bir madde koydurursak... ki burada iş size düşüyor Emin bey. Sanırım Ticaret Bakanlığı’nda çok iyi tanıdıklarınız var.

EMİN: Buradaki işleri siz bitirin, Ankara’yı bana bırakın.

A. HAMDİ: Size Ziya bey de yardımcı olacak.

EMİN: Ziya bey nerde?

A. HAMDİ: Tanıdığı bir tüccarla konuşmaya gitti. Söylediğine göre, cin gibi bir adammış, bu bizim işe o tüccarı da ortak etmek istiyor.

EMİN: Kimmiş o tüccar?

A. HAMDİ: Adını söyledi ama unuttum, Latif mi, Lütfü mü ne...

EMİN: Ha, şu bizim Latif bey.

A. HAMDİ: Siz tanıyor musunuz?

EMİN: Evet, iyi tanırım. Ziya beyin söylediği gibi cin gibidir.

A. HAMDİ: Ne o Cemal bey, ne düşünüyorsunuz?

EMİN: Ne sorayım diye düşünüyordur.

CEMAL: Bu iş aklıma yattı da, limanı ne zaman millileştireceğimizi düşünüyorum.

A. HAMDİ: Çok güzel. Şimdi arkadaşlar, yoğun çalışmalar başlamadan önce, milli liman şerefine birer kadeh içebiliriz.

SESLER: İçelim... Yaşasın milli liman... yaşasın...

SAHNE 6

Kişiler: Yusuf-Necati-Alımet Hamdi-Yakup-Adam-Emin-Latif-Kemal-Nuri

Sahne Düzeni: Yusuf'un işyeri

YUSUF: *(Telefonla konuşur)* Evet, ben Yusuf. Rica ederim. Anlıyorum. Yarın saat dörtte olabilir. Peki...İyi günler.

(Telefonu kapar. Çalışmasını sürdürür. Kapı çalınır.)

YUSUF: Girin.

(Necati girer.)

YUSUF: Necati...Kardeşim...

(Kucaklaşırlar)

YUSUF: Nerelerdesin kardeşim. İnan olsun, belki on kere evine gittim..

NECATİ: İzmir'den geldikten bir süre sonra Ankara'ya gittim. Ama sana uğradım, sen de babana gitmişsin.

YUSUF: Savaştan sonra bir türlü görüşemedik. Hani neredeyse savaşın bittiğine üzüleceğim.

NECATİ: N'aparsın işte. Bir şarapnel parçası aylarca yatağa çiviledi beni.

YUSUF: Ayağın nasıl şimdi?

NECATİ: Aksıyorum.

YUSUF: Kalk şöyle dolaş bakayım... İlerde geçer.

NECATİ: Geçici değil Yusuf.

YUSUF: Aldırma, beğenmeyen küçük kızına almaz.

NECATİ: Öyle bir duygunun içinde değilim.

YUSUF: Elma çalarken ağaçtan düşmedin ya, yurdun için yaralandın.

(Necati sigara çıkarır)

YUSUF: Dur, burdan iç.

NECATİ: Hadi bakalım, senden içelim.

YUSUF: Ankara'ya niye gittin?

NECATİ: Gazi Paşa'yla görüşmeye.

YUSUF: N'oldu, bir şey mi var?

NECATİ: Çok şeyler var kardeşim.

YUSUF: Ne gibi şeyler?

NECATİ: Kardeşim, mütarekede düşmanla işbirliği yapan ne kadar karaborsacı varsa hepsi kafasına bir kalpak geçirmiş, cumhuriyete yanaşmaya bakıyor. Bu tehlikeyi anlatmak için gittim.

YUSUF: İyi yapmışsın. Peki ne dedi Gazi Paşa?

NECATİ: Görüşemedik. Hastaymış. Ama Ankara'ya gitmem iyi oldu, çok şeyler gördüm. Ben, yalnız İstanbul'da bozuluk var sanıyordum, ama Ankara'da bozulmaya başlamış.

YUSUF: Neler söylüyorsun Necati...

NECATİ: Gördüklerim çok üzdü beni. Şu bizim meteliğe kurşun atan Tahsin bir zengin olmuş, bir zengin olmuş, anlatmam.

YUSUF: Tahsin mi? Peki ama nasıl?

NECATİ: Arsa alıp satıyor.

YUSUF: Yahu Ankara'da kime ne satacaksın?

NECATİ: Öyle bir düzen kurmuş ki şaşarsın. Diyelim, bir bakanlık Cebeci'ye bina yapacak. Hemen haber geliyor Tahsin'e. Tahsin de doğru Cebeci'ye gidip halkın arsalarını beş kuruştan alıyor. Sonra bu arsaları, devlete on liradan satıyor.

YUSUF: Ne diyorsun Necati... Sen nerden duydun bunları?
NECATİ: Kendi anlattı.
YUSUF: Sen Tahsin'e bir şeyler söylemedin mi?
NECATİ: Söyledim. Tahsin dedim, arsanın değeri beş kuruşsa, sen aradan çekil, devlet, arsayı beş kuruşa alsın. Yok, değeri on liraysa , sen yine aradan çekil arsa sahibi alsın on lirayı.
YUSUF: Çok güzel söylemişsin.
NECATİ: Söyledim ama, dinleyen kim. Ben ticaret yapıyorum, dedi.
YUSUF: Böyle ticaret mi olur, düpedüz kazık atıyor, hem devlete, hem halka. Ankara'da bunu önleyecek kimse yok mu?
NECATİ: Gazi Paşa'ya duyurmuşlar, o da kovun bu adamı demiş.
YUSUF: Hah, şimdi n'apacak bakalım.
NECATİ: Gazi Paşa'yla barışmak için adam arıyor. Utanmaz adam, bana ne dedi biliyor musun, beni Gazi'yle barıştır, sana on bin lira vereyim. Tabancamdaki bütün kurşunları beynine boşaltacaktım, zor tuttum kendimi...

(Sessizlik)

YUSUF: Necati, bu Tahsin gibi adamlar için ne düşünüyorsun?
NECATİ: Nasıl, ne gibi?
YUSUF: Canım işte, Gazi Paşa'yla görüşseydin ne söyleyecektin?
NECATİ: Durum ne merkezde olduğu gibi anlatacaktım.
YUSUF: Anlatmakla olur mu kardeşim, bir şeyler düşünmüşsündür sanırım.
NECATİ: Hiçbir şey düşünmedim. Bu adamları assan, ip yetmez. Kurşun sıksan kurşun yetmez. İyisi mi, hepsini Türkiye'den sürüp çıkaracaksın.
YUSUF: Tutarlı bir iş değil, kimin ne olduğunu nerden bileceksin.

NECATİ: Evet, söylediklerim tutarlı değil. Ama bunlarla nasıl başa çıkılır, bilmiyorum ki... Şimdi şurada düşman ordusu olsa kolay. Ama...

(Telefon çalar.)

YUSUF: *(Telefona)* Alo. Evet. Siz misiniz? Ne var? Bekliyorum.

(Telefonu kapar)

YUSUF: Telefon eden Ahmet Hamdi beydi. Buraya geliyor.

NECATİ: Tanımıyorum.

YUSUF: Ticaret Birliği genel sekreteri. Çok akıllı bir adam. O da senin gibi karaborsacılara savaş açmış durumda.

NECATİ: Nasıl yapıyor bu işi?

YUSUF: Şimdi sıra bana geldi. Seni çok iyi anlıyorum. Yüzyıllarca boş verilmiş bir ülkenin çocuklarıyız biz. Bir zamanlar üç kıtada at koşturduk ama, bugün vardığımız son ortada. Anadolu'da yeniden varolma savaşına başlıyoruz. Soru aslında çok basit. Bu ülke nasıl kalkınır? Kafamızı kurcalayan bu değil mi Necati?

NECATİ: Evet.

YUSUF: Öyleyse yurdumuzu düşmandan temizleyen bizler, şimdi görevini bitirmiş bir adam gibi kenara mı çekileceğiz? Hayır. Biz, bu yurdu düşmandan kurtardık. Yine biz, bu yurdu yoksulluktan kurtaracağız. Önümüzdeki görev bu.

NECATİ: Bunu nasıl yapacağız Yusuf?

YUSUF: Cephedeki günlerimizi hatırladım şimdi. Sana, niçin doktor olmak istedin diye sormuşlardı bir gün. Sen de, insanları sevdiğim için demiştin. Gerçi ben de doktor olacaktım. Ama hiçbir gün senin gibi düşünmemiştim.

NECATİ: Ama ben senin de insanları sevdiğini biliyorum.

YUSUF: O başka. Bilerek, duyarak sevmek başka. Bir insan, doktor olur, insanlara hizmet eder, bu hiç kuşku yok ki güzel

bir şeydir. Bir başka insan, insanları sevdiği için doktor olur, bu, çok daha güzeldir.

NECATİ: Burdan nereye gelmek istiyorsun?

YUSUF: Şuraya. Bütün yurttta yoğun bir çalışma var. Bakıyoruz, birisi fabrika kuruyor, bir başkası ticaret yapıyor. Bu yurda hizmet ediyorlar ama, bilmeyerek. Oysa, sen, ben, bilerek, bu yurt için, yalnız bu yurdun insanları için çalışacağız. Biz, bu yurdu sevdiğimiz için fabrika kuracağız.

NECATİ: Anlıyorum.

YUSUF: Şimdi beni iyi dinle. Bu ülkenin çimentoya büyük ihtiyacı var. Neden Avrupa'dan çimento alalım. Çimentoyu biz yapacağız, burda. Böylece biz, hem halkımızın ihtiyacını karşılayacağız, hem de işsizlere iş bulacağız.

NECATİ: Bütün bunları biz mi yapacağız?

YUSUF: Evet. Ahmet Hamdi bey değerli bir insan. İstanbul'a geldiğimde tesadüfen tanıştım. Şunu bunu bırakın, gelin tüccar olun dedi. Ben de tüccar oldum.

NECATİ: Sen şimdi tüccar mısın?

YUSUF: Evet. Melih yüzbaşı da tüccar oldu.

NECATİ: Melih yüzbaşı da mı?

YUSUF: Evet Necati. Senin de tüccar olman şart. Neden şart? Yurdumuzun ihtiyacı olan malları, Avrupa'dan biz alacağız. Burda halkımıza biz satacağız... Böylece yurdumuzu yabancıların sömürsünden kurtaracağız.

NECATİ: Az önce fabrika kuracağız diyordun.

YUSUF: Onu da yapacağız. O zaman sanayici olacağız.

NECATİ: Hem tüccar hem sanayici olacağız demek.

YUSUF: Evet. Yurdumuzu yoksulluktan, sömürüden kurtarmak için ne gerekiyorsa onu yapacağız.

NECATİ: İyi ama, bütün bunlar için çok para gerekli.

YUSUF: Sen para işini düşünme. Ben her şeyi hazırladım. Sen, soygunculardan, karaborsacılarından şikayet ediyorsun. Haklısın. Bizler, namuslu bir insan olarak tüccar olacağız, sanayici olacağız, onlara hayat hakkı tanımayacağız.

(Kapı vurulur)

YUSUF: Girin.

(A.Hamdi girer)

YUSUF: Hoş geldiniz Ahmet Hamdi bey.

A. HAMDİ: Hoş bulduk Yusuf bey.

YUSUF: Nasılsınız beyefendi?

A. HAMDİ: Hiç iyi değilim.

YUSUF: Hayrola, ne var, ne oldu?

A. HAMDİ: Hemen konuya girmek isterdim ama...

YUSUF: Arkadaş yabancı değil. Yüzbaşı Necati. Yan yana savaştık. Kardeşim sayılır.

A. HAMDİ: Kusura bakmayın Necati bey, ben, hemen konuya girmek istiyorum.

NECATİ: Rica ederim Ahmet bey.

A. HAMDİ: Şu liman işini biliyorsunuz. Her şey istediğimiz gibi oldu. Liman yasası çıktı. Biz de bir şirket kurup liman işine talip olduk.

YUSUF: Evet.

A. HAMDİ: İşte tam bu sırada Yakup denen bir adam çıktı ortaya.

YUSUF: Kim bu Yakup?

A. HAMDİ: Mavnacıların başkanı. Şirret, kabadayı, sabıkalının biri.

YUSUF: Ne istiyor sizden?

A. HAMDİ: Ne istemiyor ki Yusuf bey. Bizim liman için şirket kurduğumuzu duyunca, o da bir şirket kurup liman işine talip olmuş. Şimdi bu adam ortaya çıkınca her şey durdu. Ticaret Bakanlığı şaşırmış durumda. Bu iş böyle sür git olmaz, aranızda anlaşın dediler.

YUSUF: Güzel.

A. HAMDİ: Güzel ama, anlaşmak nerde, adamla konuşulmuyor bile. Geçen gün arkadaşlardan birini gönderdik. Vay sen misin gelen, arkadaşı sille tokat kovmuşlar. Bu Yakup, liman işine kimseyi sokmam, şöyle yaparım, böyle yaparım

diye konuşuyor. Bugün de bana haber göndermiş, geliyorum diye. Polise bildirsem rezalet çıkacak. Kalktım buraya geldim.

YUSUF: Ne konuşacakmış sizinle?

A. HAMDİ: Bu adamın ne konuşacağı, ne yapacağı belli olmaz ki. Odacıya sizin adresinizi verdim, beni ararsa, ben, şu adresteyim dedim.

YUSUF: İyi yapmışsınız. Gelsin bakalım, ne konuşacakmış görelim. Görüyor musun Necati?

A. HAMDİ: Necati beyciğim, bu adam, yıllarca limanı haraca kesmiş. Biz bunu önlemeye kalkınca, bakın neler geldi başımıza.

NECATİ: Nasıl haraca kesmişler?

A. HAMDİ: On liralık iş yapmışlar, yüz lira almışlar. Sesini çıkaranı tepelemişler.

NECATİ: Nasıl önleyeceksiniz bu soygunu?

A. HAMDİ: Limanı millileştiriyoruz. Yabancıların işlerine son vereceğiz. Şimdi bu adamlar bizi ölümle tehdit ediyorlar.

NECATİ: Nasıl oluyor da böyle bir adamla anlaşmanızı ister Ankara?

A. HAMDİ: Efendim, hükümetimizin işi başından aşkın. Şimdi bunlarla uğraşmaya zamanı yok. Anlaşın dendi ama, bu adamın amacı bizi öldürmek.

YUSUF: Kılınıza bile dokunamaz.

NECATİ: Ne yapmayı düşünüyorsun?

YUSUF: Hele bir gelsin bakalım.

NECATİ: Bir dakika gelsene.

(Bir süre fısıldaşırlar)

A. HAMDİ: Ne oldu, ne var?

YUSUF: Bir şey yok Ahmet bey. Siz, Yakup'u tanıyorsunuz değil mi?

A. HAMDİ: Evet.

YUSUF: Siz şu pencerenin yanında durun. Gelin bakın. Sokak, burdan olduğu gibi gözüküyor. Yakup gözükünce bize haber verin.

A. HAMDİ: Peki.

YUSUF: Ahmet bey, siz, bu adamla ne şekilde anlaşmayı düşünüyordunuz?

A. HAMDİ: Ortak olacaktık?

NECATİ: Ortak mı? Böyle bir adamla nasıl ortak olunur?

A. HAMDİ: Yapılacak başka bir şey yok ki efendim... Aman beyler geliyor.

YUSUF: Bakayım... Şunlar mı? Hangisi Yakup?

A. HAMDİ: Soldaki.

YUSUF: İki kişiler Necati. Gelsinler bakalım.

(Yusuf'la Necati tabancalarını çıkarır, namluya kurşun sürerler)

A. HAMDİ: N'apıyorsunuz?

NECATİ: Hazırlanıyoruz.

A. HAMDİ: Ben n'apacağım?

YUSUF: Siz şöyle oturun, hiçbir şeye karışmayın.

NECATİ: Yusuf, sen kapının karşısına geç. Ben şurda arkadayım.

(Sessizlik. Bir süre sonra kapı açılır. Yakup'la bir adam girer)

YAKUP: Efendi, seninle şu liman işini son bir kere konuşmaya geldim.

YUSUF: Sen kimsin, ne hakla buraya geldin?

YAKUP: Ha, anlamadım, bir şeyler mi mırıldandın?

YUSUF: Kimsin, ne hakla buraya geldin?

YAKUP: *(Yusuf'un iştine yürütmek isteyen adama)* Dur. Efendi bizi tanımıyor. Tanıyınca elimizi öper. Biz de belki bağışlarız.

YUSUF: Ağzından çıkanı kulağın duysun. Kuvayı milliye-den Yüzbaşı Yusuf'la konuşuyorsun şu dakikada.

YAKUP: Ya öyle mi... Ne işin var burda, birliğine gitsene.

YUSUF: Şimdi işim burda. Bir zamanlar yurdu düşmandan temizledik. Şimdi de ticaret hayatını senin gibilerden temizleyeceğiz.

YAKUP: Ne geveze şeysin sen.

(Adamına)

YAKUP: Dışarı ativer şu herifi.

*(Adamın tabancasına davrandığını gören Necati,
luzla tabancasını çeker)*

NECATİ: Eller yukarı. Yakup musun nesin, kaldır ellerini.

(Yakup'un ellerini kaldırmadığını görünce yere ateş eder)

NECATİ: İkinci kurşunu beynine yersin ha.

(Yakup'ta ellerini kaldırır)

NECATİ: Üstünü arayıver şu adamların.

(Yusuf arar. Dört tabanca, üç bıçak çıkar)

YUSUF: İnsan değil, cephanelik bunlar.

YAKUP: Bu bize yapılır mı yüzbaşım. Bizim de milli mücadeleye yardımımız oldu. Sandık sandık cephane gönderdik Anadolu'ya.

NECATİ: İstanbul'da her önüne gelen Anadolu'ya silah gönderdiğini söylüyor. Yalancı herifler söyledikleriniz doğru olsaydı, dağ taş silah dolardı.

YAKUP: Ben silah gönderdiğimi ispat ederim efendim.

YUSUF: Sus konuşma. N'apalım bunları?

NECATİ: beyinlerine kurşun sıkıp Okmeydanı'na atalım.

YAKUP: Efendim... Yüzbaşım.

YUSUF: Sus denince sus.

YAKUP: Emredersiniz yüzbaşım.

YUSUF: Neden gelmiş önce onu öğrenelim, sonra... Anlat bakalım, neden geldin?

YAKUP: Biz, İstanbul limanında yıllardır yükleme boşaltma işini yaparız. Ahmet Hamdi'nin...

YUSUF: Doğru konuş, dilini keserim.

YAKUP: Fazla üstüme varmayın ama. Bugünün yarını da var.

YUSUF: Efendi, kulağını aç, iyi dinle. Biz, ateş hattından yeni geldik. İş silaha kalırsa, sen zararlı çıkarsın. Anladın mı?

YAKUP: Anladım yüzbaşım.

YUSUF: Anladınsa adam gibi konuş. Hey sen, ellerini başının üstünde birleştir, duvarın orda dur. Sen anlat bakalım.

YAKUP: Efendim, beyin kurduğu şirkete tekel verilirse yüzlerce insan aç kalır.

NECATİ: Sen, işgal sırasında, duyduğuma göre, pastayla karnını doyurmuşsun.

YAKUP: İftira... İftira... Yukarı da Allah var. Vallah billah Anadolu'ya silah...

YUSUF: Gevezeliği bırak da ne istiyorsun, onu söyle.

YAKUP: Limanda kimseye tekel verilmesin yüzbaşım.

A. HAMDİ: Liman milli bir liman olacak, tekel başka.

YAKUP: Ben sağ oldukça hiçbir şey olmaz.

A. HAMDİ: Limanda işlerin yürümesi için, limanın milli olması şarttır. Biz limanı millileştireceğiz.

YAKUP: Siz limanı millileştirirseniz, biz aç kalırız. Bırakın biz millileştirelim limanı.

A. HAMDİ: Kimse aç kalmaz. Hem sizi ortak yapacağız.

YAKUP: Neden sizle ortak olayım. Efendim, hem sonra siz ne karışıyorsunuz, liman milli olacaksa olsun, hükümet ne yaparsa yapsın. Ama kimseye tekel vermesin. Öyle şey olur mu?

A. HAMDİ: Hükümet böyle istiyor.

YAKUP: Hükümetin aklını siz karıştırdınız.

NECATİ: Yakup efendi, öyle anlıyorum ki... Bu beye neden tekel veriliyor.

YUSUF: Beni iyi dinle. Liman işi Ahmet beyin söylediği gibi olacak. Bunu önlemeye kimsenin gücü yetmez. Sen, şimdi bu işe ortak olacak mısın?

NECATİ: Bu adamı ortak almayın. Yanlış iş yapıyorsunuz.

A. HAMDİ: Necati bey, geçmişe bir sünger çektik.

YUSUF: Tek cevap istiyorum. Evet mi hayır mı?

A. HAMDİ: Evet derseniz, hepimiz kazançlı çıkacağız.

YAKUP: Sizin dediğiniz olsun. Aç kalacağımıza ortak olalım.

YUSUF: Aç kalmazsın. Anlaşma ne zaman imzalanacak?

A. HAMDİ: Yarın olabilir.

YUSUF: Yakup efendi, yarın buraya gel, imzayı at. Beni iyi dinle. Devir değişti. Kabadayılık yok. Anladın mı?

YAKUP: Çok iyi anladım. Siz varken, kabadayılık bize düşmez artık. *(Adamıyla çıkar)*

A. HAMDİ: Hay Allah sizden razı olsun, adamı kuzuya çevirdiniz.

YUSUF: Rica ederim, bu, bizim görevimiz.

NECATİ: Yalnız Ahmet bey, ben yanlış bir iş yaptığınız inan-
cıdayım.

YUSUF: Nasıl bir yanlışlık?

NECATİ: Bu tür adamlarla ortaklık yapılmaz.

A. HAMDİ: beyefendinin düşüncelerini çok iyi anlıyorum. Ancak daha önce de söylediğim gibi biz geçmişe sünger çektik.

(Emin girer)

EMİN: beyler, Yakup denen azılı buraya geliyormuş.

YUSUF: Geldi Emin bey.

EMİN : Geldi mi, hani nerede?

YUSUF: Gitti.

A. HAMDİ: Arkadaşlar, Yakup'u yola getirdiler. Liman işi istediğimiz gibi bitti.

EMİN: Çok şükür, çok şükür... Peki ama nasıl oldu bu?

A. HAMDİ: Bu kahramanı tanıyorsun. Bir de bu kahraman var, Yüzbaşı Necati. Limanı bu iki kahraman yardımıyla milileştirdik.

EMİN: Böyle kahramanlarımız olduğu sürece sırtımız yere gelmez.

YUSUF: Rica ederim, biz görevimizi yaptık.

A. HAMDİ: Yüzbaşım bu akşam bir yere sözünüz var mı?

NECATİ: Hayır, Ahmet bey.

A. HAMDİ: Öyleyse akşama Pera Palas'tayız. Ne dersiniz Yusuf bey?

YUSUF: Çok iyi olur.

A. HAMDİ: Yusuf bey, şimdi aklıma geldi. Sizden bir ricam daha olacak. Bizim şirket tam yoluna girene kadar, sizin burada çalışabilir miyiz?

YUSUF: Rica ederim, burası sizin sayılır.

A. HAMDİ: Çok teşekkür ederim.

EMİN: Pera Palas'a gideceksek gidelim.

A. HAMDİ: Ne duruyoruz, hadi...

(Işıklar söner yanar)

A. HAMDİ: Maliye Bakanlığı, bizi böyle yüzüstü bıraksın olacak şey değil.

EMİN: Çok uğraştık ama olmadı. Bugün için bir kuruş kredi veremeyiz, diyorlar.

(Sessizlik)

EMİN: Sanayi Bankası ne dedi?

A. HAMDİ: Onlar da öyle. On para veremeyiz, dediler.

EMİN : Siz Yakup beyle görüştünüz mü?

A. HAMDİ: Görüştüm. Benim param yok diyor, kıs kıs gülüyor.

EMİN: Bir çıkmazdayız. Liman tekeli biz de ama, parasızlıktan iş yapamıyoruz.

A. HAMDİ: Son umut Latif beyde.

EMİN: Bu işin içinden kimse çıkamaz. Rezil olmadan işi bırakalım.

A. HAMDİ: Emin bey, burda boş boş konuşuyoruz. Siz bir de Sanayi Bankası'na gitsenize.

EMİN: Siz dün gitmiştiniz ya.

A. HAMDİ: Bir de siz gidin efendim. Bakarsınız adamların iyi saatine gelir. Birkaç kuruş verirler.

EMİN: Bir gideyim, konuşayım.

A. HAMDİ: Çok iyi olur Emin bey. Durumu olduğu gibi anlatın, bu işin milli bir iş olduğunu söyleyin.

EMİN: Dilimin döndüğünce anlatırım.

A. HAMDİ: Hadi Emin beyciğim, hayırlı haberlerini bekliyorum.

(Emin çıkar, telefon çalar)

A. HAMDİ: Alo... Kimsiniz? Kömürcü mü? Ne kömürcüsü kardeşim. Latif bey yok burda, akşama doğru ara.

(Telefonu kapatır)

A. HAMDİ: Kömürcüyümüş... Allah Allah, bu Latif beyin kömürcülerle ne işi var.

(Latif girer)

A. HAMDİ: Nerelerdesiniz Latif bey, gözümüz yolda, aklımız sizde kaldı.

LATİF: Ama efendim, şirket için rapor hazırladım.

A. HAMDİ: Bir raporun hazırlanması bu kadar sürer mi Latif bey?

LATİF : Efendim, ben, alelusul bir rapor hazırlamadım ki... Göreceksiniz bu rapor vurduğu yerden ses getirecek.

A. HAMDİ: Biz ses değil, para istiyoruz Latif bey. Verin bakayım, şu ses getirecek raporunuz da neler var. Ha, unutma-

dan söyleyeyim, kömürcü Kazez diye biri aradı sizi. Kömür ticaretine mi başladınız Latif bey?

LATİF: Efendim, bu kömürcü, mangal kömürü satmıyor. Bu kömürcü, gemilere kömür satıyor. Bal yapacak arılar gelmeye başladı bile.

A. HAMDİ: Aman Latif bey, balı filan bırakın da şu raporu verin.

(Raporu alır)

A. HAMDİ: Evet... Ha... Hımm... Bu ne? Bu ne Latif bey? Bir otomobille, bir deniz motoru satın almamız gerekir demişsiniz.

LATİF: Evet, dedim.

A. HAMDİ: Elimizde beş para yok, siz, otomobil alın, deniz motoru alın, diyorsunuz.

LATİF: Efendim, rica ederim, şirketin on bin lirası var.

A. HAMDİ: Efendim, son kalan paramızla da gidip, otomobil, bilmem ne alacak değiliz ya. Hani ne derler efendim, aranı yok içmeye, tahtirevanla gider bilmem ne yaparlar. Bunu en sona bırakalım.

LATİF : beyefendiciğim, otomobille, deniz motoru şart. Lütfen...

A. HAMDİ: Neden şart oluyormuş?

LATİF: Efendim bu gibi işlerde gösteriş çok önemlidir. Şirketin bir otomobili olacak. Siz, bu otomobille, İstanbul'u, üç dört kere dolaşacaksınız. Şoförünüz olur olmaz yerde dat dat diye düdük öttürecek... Dat dat...

A. HAMDİ: Dat dat diye...

LATİF: Evet... Deniz motoruyla da limanda süzüle süzüle geçeceksiniz. Kaptan düdük diye öttürecek. Herkes, liman genel müdürü geliyor, liman genel müdürü geldi, liman genel müdürü gidiyor, liman gene müdürü gitti diye sizi konuşacak.

A. HAMDİ: Yani almak gerekiyor.

LATİF: Elbette. Sonra efendim, koskoca genel müdür, evden işe, işten eve, tramvayla gidecek değil ya... Değil mi efendim.

A. HAMDİ: Eh, ne yapalım, sizin dediğiniz olsun... Gemilere su verme işini anlayamadım ben.

LATİF : Bu iş kolay değil. Gemilere su vermek için, layterler, su tankları gerekli.

(Kapı vurulur)

A. HAMDİ: Giriniz.

(Kemal girer)

KEMAL: Benimle görüşmek istemişsiniz Latif bey.

LATİF: Hoş geldiniz Kemal bey, buyurun oturun. Efendim, tanıştırayım, Kemal bey gemilere su verir. Ahmet Hamdi bey, liman genel müdürü.

(Kemal'le Ahmet Hamdi tanışma sırasında söylenen alışlagelmiş sözleri söylerler)

LATİF: Kemal bey, şimdi uzun boylu konuşmanın sırası değil. Bizim burda boşa harcayacak bir dakikamız bile yok.

KEMAL: Anlayamadım efendim.

LATİF : Şimdi anlarsınız. Kemal bey siz de biliyorsunuz ki liman işi tekelimizde.

KEMAL: Evet biliyorum. Ancak bunun hiçbir önemi olmadığını da biliyorum.

LATİF : Sizin için önemli olmayabilir. Ama şimdi söyleyeceklerim, herhalde önemlidir. Bundan böyle bütün gemilere suyu, bizim şirket verecek. Biz, düşündük taşındık sizin şirketinizi satın almayı kararlaştırdık.

A. HAMDİ: Latif bey.

LATİF: Raporu okuyun lütfen Ahmet Hamdi bey, raporu... Evet Kemal bey...

KEMAL: Ben, şirketimi satılığa çıkarmadım Latif bey.

LATİF: Olabilir, bunun önemi yok. Biz, sizin şirketi satın alacağız.

KEMAL: Siz de benim şirketi alacak para olmadığını bilmiyor muyum sanıyorsunuz.

LATİF: Taksitle satın alacağız.

KEMAL: Taksitle mi?

LATİF: Evet taksitle.

KEMAL: Ya satmazsam.

LATİF: O zaman taksitle canını alırsın.

KEMAL: Ne demek oluyor bu. Beni tehdit mi ediyorsunuz.

LATİF: Size şunu hatırlatırım ki, liman millileştirildi. Limandaki bütün işler bizim şirketin tekeline verildi. Şirketinizi bize satmazsanız, makineleriniz limanda çürür. Anladınız mı çürür.

KEMAL: Hayır, yapamazsınız bunu.

LATİF: Öyle bir yaparım ki... Artık devir değişti Kemal bey, devir değişti.

KEMAL: İyi ama, efendim.

LATİF: Benden izinsiz bir damla su sat bakayım. Seni hapislerde çürütürüm. Sen hapiste çürürsün, makinelerin de limanda. Sen, evet sen, ne hakla cumhuriyet yasalarına karşı geliyorsun. Bu cesareti kimden ve nerden alıyorsun. Susma, söyle... Aklını başına al. Böyle gidersen bu cumhuriyet senin gibi adamlara selam bile vermez... Susma, konuş.

KEMAL: Bağırmayın efendim, rica ediyorum. Yasa karşısında boynum kıldan incedir, cumhuriyete karşı gelmeyi hiç bir gün düşünmedim ben.

LATİF : İstersen karşı gel.

KEMAL: Gelmem efendim.

LATİF: Öyleyse makinelerini bize satacaksın.

KEMAL: Efendim, makineleri size satarsam, ben aç kalırım efendim.

LATİF: Ne yaparsan yap.

(A.Hamdi'nin yanına gider, fiskos ederler)

LATİF: Evet kaç lira istiyorsun.

KEMAL: Şu dakikada bir şey söyleyecek değilim. Perişan oldum.

LATİF: Perişan olacak ne var. Er geç ödenecek paran.

A. HAMDİ: Görüyorum ki, Kemal bey çok üzüldü. Bu durumda benim bir başka önerim var. Ben şöyle düşünüyorum. Biz, Kemal beyin kurulu işini bozmayalım. Kemal bey işini sürdürsün, ancak bize komisyon versin.

LATİF: Olmaz, kesinlikle olmaz. Yönetim kurulu böyle bir şeyi kesinlikle kabul etmez. Sonra efendim, bu hakkı bize yasa vermiş. Koskoca bir yasa var ortada.

KEMAL: Çok rica ediyorum efendim, beyefendinin dediğini yapalım.

LATİF: Ben komisyon işine karşıyım. Ama Ahmet bey ne der bilmem.

KEMAL: Çok rica ediyorum... Beni perişan etmeyin efendim.

A. HAMDİ: Kemal beyi üzmemelim. Şimdilik bize komisyon versin, sonrasını düşünürüz.

KEMAL: Sağolun efendim.

LATİF: Peki yüzde kaç komisyon alacağız?

A. HAMDİ: Hiç düşünmedim. Siz ne dersiniz?

LATİF: Yüzde otuz versin.

KEMAL: Yüzde otuz mu, n'apıyorsunuz Latif bey...

A. HAMDİ: Yüzde otuz biraz fazla.

LATİF : Size göre kaç olsun?

KEMAL: Bir dakika...

A. HAMDİ: Yüzde yirmi yeter.

LATİF: Efendim, rica ediyorum.

A. HAMDİ: Ortalama yapalım. Yüzde yirmiikibuçuk olsun.

KEMAL: Efendim, lütfedip beni dinler misiniz?

A. HAMDİ: Buyurun Kemal bey.

KEMAL: Efendim, yüzde ondan fazla verirsem batarım.

LATİF: Bre nankör, bre cimri, ne diyorsun sen.

KEMAL: Affınıza sığınırım, batarım yoksa.

LATİF: Batarsan bat. Yaptığımız iyiliğe karşılık yüzde on nankörlüktür.

A. HAMDİ: Kemal bey, siz de çok az veriyorsunuz.

KEMAL: Şerefim üstüne ant içerim ki, yüzde ondan fazlası batırır beni.

LATİF: Şerefi merefi bırak şimdi.

A. HAMDİ: Yüzde kaç alsak acaba? Kemal bey, son sözümü söylüyorum, yüzde on beş.

LATİF: Ahmet Hamdi bey sizi uyarıyorum, sonra sorumlu olursunuz.

KEMAL: Kabul efendim.

LATİF: Sorumlu oluruz, ben bunu kabul edemem.

A. HAMDİ: Ben sorumluluğu üstüme alıyorum.

LATİF: Siz bilirsiniz.

KEMAL: Sağ olun efendim, bu iyiliğinizi hiç bir gün unutmayacağım. Anlaşmayı ne zaman imza ederiz.

A. HAMDİ: Yarın olabilir.

KEMAL: Benim için uygundur. Ben sizi yarın rahatsız ederim.

A. HAMDİ: Bu anlaşma hepimize hayırlı olsun.

KEMAL: Amin efendim... Efendim, görüşmemiz bittiyse izinizi rica edeyim.

LATİF: Kemal bey, bizi iyi kandırdın, hadi bakalım.

KEMAL: Ben mi... Sizi mi... Hayır vallahi billahi kimseyi kandırmadım...

(Çıkar) (Kemal çıkınca Latif'le A.Hamdi kahkahalarla gülerler)

A. HAMDİ: Latif bey, sizde üstün bir zeka var, siz bir dahisiniz.

LATİF: Sağ olun efendim.

A. HAMDİ: Önce hiçbir şey anlamadım. Anladığım dakika yüreğim ağzıma geldi. Ama siz işin içinden hızır gibi çıktınız.

LATİF: Sağolun efendim.

A. HAMDİ: Latif bey, cumhuriyetin sizin gibi zekalara büyük ihtiyacı var.

LATİF : Bütün zekamla cumhuriyetin emrindeyim.

A. HAMDİ: Çok güzel... Şimdi isterseniz, raporun öteki bölümlerine bakalım. Evet... Bu yöntemi, limanda iş yapan bütün firmalara uygulayacağız... Güzel... Peki, bu ne? Pek anlamadım bu sendika işini...

LATİF: Efendim siz de bilirsiniz ki sendikayı işçiler kurar.

A. HAMDİ: Evet, Avrupa'da böyledir.

LATİF: Biz Avrupa'yı taklit etmeyeceğiz. Biz, bünyemize uygun sendika kuracağız.

A. HAMDİ: Biz mi, işçilere karşı mı kuracağız?

LATİF: Hayır efendim, işçi sendikasını biz kurduracağız.

A. HAMDİ: Nasıl olacak bu?

LATİF: Bizim bir adamımız işçi sendikası kuracak.

A. HAMDİ: Ne faydası olacak bunun?

LATİF: Aman efendim, faydaları sayılmakla biter mi?... Diyelim, yarın suçu Kemal bize başkaldırdı, işçiler hemen greve gidecek.

A. HAMDİ: Siz bir dahisiniz Latif bey. Derhal kurun sendikayı.

(Emin girer)

EMİN: Banka bir kuruş kredi vermem diyor.

A. HAMDİ: Gel azizim gel, üzülme. Latif bey altın yumurtlayan tavuk buldu.

EMİN: Ne oldu?

A. HAMDİ: Limandaki bütün firmalar eskisi gibi çalışacaklar. Ama bizim iznimizle. Biz, onlara verdiğimiz çalışma iznine karşılık komisyon alacağız.

EMİN: Hiçbir şey anlamadım.

A. HAMDİ: Şimdi bak. Gemilere su veren firma, aynı işi yapacak. Ama bizim tekele yüzde on beş komisyon verecek.

EMİN: Yok canım.

LATİF: Anlaşmayı yaptık bile.

EMİN: Latif bey, Latif bey, siz bir dahisiniz. Çok büyük bir iş yapmışsınız.

A. HAMDİ: Evet, çok büyük işler yaptık. Yapmaya da devam edeceğiz.

EMİN: Desenize kısa zamanda çağdaş uygarlığa yetişeceğiz.

A. HAMDİ: Bu hızla gidersek kısa zamanda yetişiriz.

EMİN: Latif bey, siz mütarekede İngiltere'ye gitmiştiniz. Şöyle bir düşünün bakalım, bu hızla gidersek kaç yılda yetişiriz İngiliz'e?

LATİF: İngiliz'in bugünkü durumuna mı?

EMİN: Evet.

LATİF: Durun bakayım... Şöyle böyle İngiliz'in bu günkü durumuna yirmi yıl sonra geliriz. Ama bu hızla gidersek.

A. HAMDİ: Bu hız yeterli değildir. Daha hızlı gitmeliyiz, daha hızlı.

(Yusuf girer)

YUSUF: Merhaba beyler. Nasılsınız?

SESLER: Sağolun efendim. Sizi gördük daha iyi olduk. Sayenizde iyiyiz.

YUSUF: Latif bey, şu bizim fabrika işini bu gün bitireceğiz.

LATİF: Emrinizdeyim efendim.

YUSUF: Nuri bey biraz uğraştıracak bizi.

LATİF: Yusuf beyciğim, haddim olmayarak söylüyorum, Nuri beyi bana bırakın.

A. HAMDİ: Evet Yusuf bey, işi Latif beye bırakın gerisine karışmayın.

EMİN: Latif bey kimsenin yüzünü kara çıkartmaz.

LATİF: Vallahi utandırılıyorsunuz beni.

EMİN: Gerçeğin ta kendisini söylüyoruz Latif bey.

A. HAMDİ: Latif beyde korkunç bir zeka var.

LATİF: Cumhuriyetimizin emrindeyim efendim.

EMİN: Latif bey gibi zekalar varken, Osmanlı nasıl battı, hayret doğrusu.

LATİF: Fırsat vermediler efendim.

A. HAMDİ: Latif bey gibi bir maliyecimiz olsaydı, yedi düvele meydan okurduk.

YUSUF: O keskin zekasını, artık, yeni Türkiye için kullanacak Latif bey.

LATİF: Bundan şu kadarcık şüphenez olmasın Yusuf bey hazretleri.

A. HAMDİ: beyler, sizin işiniz uzun sürer. Bense bu gün çok çalıştım, çok yoruludum. Pera Palas'a gidip bir iki saat dinleneceğim.

LATİF: beyefendi, şoförüme söyleyin sizi götürsün.

A. HAMDİ: Çok teşekkür ederim. Emin bey, siz kalıyor musunuz?

EMİN : Hayır, beni de arkadaşlar bekliyor.

A. HAMDİ: Öyleyse çıkalım. Allahasmarladık beyler.

EMİN: Hoşça kalın.

YUSUF: -Emin- Güle güle...

(Emin'le Hamdi çıkar)

YUSUF: Siz, bizim fabrika için hazırladığımız raporda söylediğim değişiklikleri yaptınız mı?

LATİF: Evet Yusuf bey, istenilen şekilde değiştirdim raporu.

YUSUF: Ha, unutmadan şunu da söyleyeyim, fabrikamıza bir ortak daha alıyoruz.

LATİF : Siz nasıl uygun görürseniz.

(Kapı vurulur)

YUSUF: Girin.

(Nuri girer)

YUSUF: Hoş geldiniz Nuri bey.

NURİ: Hoş bulduk... Aman kimi görüyorum, siz Latif bey...

YUSUF: Tanışıyor muydunuz?

NURİ: Aman efendim, Latif beyi kim tanımaz.

LATİF: Nuri beyle epey zamandır tanışırız. Çok değerli bir arkadaşımızdır.

NURİ: Nerelerdesiniz Latif bey, uzun zamandır görüşemedik.

LATİF: Vallahi Nuri bey, işten başımızı kaldıracak zamanımız yok. Gazi Paşa Hazretlerinin bütün bir ulusa verdiği çalışın emrini, işte Yusuf bey görüyorlar, elimizden geldiğince uygulamaya çalışıyoruz.

NURİ: İşleyen demir pas tutmaz derler.

LATİF: Siz ne yapıyorsunuz?

NURİ: Vallahi hiçbir şey yaptığım yok.

LATİF: Olmaz, bu ülkenin bize ihtiyacı var Nuri bey.

YUSUF: Evet, Latif bey çok doğru söylüyor. Böyle köşeye çekilmek, kusura bakmayın ama, hiç doğru bir şey değil. Biz, kuracağımız çimento fabrikasında sizi de görevlendireceğiz.

LATİF: Elbette elbette. Nuri bey, benim evet dediğime hayır demez.

YUSUF: Ne diyorsunuz Nuri bey?

NURİ: Yusuf bey, bir işin içinde Latif bey varsa, ben o işe gözü kapalı girerim. Ama ben bu çimento işini sizinle konuştuktan sonra araştırdım. Beni düşündüren bir çok nokta çıktı ortaya. Çimento fabrikası kurmak sizin anlattığınız gibi kolay bir iş değil.

LATİF: Senin o güzel aklını karıştıran nelerdir Nuri beyciğim?

NURİ: İki gözüm Latif beyciğim, birinci nokta şu. Çimento fabrikası kurmak kolay da bu çimentoyu satmak zor. Avrupa'dan çimento ithal edenler, bizi, bir gün de yıkarlar.

YUSUF: Size cevap veriyorum. Biz üretime başlayınca çimento ithali duracak.

NURİ: Anlamadım, ne duracak?

YUSUF: Çimneto ithali duracak.

LATİF: Neden şaşırdın Nuri beyciğim. İzmir İktisat Kongresi'nde karar alındı. Ne kararı alındı? Devlet fabrikatörü koruyacak. Nasıl koruyacak? Türkiye'nin bir yılda, diyelim, on kilo çimentoya ihtiyacı var, fakat biz, beş kilo çimento üretiyoruz. Bu durumda devletimiz, on kilo değil, beş kilo çimento ithaline izin verecek.

NURİ: O zaman mesele yok. Yalnız ithalatçı bu durumda güme gidecek.

LATİF: İthalatçıyı kim düşünür Nuri bey. Devir değişti artık.

NURİ: Çok doğru, kimsenin kimseyi düşündüğü yok. Sorması ayıp olmasın ama bu fabrika kaçta çıkacak?

YUSUF: Sekiz yüzbin liraya.

NURİ: Ne, sekiz yüzbin mi, ne yapıyorsunuz Yusuf bey?

LATİF: Ne oldu, neden ayağa fırladınız Nuri beyciğim?

NURİ: Ben fırlamayım da kim fırlasın? Bu kadar parayı, kim, nerden bulacak Latif beyciğim?

LATİF: Canım efendim, gerçi fabrika sekiz yüzbin liraya çıkıyor ama, biz yirmi bin lira yatıracğıız. Senin payına da beş bin lira düşüyor.

NURİ: Latif beyciğim, aklım karmakarışık oldu, hiçbir şey anlamadım.

YUSUF: Çok basit Nuri bey. Biz devlete bir taslakla başvuracağız. Taslak, işte burda hazır. Devlete diyeceğiz ki, bu fabrika şu kadara çıkıyor. Bizimse şu kadar paramız var.

NURİ: Diyeceğiz de n'olacak?

YUSUF: Devlet bize, çok uzun vadeli kredi verecek.

NURİ: Verir mi?

LATİF: Neden vermeyecekmiş Nuri beyciğim, devir değişti artık. Çok şükür Allaha başımızda milliyetçi bir hükümet var. Milliyetçi hükümetimiz milli iktisat politikası güdüyor. Bizim bu yaptıklarımız da bu politikaya uygun. Biz burada milliyetçilik yapıyoruz.

NURİ: Şimdi yani şu bizim yapacaklarımız milliyetçilik mi?

LATİF: Elbette, milliyetçiliğin ta kendisi. Bildiğiniz gibi ben, ta çocukluğumdan beri milliyetçiliği savunurum. Zamanın-

da mandacılara karşı, milliyetçilik diye diye ağzımda tüy bitti. Neden milliyetçilik derseniz, efendim, neden? Çünkü en güzel şey milliyetçiliktir.

NURİ: Valla, doğruyu söylemek gerekirse ben, bu milliyetçilik sözünden çok korkmuştum.

YUSUF: Neden?

NURİ : Korkmuştum efendim. Ama şimdi görüyorum ki, bu milliyetçilik korkulacak bir şey değilmiş. Hem Latif beyciğim milliyetçi olduktan sonra, ben haydi haydi milliyetçi olurum.

LATİF: Milliyetçilik korkulacak bir şey değil Nuri beyciğim. İşte her şey önümüzde. Fabrikayı kur, yap, sat, yap, sat.

NURİ: Valla böyle milliyetçiliğe can kurban.Oh, ne güzel. Doğrusu çok şaşırdım.

YUSUF: Sizi biraz daha şaşırtayım. Fabrikayı kuracağımız arsa belediye sınırları dışında olduğu için devlet, bizden arsa için para almayacak.

NURİ: Oldu olacak, vergi de almasın.

LATİF: Keşke başka bir şey isteseydin. Çünkü, devlet on yıl vergi almayacak.

NURİ: Durun... Yeter, kalbim duracak şimdi. beyler beyler, burda ne gevezelik diyoruz. Kalkın gidelim, bir değil, beş değil, on fabrika kuralım, on...

(Necati girer)

YUSUF: Kardeşim, nerdesin, biz fabrikayı kurduk bile.

LATİF: Siz... Siz...

YUSUF: Tanışıyor musunuz?

LATİF: Necati yüzbaşı gibi bir büyük kahramanı kim tanımaz. Aile dostları olmak gibi bir şerefi gönlümün en yüce yerinde taşımakla her zaman şeref duymaktayım.

YUSUF: Fabrikamızın dördüncü ortağı, arkadaşım Necati.

NURİ: Bendeniz Nuri... Sizinle tanışmaktan şeref duydum efendim.

NECATİ: Teşekkür ederim.

YUSUF: Sen gelmeden uzun uzun konuştuk. Fabrikayı kuruyoruz.

NECATİ: Kimlerle?

YUSUF: İşte bu beylerle.

NECATİ: Ortaklar birbirilerini tanıyorlar mı?

YUSUF: Büyük bir tesadüfle herkes birbirini tanıyor.

NURİ: Tanımasak bile ne çıkar efendim. Şimdi tanışır, az sonra kaynaşırız. Aramızda ayrı gayrı yok ya. Nasıl olsa hepimiz milliyetçiyiz.

NECATİ: Ne milliyetçisi?

NURİ: Ne milliyetçisi mi? Şey... Milliyetçi işte... Bayağı milliyetçi. Yusuf bey milliyetçi, ben milliyetçiyim, Latif bey milliyetçi...

LATİF: Yusuf bey toplantı bittiyse ben gidebilir miyim?

YUSUF: Daha konuşacaklarımız var Latif bey.

LATİF: Çok önemli bir işim var da.

NECATİ: Bir yere gidemezsin, yerine otur. Otur dedim.

YUSUF: Ne oluyor Necati?

NECATİ: Bir şey olduğu yok Yusuf. Nuri beyle tanışacağız. Evet Nuri bey, siz kimsiniz.

NURİ: Ben mi?

NECATİ: Evet siz.

YUSUF: Nuri bey, İstanbul'un seçkin tüccarlarından biri.

NECATİ: Sizi dinliyorum Nuri bey.

YUSUF: Necati ne yapmak istiyorsun anlayamadım.

NECATİ: Şimdi anlayacaksın. Söyleyin bakalım, ne tüccarısınız siz?

NURİ: Çeşitli malların ticaretini yaparım.

NECATİ: Ne zaman başladınız ticarete?

NURİ: Bütün bunlar ne demek oluyor Yusuf bey?

YUSUF: Necati ne öğrenmek istiyorsan bana sor.

NECATİ: Yusuf, sen ne biliyorsun ki. Sen karşına aldığın, Latif denen şu adamın bir karaborsacı olduğunu, işgal yıllarında düşmanla işbirliği yaptığını biliyor musun?

LATİF: Yalan yalan.

NECATİ: Milliyetçiyim diyen şu adamın da en az onun kadar soyguncu olabileceğini biliyor musun?

NURİ: Kim bu adam Latif beyciğim, ne biçim milliyetçi bu?

LATİF: Aman sus Nuri beyciğim.

NURİ: Susmak mı? Hayır. Bana soyguncu diyenin ağzını yırtarım ben. Şimdi polis çağıracağım.

NECATİ: Şu adamlara bak Yusuf. Bunlar, yıllarca halkı soyup soğana çevirdiler. Düşmanla işbirliği yaptılar. Osmanlı devletini bu adamlar batırdı. Şimdi sen, cumhuriyet için kurşun sıkan ellerinle, bu sülükleri cumhuriyetin şahdamarına yapıştıracaksın.

NURİ: Sülük sensin. Efendi, sen bizi tanıımıyorsun anlaşılan.

YUSUF: Bir dakika beyler. Necati ortada büyük bir yanlışlık var.

NECATİ: Evet, büyük bir yanlışlık yapıyorsun Yusuf.

YUSUF: Necati, bir dakikanı rica ediyorum. Latif bey, sizin işiniz vardı değil mi?

LATİF: Evet Yusuf bey.

YUSUF: Latif bey, siz Nuri beyi de alın gidin.

NURİ: Bu işi temizlemeden şurdan şuraya gitmem.

YUSUF: Çok rica ediyorum Nuri bey, bu işi bana bırakın.

NURİ: Hayır, siz aradan çekilin. Bu işi ben temizleyeceğim.

NECATİ: (*Tabancasını çıkarır*) Temizliği senden başlamak çok hayırlı olacak.

NURİ: İmdat, adam öldürüyorlar.

YUSUF: (*Necati'yle Nuri'nin arasına girer*) Çıldırdın mı Necati?

LATİF: Nuri bey, çabuk kaçalım.

NURİ: Yusuf bey.

YUSUF: Necati tabancanı tak. Lütfen.

(*Necati tabancasını sokar*)

YUSUF: Efendim sizlerden rica ediyorum, bu iş burada kalsın. Sizlerle sonra konuşacağım.

(*Nuri'yle Latif çıkar. Sessizlik*)

YUSUF: Seni dinliyorum Necati.

NECATİ: Bu adamların ne işi var burda? Sen, nasıl oluyor da bu adamlarla ortak olmayı düşünüyorsun.

YUSUF: Sen, önce şunu söyle. Onların soyguncu olduğunu nerden biliyorsun?

NECATİ: Latif'i çok iyi tanırım. Mütarekede otel katibiydi. Dört beş yılda zengin oldu, hem de nasıl biliyor musun, karaborsacılık yaparak.

YUSUF: Bu tür suçlamalar sözle olmaz. Kesin kanıtların var mı?

NECATİ: Ben söylüyorum. Çok iyi tanırım bu soyguncuyu. O kadar iyi tanırım ki, kızkardeşimi istedi benden. Ben bu soyguncuyu evimden kovdum, burda çıktı karşıma.

YUSUF: Kişisel bir kızgınlık var, desene.

NECATİ: Ben mi anlatamıyorum, sen mi anlamıyorsun? Şu haritaya bak. Neresi burası.

YUSUF: Yemen.

NECATİ: İşte burda, Yemen'de benim dayım öldü. Neden öldü biliyor musun, yurdum diye. Biz, yüzyıllarca, yurt diye, Yemen'de, İran'da, Trablusgarp'ta şurda burda savaşa savaşa öldük. Ama büyük savaştan sonra düşmanlar, dört bir koldan üstümüze saldırınca bizim de Anadolu diye bir yurdu-muz olduğunu anladık. İşte şu yoksul Anadolu...

YUSUF: Evet, bu dediklerin doğru. Doğru ama ne çıkar bundan.

NECATİ: Bundan şu çıkar ki, biz Anadolu için son savaşımızı verirken, düşmanla işbirliği yapan, halkı soyan adamlarla hiçbir şekilde ortaklık kurulmaz. Değil ortaklık, bu tür adamların bu ülkede yeri bile olmaz.

YUSUF: Düşmanla işbirliği yapanlardan hesap soruldu, daha kimden hesap soracaksın Necati. Bu iş bitti. Artık geçmişe çizgi çekildi.

NECATİ: Çekemezsin. Hiç kimse çekemez.

YUSUF: Gerçekçi ol Necati. Kurtuluş savaşının umutsuz karanlık günlerinde yanlış işler yapan herkesten hesap sora-

mazsın. Hem şunu bilmeni isterim ki, bu adamların hepsi, şimdi cumhuriyete canla başla bağlı.

NECATİ: Yanılıyorsun Yusuf, cumhuriyet umurunda değil onların. Onlar, cumhuriyete bağlılık numarasıyla soygunlarını sürdürecekler.

YUSUF: Ne demek istiyorsun? Beni de bu soyguna ortak mı edecekler demek istiyorsun?

NECATİ: Evet, demek istediğim bu. Bak, fabrika kuruyorsun onlarla.

YUSUF: Demek ben şimdi soyguncuyum öyle mi? Fabrika kuran ben soyguncuyum öyle mi?

NECATİ: Yusuf, bu adamları neden koruyorsun? Neden onlara paravan oluyorsun. Onlar seni oyuncak gibi kullanıyorlar.

YUSUF: Benim kimseyi koruduğum filan yok. Ayrıca hiç kimseye de oyuncak olacak yaratılıştaki bir insan değilim... Dur, beni dinle... Sen ticaret nedir bilir misin. Sanayi nedir, millileştirme nedir, efendime söyleyeyim, milli ekonomi nedir bilir misin? Bu adamlar bu işin kurdu. Biz bu adamları kullanacağız.

NECATİ: Bu adamlardan hiç kimseye hayır gelmez.

YUSUF: Peki kim kuracak fabrikaları, kim kalkındıracak bu yoksul ülkeyi.

NECATİ: Namuslu insanlar... Yusuf, beni niçin anlamak istemiyorsun. Anadolu'da kuracağımız bu ülke tertemiz olmalı. Bu ülkenin harcını karacak ellerin hiçbir şekilde kirli olmaması gerekir. Bunun için soyguncuların temizlenmesi şarttır.

YUSUF: Bir soyguncu tutturmuş gidiyorsun. Soyguncu moyguncu yok ortada. Sinirlerin bozulmuş senin. Git, bir süre dinlen.

(Sesizlik)

NECATİ: Sana ne oldu böyle Yusuf, neden değiştin.

YUSUF: Ben değişmedim. Ben, senin gerçekçi olmanı istiyorum.

NECATİ: Gerçekçi olmak yurdun soyulmasına ortak olmak mıdır?

YUSUF: Bunu bir başkası söylemiş olsaydı, bir kurşunda beynini parçalardım.

NECATİ: Kurtuluş savaşına katılmış bir arkadaşım olmasaydın tek kelime konuşamazdın.

YUSUF: Hadi çekelim tabancaları, vuralım birbirimizi... Öldürelim...

(Necati kapıya doğru yürür)

YUSUF: Necati... Necati dur..

NECATİ: Ne var?

YUSUF: Bu şekilde gidemezsin.

NECATİ: Özür dilerim kardeşim. Sen haklısın, benim sinirlerim bozulmuş olabilir.

YUSUF: Hayır, ben özür dilerim. Bak Necati, yurdumuzu kalkındırmak için elbirliğiyle çalışmak zorundayız. Hepimiz çalışacağız, öyle güzel bir ülke kuracağız ki bütün dünya gıpta edecek. Fabrikalar, parklar, eğlence yerleri... Öyle sağlam insanlar yetişecek ki, sen, doktorluk bile yapamayacaksın. Bırak şimdi dargınlığı. Al şu ortaklık anlaşmasını oku. Yarın gel, bütün gün konuşalım.

NECATİ: Ben, yarın bütün gün evdeyim. Sen gel de şu soyguncuları nasıl temizleyeceğimizi konuşuruz.

YUSUF: Ben seni burda bekliyorum.

NECATİ: Ben, yarın seni evde bekliyorum.

(Necati çıkar)

YUSUF: Sen olsan da olmasan da düşümüzdeki ülkeyi kuracağız.

(Perde)

BÖLÜM II

SAHNE 1

Kişiler: Müdür, Reşit, Ali, Hasan, İşçi, Adil, Necati, Talir
Sahne Düzeni: Fabrikanın Müdür Odası.

MÜDÜR: *(Telefonda Konuşur.)* Anladım Yusuf bey. Üretimi arttıracaksınız efendim. Kısa zamanda efendim. Başüstüne, güle güle efendim.

(Telefonu Kapatır)

MÜDÜR: Yusuf beyin söylediklerini herhalde anladınız Reşit bey.

REŞİT: Anladım Müdür bey.

MÜDÜR: Reşit bey, ben buraya keyif sürmeye gelmedim. Yusuf beyin de söylediği gibi, üretimi kısa zamanda artırmak zorundayız.

REŞİT: Müdür bey, rica ederim bu makinelerle, bu kadroyla, daha fazlasını elde edemeyiz.

MÜDÜR: Kimseyi suçlamayın. Hesabını yaptım ben. Üretimi yüzde yirmi arttırabiliriz.

REŞİT: Artmaz Müdür bey.

MÜDÜR: Ne demek artmaz. Yan gelir yatılırsa elbette artmaz.

REŞİT : Rica ederim efendim, kim yan gelip yatıyor.

MÜDÜR: Başta siz, sonra amele. Burası çiftlik değil Reşit bey, üretim artacak.

REŞİT: Üretim nasıl artacaksa, siz söyleyin onu yapalım.

MÜDÜR: Önce şu yufka yüreğinizi söküp atın. Sizden çelik gibi bir yürek istiyorum. Bundan böyle hasta izinlerini kesinlikle kaldırıyorum. Amele tam kadro çalışacak.

REŞİT : Hasta ameleye izin yok mu ?

MÜDÜR: Hayır, Reşit bey burası hastane değil, fabrika. Hasta amelenin ne işi var burda.

REŞİT : 39 ateşle çalışan ameleye nasıl izin verilmez Müdür bey.

MÜDÜR: Hoş geldin yufka yürek. Siz teknik müdür müsünüz, yoksa doktor mu? Elinizde bir derece, saat başı amelenin ateşini ölçüyorsunuz.

REŞİT: Şimdi efendim...

MÜDÜR: Şimdi ben sözünü bağlıyorum. İki aydır buradayım. Bu süre içinde işinize karışmadım. Ama şimdi fabrikanın yönetimine el koyuyorum. Dün akşam bütün ameleği doktora gösterdim. Hasta çıkan yirmi amelenin işine bu sabah son verildi. Tahir ağa, size yirmi kişi bulacak.

(Ali girer)

MÜDÜR: Ne var ? Dışarıda bekle, çağırınca gelirsin.

(Ali çıkar)

MÜDÜR: Görüyor musunuz, bura dingonun ahırına benze-miş, adam gibi kapı vurmak yok.

REŞİT: Haklısınız efendim, ameleye, kapı vurmasını bir türlü öğretemedik.

MÜDÜR: Onu da öğrenecekler. Her neyse, ben üretimi arttırmak için bir tasarı hazırlıyorum. Tasarı bitince, sizinle yeniden görüşeceğim. Şimdi gidebilirsiniz... O ameleye de söyleyin, gelsin.

(Reşit çıkar, Ali girer)

MÜDÜR: Ne var ?

ALİ: İşten çıkarıldığımı söylediler. Nedenini sordum, siz emir vermişsiniz.

MÜDÜR: Sicil numaran kaç ?

ALİ: Seksen dört.

MÜDÜR: Seksen dört ... Evet ... Adı Ali... Seni, işten çıkardık Ali.

ALİ: Neden suçum ne ?

MÜDÜR: Hiç suçun yok. Hastasın, hasta olduğun için işten çıkarıldın.

ALİ: Müdür bey ben hasta filan değilim.

MÜDÜR: Ne demek hasta değilim. Dün akşam, bütün amele doktora gözüktü ya doktorun hasta bulduğu yirmi kişiyi işten çıkardık.

ALİ: Müdür bey ben hasta değilim, taşı sıksam suyunu çıkarırım.

MÜDÜR: Saçmalama. Bak, burda doktor raporu var. Sen veremsin. Bulaşıcı hastalığı olan burada çalışamaz anladın mı?

ALİ: Müdür bey...

MÜDÜR: Gevezeliği bırak. Sen verem olduğun için işten çıkarıldın. Bir hafta sonra gel, birkaç kuruş verilecek sana. Tamam mı ?

ALİ: Tamam değil. Ben sizden para değil işimi istiyorum.

MÜDÜR: Oğlum inadı bırak edebinle git şuradan.

ALİ: Giderim ama, işimin başına.

MÜDÜR: Anlaşıldı... Hasan...

(Hasan girer)

MÜDÜR: Şu adamı at fabrikadan.

ALİ: Hasan sen bu işe karışma.

HASAN: Dışarıda konuşuruz hadi yürü.

ALİ: Sen geri dur, biz burada ekmek kavgası veriyoruz.

HASAN: Biz de ekmek kavgası veriyoruz anam babam.

ALİ: Geri dur dedim sana.

HASAN: Ulen hayvan yürü işte.

(Sille tokat çıkarır. Müdür çıkarır. Az sonra kapı vurulur.)

MÜDÜR: Gir,

(İşçi girer)

MÜDÜR: Ne var ?

İŞÇİ: Müdür bey, ben bir ay önce hastalanmışım. Doktora gittim. İlaç aldım. Ama harcadığım parayı hasta yardım sandığından alamadım.

MÜDÜR: Hasta yardım sandığı da ne ?

İŞÇİ: Her hafta ücretimizden bu sandığa para kesilir. Hasta olunca para alırsın oradan.

MÜDÜR: Bu işi kim yaptı.

İŞÇİ: Adil beyle Tahir ağa. Şimdi o, ona git diyor o, ona git diyor.

MÜDÜR: Anlaşıldı. Sen şimdi git ben bu işi Adil beyle konuşurum.

(İşçi çıkar)

MÜDÜR: Hasan.

HASAN: Buyurun beyim.

MÜDÜR: Bana Adil'i gönder.

(Hasan çıkar, Adil girer)

MÜDÜR: Adil, bu hasta sandığı masalı nedir?

ADİL: Efendim, amele ikide bir hastalanıyor, sonra doktor için, ilaç için avans alıyor, Yusuf bey bunu görünce, bir sandık kur amelenin yevmiyesinden kes sandıkta para biriktir dedi.

MÜDÜR: Sonra?

ADİL: Hasta olan ameleyle ilaç, doktor parası veriyoruz buradan.

MÜDÜR: Az önce bir amele geldi sandıktan para alamamış. Ne demek bu ?

ADİL: Tahir ağanın paraya ihtiyacı varmış paranın hepsini aldı. Ne yapacağımı şaşırdım. Ameleyi ister istemez oyalyorum.

MÜDÜR: Boş bir zamanda hasta sandığı için gereken parayı hesap et. Sonra bana gel. Ha, unutmadan söyleyeyim, sandık için kesilen paralar bana gelecek.

ADİL: Anladım.

MÜDÜR: Oğlum Adil, ben Avrupa'da okudum. Ne yapılacaksa, mantık içinde yapılmalıdır. Koskoca imparatorluğu bu mantıksızlık yüzünden batırdık.

ADİL: Çok doğru efendim.

MÜDÜR: Yardım sandığı, düşünce olarak çok güzel. Ama, para çarçur edilmiş. Oysa o para fabrika için sermaye olarak kullanılsaydı, çok güzel olurdu.

ADİL: Haklısınız efendim.

MÜDÜR: İki aydır dikkat ediyorum, süklüm püklüm dolaşıp duruyorsun ortalıkta.

ADİL: Efendim, beni Yusuf bey gönderdi buraya. Amelenin başıyım.

MÜDÜR: Gördüğüm kadarıyla amelenin hiç saygısı yok sana.

ADİL : Amelenin kime saygısı olur efendim.

MÜDÜR: Mantıklı davranmıyorsun da ondan. Bak, ben yirmi amele çıkardım. Sızıltı olmadı. Neden? Mantıklı davranımda ondan. Şimdi beni iyi dinle. Amelenin yevmiyesini birer lira indireceğiz. Ama bu da mantık içinde olacak. Yarın bütün ameleyle diyeceğim ki, fabrikaya zarar ediyor, bir ay sonra kapanacak. Herkes başının çaresine baksın.

ADİL: Evet efendim.

MÜDÜR: Bunun üstüne sen, amelenin başına geçip grev gibi bir şey yapacaksın korkma at tut. Ondan sonra yevmiyeyi birer lira indirip anlaşıcağız. Tamam mı ?

ADİL: Tamam efendim.

MÜDÜR: Ne olacak ? Yevmiyeler birer lira indirildiği için biz amacımıza ulaşacağız. Amele fabrika kapanmadı diye amacına ulaşmış olacak. Ayrıca amele üstünde saygınlığın artacak. Bir taşla, tam üç kuş vuracağız. Nasıl mantık?

ADİL: Bizde mantık ne arar efendim.

MÜDÜR: Bu mantığın karşısında hiç kimse duramaz. Ben, bu mantığı Avrupa'da öğrendim.

(Hasan girer)

HASAN: Efendim, doktor Necati bey sizinle görüşmek istiyor.

MÜDÜR: Gelsin... Hadi Adil sen de git.

(Hasan'la Adil çıkar. Necati girer.)

MÜDÜR: Hoş geldiniz Doktor bey. Buyurun oturun şöyle.

NECATİ: Hoş bulduk. Nasılsınız Müdür bey ?

MÜDÜR: Bu fabrikayla uğraşıp duruyoruz işte.

NECATİ: Nasıl gidiyor çalışmalar ?

MÜDÜR: Yeni bir ruh, yeni bir anlayış getireceğim bu fabrikaya Yusuf beye söylediğim gibi... Yusuf bey deyince aklıma. Yusuf bey sizi tanıyor.

NECATİ: Evet tanışırız.

MÜDÜR: Geçende telefonda konuşurken, neden bilmem sizden söz ettim, size selamlarını gönderdi. İyi doktordur, kolay kolay ölmezsin artık, dedi.

NECATİ: O kadar güvenmeyin bana. Az önce bir hasta geldi, işin içinden çıkamadım.

MÜDÜR: Bu kötü işte.

NECATİ: Hem de çok kötü. İşin içinden çıkamayınca ben de sizden yardım istemeye geldim.

MÜDÜR: Elimden geleni yapmak isterdim ama , doktorluktan hiç anlamam.

NECATİ: Anlamanız gerekmez. Veremli işçinin raporunu verin yeter.

MÜDÜR: Anlamadım ?

NECATİ: Hastayım diye bana gelen adamı, verem diye işten çıkartmışsınız.

MÜDÜR: Ha, şimdi anladım. O amele size mi geldi.

NECATİ: Evet. Adam verem filan değil. Fabrikanın doktoru Cevat bey verem demiş. Siz de işten çıkarmışsınız. Cevat beyin raporunu görebilir miyim.

MÜDÜR: Buyurun bakın.

NECATİ: Burda bir şey yazılı değil. Yalnız veremdir, denmiş.

MÜDÜR: Ben onu bunu bilmem. Doktor Cevat verem, dedi.

NECATİ: Hayır, verem değil, değil o adam. Bilinmeyerek yapılan bu yanlışlığın düzeltilmesini ricaya geldim.

MÜDÜR: Fabrikada göreve başladığımda dikkatimi çekti. Amele sık sık hastalanıyor. Bu yüzden verim düşüyor. Dün amele, muayene ettirdim. Hasta çıkan yirmi amele, işten çıkardım. Durum budur.

NECATİ: Sizin hasta dedikleriniz bana gelen gibiyse büyük bir yanlışlık yapılmış, bununla birlikte düzeltilmeyecek bir yanlışlık değil bu.

MÜDÜR: İyi ama Necati bey, hasta olan her amele, şuradan buradan rapor getirirse bu işin içinden çıkılmaz.

NECATİ: Şuradan buradan rapor getiren yok. Gerekli dikkatin gösterilmediğini söylüyorum size.

MÜDÜR: Gerekli dikkat gösterilmiştir.

NECATİ: Buna inanıyorum. Yalnız yine de bir hata olmuş.

MÜDÜR: Dikkat gösterildiğine inanıyorsanız, hata yapıldığını kabul etmeniz gerekir. Yoksa mantığa aykırı düşünmüş oluruz ki, bu daha büyük hatadır. Hem dikkat gösterilecek, hem hata olacak. Mantık, bunu kabul etmez.

NECATİ: Müdür bey, böyle mantıkla bir insan hasta veya sağlam olmaz. Bana gelen hasta değildi. Bunu bir doktor olarak söylüyorum. Bana gelen hasta çıkarsa ben diplomamı yırtarım.

MÜDÜR: Anlaşıldı. Açık konuşmam gerekecek. Hemen şunu söyleyeyim, diplomanızı yırtmanıza gerek yok. Size gelen amele hasta değildi çünkü. Ama buradan çıkarılması gerekiyordu.

NECATİ: Bu dediklerinizden hiçbir şey anlayamadım.

MÜDÜR: Ben de sizi anlayamadım, buradan çıkarılanlar neden ilgilendiriyor sizi .

NECATİ: Sağlam bir adama hasta diye rapor verilirse, o raporla buradan çıkarılırsa bu beni ilgilendirir. Çünkü ben cumhuriyet hükümetinin doktoruyum.

MÜDÜR: Bakın yirmi ameleden sekizi gerçekten hastaydı, gerisinin çıkarılması gerekiyordu.

NECATİ: Neden?

MÜDÜR: Size gelenin babası daha önce bolşeviklik gibi kirli işlere bulaşmış. Beşi şapkaya sövmüş. Dördü hilafeti övmüş. İki de cumhuriyete sövmüş.

NECATİ: Bu adamlar söylediğiniz suçlardan dolayı hüküm giymişler mi?

MÜDÜR: Hayır, böyle bir şey yok.

NECATİ: Hüküm siz mi verdiniz ?

MÜDÜR: Evet, bana gelen raporlara göre.

NECATİ: Mahkemeye niçin vermediniz?

MÜDÜR: Mahkemeler uzun sürüyor. Biz de aşırı uç istemiyoruz burada.

NECATİ: Ben, bu tür suçlamalara pek inanmam. Çünkü kuruluş savaşında Gazi Paşa'ya da bolşevik demişlerdi. Bunun için siz o raporları bir güzel çöp sepetine atın, bu iş de kapanır.

MÜDÜR: Bu iş kapandı, hüküm verildi. Geri dönülmez Doktor bey.

NECATİ: Müdür bey, bir şeyi açıkça bilmenizi isterim. Buradan düzmece raporla adam çıkartamazsınız.

MÜDÜR: Ben de açık olarak şunu bilin derim ki, bu işe karışmayın.

NECATİ: Ben, cumhuriyet hükümetinin doktoruyum. Sağlam kişiler hasta gösterilirse, o işe karışırım.

MÜDÜR: İster karışın, ister karışmayın. Hiçbir sonuç almazsınız.

NECATİ: Hiçbir doktor, sağlam insanlara hasta raporu veremez. Verirse, o doktordan bunun hesabı sorulur. O hesap size kadarda uzanır.

(Çıkmak İster)

MÜDÜR: Necati bey, raporu verir misiniz ?

NECATİ: Bu rapor bende kalacak. Bunun hesabını soracağım.

(Necati çıkarken Tahir girer)

TAHİR: Merhaba yiğenim.

NECATİ: Merhaba.

TAHİR: Nereye yiğenim, otur da iki laf edelim.

NECATİ: Bana uğrarsanız, benim orda konuşuruz.

(Çıkar)

TAHİR: Neden gelmiş bu adam?

MÜDÜR: Sorma başıma geleni Tahir ağa. Çıkardığımız amelelerden biri ona gitmiş. Ameleyi işe alın, yoksa bunun hesabını soracağım diyor.

TAHİR: Bu mu hesap soracak. Ulen bir doktor nasıl hesap sorar?

MÜDÜR: Dalgınlığıma geldi, raporu verdim, geri alamadım.

TAHİR: Vay koca kafalı Müdür vay. Bak, elin oğlu nasıl tongaya bastırdı seni.

MÜDÜR: Rica ederim. Tahir ağa şimdi ne yapacağız?

TAHİR: Düşün bakalım koca kafalı müdür.

MÜDÜR: Aslında bizi ilgilendiren bir şey yok. Doktor Cevat'ın raporu var ortada. Bırakalım iki doktor hesaplaşsın. Mantıken en iyi çözüm yolu bu.

TAHİR: Hay senin mantığına. Ülen, Cevat beyi yalnız bırakırsan işimizi görecektir doktor bulamazsın.

MÜDÜR: Peki n'apacağız?

TAHİR: Gidip raporu alacağım.

MÜDÜR: Vermez Tahir ağa.

TAHİR: Ona öyle bir oyun hazırlayacağım ki isterse vermesin.

SAHNE 2

Kişiler: Necati, Ayşe, Hıdır, Cevat, Talir, Hasan, Salih, Bekir, Ali, Adil, Kaymakam, Polis, İşçiler.

Sahne Düzeni: Doktor Necati'nin yeri. Ayşe toz alır.

(Hıdır girer.)

HIDIR: Ayşe bacı, komutanım nerde?

AYŞE: İçerde yazı yazıyor. Ne vardı?

HIDIR: Cevat bey gelmiş.

AYŞE: Abi.... Abi. Bir dakika gelir misin.

NECATİ: *(Girer)* Ne var Ayşe?

HIDIR: Komutanım Cevat bey gelmiş.

NECATİ: Hıdır, sana kaç kere söyledim. Bana komutanım deme. Komutanlık biteli yıllar oldu. Ben komutan, sen de çavuş değilsin, anladın mı?

HIDIR: Anladım komutanım.

NECATİ: Bana inat mı yapıyorsun.

HIDIR: Hayır komutanım.

AYŞE: Abi niye zorluyorsun, dil alışkanlığı işte.

NECATİ: Cevat beye söyle gelsin.

(Hıdır çıkar)

NECATİ: Cevat bey, düzmece rapor veren doktor.

AYŞE: Ya öyle mi, ne yüzle geliyor?

NECATİ: Anlayacağız şimdi.

(Cevat girer)

NECATİ: Hoş geldiniz Cevat bey.

CEVAT: Hoş bulduk efendim. hanımefendi kim oluyorlar acaba?

NECATİ: Kız kardeşim. Dün geldi.

CEVAT: Hoş geldiniz hanım kızım.

AYŞE: Hoş bulduk efendim.

NECATİ: Cevat bey buranın eski doktoru.

CEVAT: Ya hanım kızım şimdi emekli olduk.

AYŞE: Biz de bu günleri görsek.

NECATİ: Kardeşim de doktor olacak, Cevat bey.

CEVAT: Çok güzel. Siz ailece doktorluğu seviyorsunuz. Ama yaşlanınca bu iş çekilmiyor.

NECATİ: Siz nasılsınız Cevat bey?

CEVAT: Valla Necati bey, bir kaç gündür hiç iyi değilim. Şu rapor işi iyice canımı sıkıyor.

NECATİ: Siz, doktor olarak benim yerimde olsanız ne yapardınız?

CEVAT: Necati bey, siz benim yerimde olsaydınız ne yapardınız?

NECATİ: Sağlam insanlara hasta diye rapor vermezdim.

CEVAT: Beni hiç anlamıyorsunuz. Geçen gün, müdürle, Tahir ağa geldiler. Yirmi kadar amelenin adını verdiler. Şunlara bir hastalık uyduruver dediler.

NECATİ: Siz de uydurdunuz.

CEVAT: İsterseniz uydurmayın.

NECATİ: Peki benden ne istiyorsunuz?

CEVAT: Duyduğuma göre işi mahkemeye götürecekmisiniz. Aman Necati bey. Bu yaştan sonra beni hapislerde mi çürüteceksiniz.

NECATİ: Ne kadar rahatsınız Cevat bey. Siz hapislerde çürümeyin. Tamam. Ama düzmece raporla işinden olanlar sokaklarda sürünecek.

AYŞE: Böyle birşeyi nasıl yapabildiniz Cevat bey.

CEVAT: hanım kızım, hayat, sizin düşündüğünüz gibi değil.

NECATİ: Siz nasıl yaşamak isterseniz hayat öyledir Cevat bey.

CEVAT: Efendim, ben rapor vermesem de kovacaklardı onları. Hem siz ameleler için üzölmeyin. Ben onlara iş bulurum.

(Hıdır girer)

HIDIR: Komutanım, Tahir geldi, sizle konuşacakmış.

CEVAT: Ne, Tahir ağa mı geldi. Aman beni saklayın.

NECATİ: Cevat bey ne oluyorsunuz?

CEVAT: Aman, yalvarırım size, Tahir ağa, beni burda görme-sin.

NECATİ: Ayşe, Cevat beyi arka kapıdan çıkar.

(Ayşe ile Cevat çıkar)

NECATİ: Söyle gelsin.

HIDIR: Komutanım, bana izin verirseniz, ben, burda durayım.

NECATİ: Hayır, dışarıda bekleyeceksin. Hadi oyalanma.

HIDIR: Yanında adamı da var komutanım, şuracıkta dursam n'olur?

NECATİ: Hayır dedim sana.

HIDIR: Başüstüne komutanım.

(Çıkar. Tahirle Hasan girer)

NECATİ: Hoş geldiniz, buyrun oturun.

TAHİR: Sağolasın yiğenim, kalıcı değiliz, bir ricamız var, söyleyip gideceğiz.

NECATİ: Nedir?

TAHİR: *(Kamçısını çizmesine vııra vııra)* Yiğenim seni severiz. Oğlumuz Yusuf'la bir hukukunuz var. Savaşta epey kurşun sıkılmışsın düşmana. Seni bilenler böyle söylediler bize. Biz de

öptük başımıza koyduk seni.

NECATİ: Evet.

TAHİR: Fabrikamızı kaymakama şikayet ettin, sesimizi çıkarmadık.

NECATİ: Fabrikada iş emniyeti yoktu, onun için şikayet ettim.

TAHİR: Bolşeviğin gazetesinde yazılar yazdın, bize taş attın yine sustuk. Ama bu son yaptığınla çok büyük bir suç işledin.

NECATİ: Suç mu?

TAHİR: Evet. Büyük bir suç hem de. Fabrikanın koca kafa müdürünü tongaya bastırıp amelenini sağlık raporunu almışın, bizi mahkemeye verecekmisin. Ben inanmadım ama, kulağıma gelenler bunlar.

NECATİ: Tahir efendi, bu suçumu nasıl bağışlatabilirim.

TAHİR: Ben demedim mi ulen, yiğenim beni kırmaz diye. Aslan yiğenim, sen şimdi o raporu verirsin. Ben de seni bağışlarım.

NECATİ: Ben size raporu veririm, buna karşılık siz de çıkarıldıklarınızı işe alırsınız.

TAHİR: Ya öyle mi... Ben, şartla iş görmem, o raporu ver ki bu iş burda bitsin.

NECATİ: İşten çıkarılanlar işe alınmadan raporu vermem.

TAHİR: Beni üzüyorsun ama... Sonra ben de seni üzerim. Gel bu işi bitir.

NECATİ: Bu işin bitmesi isteniyorsa, amele yeniden işe alınacak.

TAHİR: Kapımdan kovduğum baldırıçıplakları bir daha işe almam. Burda beni boş yere uğraştırma. Ver o raporu.... Yoksa karışmam.

(Hıdır girer)

HIDİR: Komutanım, Ali'yle arkadaşlarını tutuklamışlar.

NECATİ: Nerden duydun.

HIDİR: Bir arkadaşı geldi, o söyledi. Dışarda bekliyor.

(Hıdır'la Necati çıkar)

HASAN: Etekleri tutuştu ağam.

TAHİR: Ne belledin beni, tutuşacak ya. Şimdi bak, nasıl verecek raporu.

HASAN: Sendeki akıl, kimse de yok be ağam.

TAHİR: Ben, bunun gibileri, yüz kere cebimden çıkarırım...

(Necati girer)

TAHİR: Ne oldu yiğenim, senin amele mi tutuklamışlar.

NECATİ: Benim amele niye oluyormuş... Ali'nin tutuklanmasının benim için hiçbir önemi yok. Bir suç işlemiş ki tutuklamışlar.

TAHİR: Yiğenim, sen ne biçim adamsın, koruduğun adamları polisler götürüyor, senin burda kılın bile kıpırdamıyor.

NECATİ: Bir suç işlemiş ki, polisler götürmüş. Cezasını çeksin.

TAHİR: Keyfin bilir ama, istersen o adamları polislerin elinden alırım.

NECATİ: Yüzde yüz kurtarabilir misin o çocukları?

TAHİR: Yüzde yüz, tek sen raporu ver.

NECATİ: Demek bu kadar güçlüsün sen...

TAHİR: Eh, bana Tahir ağa demişler.

NECATİ: O zaman beni iyi dinle Tahir ağa. Gücünü kendine sakla. Çünkü yarın sen de, müdür de, doktor da hapise gireceksiniz.

TAHİR: Son söz bu mu?

NECATİ: Amele hapisten çıkacak, sonra işe alınacak. Son söz bu..

TAHİR: *(Kamçıyı masaya vurur)* Belanı aradın...

*(Necati bir sıçrayışta, kamçıyı Talir'in elinden alır.
Sağlı sollu vurur Talir'e)*

NECATİ: Düzenbaz, öyle vurulmaz, böyle vurulur o.

(Hasan tabancasına davranırken, Hıdır, tabancayla içeri girer)

HIDİR: Davranma yakarım.

NECATİ: Son sözümü unutma Tahir efendi... Şunları dışarı çıkar Hıdır.

HIDİR: Yürüyün bakalım.

TAHİR: Sen doktor, ölüm fermanını elinle imzaladın.

(Hıdır, Tahir, Hasan çıkarlar. Ayşe girer)

AYŞE: Abi... Abi....

NECATİ: N'oluyor Ayşe, ne bu heyecan?

AYŞE: Benim yüreğim duracak, sen, ne bu heyecan diyorsun.

NECATİ: Burda heyecan yasak. Hele şu dakikadan sonra...
Sen Cevat beyi n'aptın?

AYŞE: Zavallı, arka kapıdan titreye titreye gitti.

(Hıdır girer)

HIDİR: Komutanım, emriniz yerine getirilmiştir.

NECATİ: Bir koşu git, Salih beyi çağır.

HIDİR: Başüstüne komutanım.

(Çıkar)

AYŞE: Abi şimdi n'olacak?

NECATİ: Ne n'olacak?

AYŞE: Ameleler n'olacak abi? Ameleyi kurtarmalısın her şeyden önce.

NECATİ: Ben de bundan başka birşey düşünmüyorum ki...

AYŞE: Ama az önce o adama söylediklerin.

NECATİ: Tahir'in bir oyunu bu. Elinde koz olsun diye yaptı bunu. Ben, aldırılmaz görününce sinirlenmesi de bundan.

AYŞE: Peki şimdi n'apacaksın?

(Sessizlik)

AYŞE: Ne düşünüyorsun abi?

NECATİ: İnsanın insana uzaklaştığını düşünüyorum. Burda insanlar haksız yere işten atılıyor, tutuklanıyor. Bir başka yerde insanlar, gülüyor, eğleniyor. Burda bir kızamık salgını yüzlerce çocuğu öldürüyor, bir başka yerde nezleli bir çocuk için beş altı doktor koşuyor. Ne yapmalı da insanı insana yaklaştırmalı? Bunu düşünüyorum.

AYŞE: Ama yine de birbirine yakın insanlar var. Sen varsın, ben varım, Hıdır var.

NECATİ: Yetmez. Daha yakın, daha yakın insanlar gerekli. Şu Ali var ya . Bu amele bizi birbirine yakın insanlara ulaştırabilir.

(Hıdır Salılı'le girer)

SALİH: Hıdır'ın söyledikleri doğru mu Necati bey?

NECATİ: Doğru. Fabrikadan atılan ameleler tutuklanmış.

SALİH: Neden?

NECATİ: Bilmiyorum. Tahir'in eline koz vermemek için aldırılmaz göründüm. Siz gazeteci olarak emniyetle bir görüşün.

SALİH: *(Telefonu alır)* Emniyeti bağlayın. Alo, ben, Yeni Ses gazetesi sahibi Salih. Amele arasında bazı tutuklamalar olmuş. Kaç kişi, neden tutuklandı? Allah Allah.... Peki... *(Telefonu kapar)* Sekiz kişi tutuklanmış.

NECATİ: Neden?

SALİH: Biri ihbar etmiş. Cumhuriyeti yıkmak için örgüt kurmuşlarmış.

AYŞE: Sekiz kişi mi yıkacakmış cumhuriyeti. Olacak şey değil.

SALİH: Ayşe hanım olur olmaz, o ayrı. İhbar olduğu için tutuklamışlar.

AYŞE: Bu durumda ne olur Salih bey?

SALİH: İstiklal mahkemesine giderler.

AYŞE: İstiklal mahkemesine mi?

SALİH: Evet. Oradan da kolay kolay kurtulamazlar.

AYŞE: Ama Salih bey, ortada bir gerçek var, bunlar, örgüt filan kurmadı.

SALİH: Gerçek bu Ayşe hanım. Sekiz kişi gümbürtüye gidecek.

AYŞE: Hayır, böyle şey olmaz. Bir şeyler yapmalıyız...

SALİH: Ne yapabiliriz. Gidip de bunlar örgüt kurmadı diymeyiz ya.

AYŞE: Of Tanrım... Abi dolaşıp durma lütfen. Sen raporu verirsen bu iş biter sanırım.

NECATİ: Kusura bakmayın sizi dinlemiyordum.

AYŞE: Ameleyi kurtarmanın tek yolu, senin raporu vermen bence. Yoksa bu iş İstiklal Mahkemesine kadar gidermiş. Salih bey böyle söylüyor. Sekiz kişinin canını yakamazsın şu rapor yüzünden.

SALİH: Evet, bu bir çözüm yolu olabilir. Raporu verirseniz, Tahir ağa kurtarır ameleyi.

NECATİ: Onların istedikleri de bu. Tahir denen adam hazırladı bu oyunu.

AYŞE: Olsun. İstediklerini yaparsın olur biter.

NECATİ: Onlar, olayları istedikleri yere götürüyorlar. Biz seyrediyoruz.

SALİH: Başka yapacak bir şey yok Necati bey.

NECATİ: Hayır var.

SALİH: Evet var, götürüp raporu vermek. Böylece bir haksızlığı önleriz.

NECATİ: Hangi haksızlığı?

AYŞE: Hangi haksızlığı var mı abi. Sekiz kişi yıllarca hapiste yatacak.

NECATİ: Kendimizi aldatmayalım. Ortada bir değil, birkaç haksızlık var. Amele, haksız yere işten çıkarıldı, sonra haksız yere tutuklandı. Biz bunların hangisini düzeltereğiz.

HIDİR: Komutanım bütün kötülüklerin başı Tahir ağa. İzin verin bir kurşunda işini bitireyim. Ondan sonra her şey düzelir.

NECATİ: Gidelim vuralım Tahir ağayı. Ama Tahir ağa bir tane değil ki...

HIDİR: Biz, bundan başlarız komutanım.

NECATİ: Olmaz. Hasan Tahsin diye birini duydunuz mu Salih bey.

SALİH: İzmir'de, düşmana ilk kurşunu atan gazeteci değil mi.

NECATİ: Evet. Hepimiz, tek tek düşmanın karşısına çıksaydık, düşman Hasan Tahsin gibi tek tek öldürürdü bizi... Gazi Paşa müdafayı hukuk örgütleriyle kurtardı bu yurdu.

SALİH: İyi ama Necati bey, biz, önümüze geleni vuralım demedik ki.

NECATİ: Elbette demediniz. Bir zamanlar ben de Hıdır gibi düşünürdüm. Şimdi şu dakika da geldiğim noktayı söylüyorum.

AYŞE: N'apacağını söyler misin abi?

NECATİ: Yapılacak tek şey var. Olayların dümenini biz ele geçireceğiz.

SALİH: Nasıl olacak bu?

NECATİ: Örgütle. Örgüt kuracağız.

SALİH: Necati bey, neler söylüyorsunuz siz. Yerin kulağı var.

NECATİ: Kimin kulağı olursa olsun söylüyorum. Örgüt kuracağız.

AYŞE: Abi, bu, ne biçim bir örgüt olacak?

NECATİ: Biçimin hiçbir önemi yok.

SALİH: Necati bey, yanlış anlamayın ama, örgüt kurmak yastaktır Türkiye'de.

NECATİ: Amele dernekleri var ya Salih bey.

SALİH: Hükümetin izniyle kuruldu o dernekler.

NECATİ: Yazılı hukuku karşıma çıkarmayın. Gerekirse o hukuku aşacağız.

SALİH: Sizi sevdiğim için uyarıyorum. Bir tek adım atamazsınız.

NECATİ: Salih bey, amele dernekleri var, örgüt kurmak yaksaksa, gider bu dernekleri ele geçiririz.

SALİH: Şimdi bu dernekleri mi ele geçireceğiz.

NECATİ: İsterseniz elimiz kolumuz bağlı oturalım. Ama söyleyin, gazetenizdeki hım hım yazılarla neyi düzeltebilirsiniz.

SALİH: Necati bey, biz, düzeltelim diye değil, düzeltsinler diye yazıyoruz.

NECATİ: Kim düzeltecek? Haksızlıktan çıkarı olan, o haksızlığı düzeltebilir mi?

SALİH: Peki kim düzeltecek?

NECATİ: Haksızlığa uğrayanlar.

AYŞE: Ameleler mi yani?

NECATİ: Evet. Biz, onlara bu işlerin nasıl olacağını göstereceğiz.

SALİH: Aklıma geleni söylemek istemiyorum ama, anladıysam, yani şunu demek istiyorum ki, böyle bir işte dünyayı başımıza yıkarlar.

NECATİ: Yıksınlar. Biz, bu ülkenin öncüleriyiz. Her zorluğu göze alarak hak bildiğimiz yolda gideceğiz. Yeni bir dünya kolay kurulmaz Salih bey.

SALİH: Yeni bir dünya mı? Geç kaldık. Onlar dünyalarını kurdular bile.

NECATİ: Hayır. Yeni bir dünya kurulur. Kuramasak bile, bu haksız dünya da bir gedik açarız.

AYŞE: Abi, güzel düşünüyü bozmak istemem ama, tutuklanan ameleleri unutma.

NECATİ: Ayşe, bir insan, harekete geçerken, nedenini, varmak istediği yeri çok iyi bilmelidir. Ben, yeni bir dünyadan

söz ederken, işte şimdi şurdan durduğum noktadan, o dünyayı görüyorum.

HIDİR: Komutanım, ben, bunlardan hiç bir şey anlamadım.

NECATİ: Şimdi anlayacaksın. Türkiye’de bir yanlışlık yapıldı. Bu yanlışlık nerede? Bakın, Gazi Paşa ne demiş. Okuyorum. “Teşkilat, baştan başa halk teşkilatı olacaktır. Umumi idareyi halkın eline vereceğiz. Bu toplulukta hak sahibi olmak herkesin iş görmesi esasına dayanacaktır.” Ne acıdır ki, Gazi Paşa’nın dedikleri olmadı. Türkiye’yi yöneten halk partisi, işbirlikçi tüccarla, toprak ağasının elinde. İşte yanlışlık düzelirse yepyeni bir dünya kurulur. Anladın mı Hıdır?

HIDİR: Komutanım, anladım ama, nasıl olacağını anlamadım.

SALİH: Çok güzel. Evet nasıl olacak bu anlattıklarınız?

NECATİ: Halk Partisi’ni, Gazi Paşa’nın dediği gibi halkın emrine vereceğiz. Bu partiyi işbirlikçiler, toprak ağaları değil, hak sahipleri, yani çalışanlar yönetecek.

SALİH: Gazi Paşa ne diyecek bu işe?

NECATİ: Gazi Paşa, kısa zamanda bu hareketin önderi olacak.

(Telefon çalar. Ayşe açar)

AYŞE: Abi seni istiyorlar.

NECATİ: *(Telefona)* Evet benim. Siz kimsiniz... Görüşelim...Tamam.

(Telefonu kapar)

NECATİ: Fabrikanın müdürü, görüşmek istiyor.

AYŞE: Bir umut ışığı doğdu öyleyse.

NECATİ: O umut hiçbir zaman sönmemişti. Hıdır, doğru Ali’nin evine git. Sonra tutuklanan amelelerin evlerini dolaş. Hiçbir şeyden korkmasınlar, ne ihtiyaçları varsa yerine getir.

HIDIR: Başüstüne komutanım.

AYŞE: Abi, ben de gidebilir miyim?

NECATİ: Çok güzel olur.

(Hıdır'la Ayşe çıkar)

NECATİ: Salih bey, sizi çağırtmama gelince. Ben, bir kavga-ya başlıyorum, bu kavga gazetesiz yürümez. Bu nedenle gazetenizi bana devretmenizi rica ediyorum.

SALİH: Bu kavgadan kaçtığımı kim söyledi size.

NECATİ: Salih bey, önünde sonunda biz kazanacağız ama, zorlu bir kavga olacak bu. Halk partisini ele geçirebilmek için önce çalışanları örgütlemek gerek. Toplantılar şunlar bunlar...

SALİH: Nasıl bir yol izleyeceksiniz?

NECATİ: Önce ameleyi örgütleyeceğiz.

SALİH: Gazetem emrinizdedir Necati bey. Hemen yarın başlayabiliriz.

(Sessizlik)

NECATİ: Öyleyse şimdi fabrikanın müdürüne gidelim.

(Çıkarlar)

(Işıklar söner-yanar. Necati'nin evinde işçi toplantısı)

NECATİ: Hıdır, sen doğru kapıya. Kim olursa olsun, içeri sokma.

HIDIR: Başüstüne komutanım.

(Çıkar)

NECATİ: Arkadaşlar herkes geldiğine göre toplantıyı açıyorum. İlk söz Salih beyin.

SALİH: Toplantıya başlamadan önce bir iki hatırlatma yapacağım. Sizler, burda 92 ameleyi temsil ediyorsunuz. Bu bir.

Burda hiç kimse not tutmayacak. Bu iki. Burda alınan kararlar, oybirliğiyle alınacak. Yani, bir kişi karşı çıkarsa karar alınmayacak. Bu üç. En önemlisi arkadaşlar, burda alınacak kararlar, cumhuriyet yasalarına aykırı olmayacak. Olamaz da. Çünkü, cumhuriyetimiz, yurttaşarına bir çok haklar tanımıştır. Burda, sizlere tanınan hakların uygulanma derecesi konuşulacak. Şimdi hayırlı uğurlu olması dileğiyle toplantımıza başlıyoruz. Önce Ali arkadaşımıza soruyorum. Ali, seni, neden işten çıkardılar?

ALİ: Bulaşıcı hastalığım var diye.

SALİH: Buna karşı sen ne yaptın?

ALİ: Bulaşıcı hastalığım olmadığını ispat ettim.

SALİH: Sonra?

ALİ: Hasta olmadığımı ispat ettim diye hapse atıldılar.

(Gülüşmeler)

ALİ: Sonra Necati abi karıştı işe. Abimizin korkusundan yeniden işe aldılar.

SALİH: Ali, gerçekten de bulaşıcı hastalığın olsaydı, ne yapabilirdin?

ALİ: Hapı yutardım. Herhalde asarlardı beni.

BEKİR: Ali, şakayı bırak şimdi.

ALİ: Valla şaka yapmıyorum Bekir usta. Hasta değiliz diye yapılanları biliyorsun.

SALİH: Arkadaşlar, bulaşıcı hastalığa yakalanan bir işçi... Şimdi aklıma gelmişken söyleyeyim. Artık Türkiye’de amele-ye işçi deniyor. Amele yok, işçi var. İşçiye dilimizi alıştıralım. Şimdi konumuza dönersek, bulaşıcı bir hastalığa yakalanan işçi ne yapabilir? Bunu bilen var mı?

SESLER: Hapı yutar... Ölsün daha iyi... İşinden atılır... Geberir...

SALİH: Arkadaşlar, 1923 yılında yapılan İzmir İktisat Kongresi’nde alınan bir kararı okuyorum. “*Umum sanat müesseselerinde ve gümrüklerde ve matbaalarda ve şirketlerde müstahdem*

işçilerin hastalandıkları takdirde üç aya kadar gündeliklerinin tam olarak verilmesi, ve bu üç ay içinde hastalanan ve hastalığı iyileşmeyen bir illetle malul olduğu anlaşılan işçilerin işten çıkarıldıkları takdirde müesseselerinin iktidarlari içinde uygun ikramiye vermeleri.” Gördüğünüz gibi alınan karar bu. Ama gördüğünüz gibi ne yapıyor?

İŞÇİ (1): Ben, bu okunan şeyin sonunu anladım da başını anlamadım.

ADİL: İzin verirsiniz, ben, anlatayım.

SALİH: Buyurun.

ADİL: Diyelim, sözüm meclisten dışarı, sen verem oldun. Önce sana üç ay izin verecekler. Bu üç ayda gündeliğini tam olarak alacaksın.

İŞÇİ (1): Anladım. Şimdi bu bizim hakkımız mı?

SALİH: Evet hakkınız.

İŞÇİ (1): Adil arkadaş, sen, böyle bir hakkımız olduğunu daha önce niye söylemedin.

ADİL: Ben de, senin gibi burda duydum.

ALİ: Duysan ne olur, duymasan ne olur. Arkadaş, bir amele.

(işçi işçi sesleri)

ALİ: Bir işçi hastalandı diye, köpek gibi sokağa atılır mı?

ADİL: Atılmaz.

ALİ: Biz, köpek gibi sokağa atıldığımızda ne yaptın?

SALİH: Arkadaşlar, biz burda geçmişi kurcalamak için toplanmadık.

ADİL: Kurcalasak ne olur. Benim verilmeyecek hesabım yok.

İŞÇİ (1): Ver o zaman. İşçi sokağa atıldığında ne yaptın?

ADİL: Benim bilmem nerde yapılan kongreden haberim yoktu arkadaşlar.

ALİ: Biz diyoruz ki, hasta işçinin işten atılmaması için bilmem nerde karar alınması gerekmez. Hasta işçiyi sokağa atmak insanlık mıdır?

NECATİ: Bir dakika... Arkadaşlar, bu hesabı bilmeyerek hata yapmış arkadaşlarımızdan değil, fabrikadan soracağız. Adil'den, Ahmet'ten değil, işçiye fabrikadan atandan soracağız.

ADİL: Necati abi olmasaydı, işçiye haksızlık yapıldığını bile bilmeyecektik. Bunun için ben derim ki, bir işçinin hasta olup olmadığına birkaç doktor karar versin.

SALİH: Sağlık kurulu gibi bir şey.

ADİL: Evet.

SALİH: O halde şu kararı oylayalım. Hasta işçiler için yapılacak işlemlerde İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlara uyulsun. İşçinin bulaşıcı hastalığı bir sağlık kurulunda karara bağlansın. Evet diyenler. Kabul edilmiştir. Ayşe hanım, bu dediklerimizi yazar mısınız...

İŞÇİ (1): Bir de sakatlanan ameleler.

(işçi işçi sesleri)

İŞÇİ (1): İşçiler var. Allah'ın bildiğini kuldan ne saklayalım. İş kazasında sakatlanan işçiler sokaklarda dileniyor. Patron, dilenen şu adam, benim işçimdi, ona birkaç kuruş vereyim, demiyor. Buna bir çözüm yolu bulmalıyız. Bugün ayaktayız ama, yarın, neremiz kopacak belli değil... ben bu konuda bir beyaz Ay kuralım diyorum.

(beyaz Ay da ne, bu nerden çıktı sesleri)

İŞÇİ (1): Arkadaşlar, biliyorsunuz bir Kızılay var. Biz işçiler de beyaz Ay kuralım, sakatlanan işçiye burdan yardım ederiz.

İŞÇİ (2): Ben, buna karşı çıkıyorum. Neden derseniz, hastalanan arkadaşlar için bir yardım sandığı kurduk. Yevmiyemizden kesip oraya veriyoruz. Helal olsun. Şimdi de beyaz Ay çıktı. Yevmiyemizden kesip oraya da vereceğiz. Verelim, helal olsun. Ama arkadaşlar, vere vere bize bir şey kalmayacak.

SALİH: Arkadaşlar, İzmir İktisat Kongresi'nde bu konuda alınan kararı okuyorum: *"İşbaşında sakatlanan bütiin işçilerin sermayedarlar ve müesseseler tarafından hayatlarının emniyet altına alınması"* (kabul sesleri) Bunu da böylece yazın Ayşe hanım.

İŞÇİ (3): Bir de hasta yardım sandığı var.

SALİH: Bu sandık için işçilerin gündeliklerinden para kesiliyor değil mi?

ADİL: Evet. Ama bir türlü işi yürütemedik.

İŞÇİ (3): İşin neden yürümediğini ben söyleyeyim. Parayı biz veriyoruz, sandığı fabrika yönetiyor. Sandığın yönetimi işçi de olursa aksaklık olmaz.

SALİH: Hasta yardım sandığı işçilerin yönetiminde olacak diyoruz...

(Evet, kabul sesleri)

İŞÇİ (4): Ben de bir iki şey söylemek istiyorum.

(Söyle sesleri)

İŞÇİ (4): Arkadaşlar, burda alınan kararların hepsi güzel, hepsine katılıyorum. Ama her şeyden önce, bir işçinin ücreti, tam ve zamanında verilmelidir. Arkadaşlar, ücretimizi ne zaman tam ve zamanında aldık. Gün geldi, ücretimizi alamadığımız için bir dilim ekmek için borç yaptık. Bunun için isteklerimizin en başına şu yazılmalıdır. Tam ve zamanında ücret.

(Çok doğru, en başa bu yazılsın sesleri)

SALİH: Ücret işini de yazıyor musunuz Ayşe hanım?

AYŞE: Yazıyorum Salih bey.

İŞÇİ (4): Bir de şu var. Bir süre önce fabrika kapanmasın diye greve gittik. Ne oldu? Ücretler birer lira indirildi. Böyle giderse bedavaya çalışacağız.

ADİL: Saçma... Böyle şey olmaz.

İŞÇİ (4): Zarar ediyoruz, fabrikayı kapatacağız derlerse ne yapacağız?

ADİL: Greve gideriz.

ALİ: Gittik de n'oldu?

BEKİR: Grevde Adil elinden geleni yaptı. Ama bizim aramızda ikilik çıktı. Yerli arkadaşlar sıkı dursaydı, ücretler inmezdi.

İŞÇİ (5): Bekir usta, biz n'aptık?

BEKİR: Yerli işçi, evi olduğu için kira vermiyor, yevmiye bir lira inse de olur dedi. Yabancı işçi kira verdiği için, inmesin dedi. İşçi arasındaki bu ikilikten patron kazançlı çıktı. Arkadaşlar, aklımızı başımıza toplayalım, işçinin yerlisi yabancısı olmaz.

İŞÇİ (4): Bekir usta çok doğru söyledi. Birbirimize düşmeyeelim. Biz kaç saat çalışacağımız konusunda da birlik değiliz. Kaç saat çalışacağız? 12 saat mi, 15 saat mi?

SALİH: Bu konuda İzmir kongresinde alınan karar şu: *Ziraatten maada sanayi işçileriyle bütün işçiler, bir saat dinlenme hariç olmak üzere çalışma müddetinin sekiz saat olarak kabulü.*

(Şaşkınlık sesleri arasında Ali güler)

SALİH: Niye güldün Ali usta?

ALİ: Kusura bakmayın, biz burda şu şöyle olsun dedikçe, siz, ordan bir şeyler okuyor, o konuda da şu karar alınmış diyor-sunuz.

SALİH: Ben, 1923 İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararları okuyorum.

ALİ: Kim almış bu kararları, bu kararlar niçin uygulanmamış?

SALİH: Şimdi işin orasına girmeyelim.

(Girelim sesleri)

NECATİ: Arkadaşlar Salih beyin söylediği kongrede bir çok kararlar alındı. Aşar vergisinin kalkması içinde karar alındı o kongrede. Bu karar uygulandı, aşar vergisi kalktı. Çünkü, toprak ağaları bu karara sahip çıktı. Şimdi Ali ustanın sorusuna geliyorum. Siz işçiler, orda işçiler için alınan kararlara sahip çıkmadığınız için burda okunanların hiçbirisi uygulanmadı.

ADİL: Bizim böyle kararlardan haberimiz yoktu.

NECATİ: Şimdi var...

(Telefon çalar)

NECATİ: Alo, evet. Kim geliyor? Heyecanlanma oğlum. Evet.

(Telefonu kapar)

NECATİ: Arkadaşlar 20 kişilik bir kalabalık buraya doğru yürüyüşe geçmiş.

(Basıldık, Ne baskını? Kimse basamaz burayı, sesleri)

ADİL: Ben şimdi dağıtırım onları.

NECATİ: Nasıl?

ADİL: Onlar yirmi kişiye ben elli kişi getiririm.

NECATİ: Sonra?

ADİL: Sopayı yiyen kaçar.

(Elli kişi fazla, biz ne güne duruyoruz, herkes silahlı çeksün, yürütelim, sesleri)

NECATİ: Durun.

(Sessizlik)

NECATİ: Herkes, silahını masanın üstüne koysun.

(Hiç kimse davranmaz. Sonra önce Bekir, ardından işçiler, silahlarını masaya koyarlar)

NECATİ: Bana, bir damla olsun inanıyor musunuz?

(İnanıyoruz sesleri)

NECATİ: Öyleyse, bir tek kişinin burnu kanamayacak burda... Salih bey, Adil bey, siz arka kapıdan çıkın, doğru kaymakama. Durumu olduğu gibi anlatın.

(İkisi çıkar)

NECATİ: Sen, Bekir usta, yanına iki arkadaş al, arka bahçeye git. Duvardan atlayan olursa, bana, buraya haber gönder.

(Bekir usta iki kişiyle çıkar)

NECATİ: Ayşe sen bütün pencereleri sıkı sıkı kapa.

(Ayşe çıkar)

NECATİ: Sizler Hıdır'ın yanına gidin.

İŞÇİ: Silahsız mı abi.

NECATİ: Evet, silahsız. Hıdır'ın silahı var, o yeter.

(İşçiler çıkar, Salih'le Adil girer)

SALİH: Tahir'in adamları bütün yolları tutmuşlar. Ne yapacağız?

ADİL: Necati abi, bana izin verin, darma duman edeyim şunları.

NECATİ: Hayır. Niçin anlamıyorsun Adil, onların istediği de bu. Çatışma istiyor onlar.

ADİL: İstesinler, çatışmadan korkan kim?

NECATİ: Tahir'in buraya gönderdiği adamlar, ölmüş, yaralanmış umrumda bile değil. Ama ben, işçiyi gözüm gibi korumak zorundayım. Ayrıca, burda, bu işçiye ben, suç işletmeyeceğim. Onların eline koz vermeyeceğim.

ADİL: Sen ne dersen öyle olsun abi.

NECATİ: Salih bey, siz kaymakamı telefonla arayıp, olup biteni anlatın. Ben şöyle bir dolaşacağım.

(Silahını denetler, çıkar)

SALİH: Kaymakamlık cevap vermiyor.

ADİL: Bu gün tatil değil mi Salih bey?

SALİH: Hay Allah aklım karıştı.

(Salih bey telefonla uğraşırken, dışarıdan, Bolşevik doktor Moskova'ya, bolşeviklere ölüm sesleri gelir)

SALİH: Şehir kulubünü bağlar mısınız? Kaymakam bey orada mı? Telefona çağırsana... Yok mu? Ne?

(Telefonu kapar)

SALİH: İşe bak, kaymakam orada ama kendine yok dedirtiyor.

ADİL: Kim söyledi?

SALİH: Telefona çıkan garson.

(Dışarıdan sesler: Karı gibi saklanmayın. Yuh bolşevikler. Doktorun oynaşını istiyoruz. Necati girer)

NECATİ: Kaymakama haber verdiniz mi?

SALİH: Kaymakam şehir kulübünde ama, yok dedirtti.

(Ali sessizce girer, masadan bir tabanca alır, çıkarken Salih görür)

SALİH: Dur Ali, tabancayı bırak.

(Ali dışarı kaçar. Ardından Necati. Dışarıdan bir el silah sesi gelir. Ardından eve doğru yaylın ateşi başlar. Adil'le Salih yere yatarlar. Ayşe çömele çömele içeri girer. Az sonra Ali'yle Necati girer. Yaylın ateşi tek tük ateşle sürer)

NECATİ: Ayşe, sen, Ali'yi yatak odasına hapset.

(Ali'yle Ayşe çıkar. Bir işçi koşarak gelir)

İŞÇİ: Bahçeye gazlı bez atıyorlar, yangın çıkacak.

NECATİ: Siz arkadaşlara yardıma gidin.

(Adil, Salih, işçi çıkarlar. Necati telefona)

NECATİ: Yeni Ses gazetesini bağla. Oğlum, ben, Necati. Kağıt kalem al, dediklerimi yaz. "Kaymakam'a kulüpte olduğunu biliyorum. Evimi saran kışkırtılmış topluluk, 15 dakika kadar dağıtılmazsa, çıkacak olaylardan sizi sorumlu tutacağım, burda bir tek kişinin burnu kanarsa, bunun hesabını, sizden soracağım. Necati. Kulübe git, bu notu kaymakama ver.

AYŞE: *(Necati, notu yazdırırken içeri girmiştir)* 15 dakika sonra n'olacak abi?

NECATİ: Hıdır'la dışarı çıkıp bu kalabalığı dağıtacağım.

AYŞE: Abi.

NECATİ: Bana bir şey olursa, sen işçilerle, benim kaldığım yerden devam edeceksin. Anladın mı?

AYŞE: Anladım abi...

(Salih girer)

SALİH: Bahçeyi yakmak istiyorlardı ama, söndürdük.

(Tabanca sesleri duyulur)

SALİH: Saldırıya geçtiler.

NECATİ: Saldırı değil bu, kuru sıkı ateş ediyorlar.

SALİH: Kusura bakmayın ama, Necati bey, çok rahatsızsınız.

NECATİ: Rahatım, çünkü kapıdan giremezler, orda Hıdır var. Duvardan atarlarsa bana haber gelir.

SALİH: Peki bu işin sonu n'olacak?

NECATİ: Ben kaymakama not gönderdim. Bir süre bekleyeceğiz. Siz, burda durun, ben şöyle bir dolaşayım.

(Çıkar)

SALİH: Buraya gelirken ne düşler kurmuştum hepsi yıkıldı.

AYŞE: Mücadele etmeniz gerekir Salih bey. Yılmayacaksınız.

SALİH: Kiminle? Bolşevik diye bağırıyorlar. Biz bolşevik miyiz?

AYŞE: Bolşevikliğin ne olduğunu bilmeyenleri suçlamanız pek doğru değil.

SALİH: Kimseyi suçlamıyorum. Yalnız şu bir gerçek ki, bu dünya böyle gelmiş böyle gider. Bütün insanlar namuslu olursa, belki o zaman bir şeyler olur.

AYŞE: Kime göre namuslu olacaklar Salih bey?

SALİH: Ne demek kime göre Ayşe hanım?

AYŞE: Gazi Paşa, kurtuluş savaşında padişaha göre, namuslu değildi. Şimdi bile padişahçılara göre namuslu değil.

SALİH: Herkes, Gazi Paşa gibi namuslu olsa.

AYŞE: Padişahçılar böyle düşünmüyor ama.

SALİH: Pek bir şey anlayamadım Ayşe hanım.

AYŞE: Şöyle anlatayım. Bu gün burda, Tahir'e göre namuslu insan, kendinden yana olandır. İşçiye göreyse, namuslu insan, işçiden yana olandır.

SALİH: Yani size göre, genel bir namus kuralı yok mudur?

AYŞE: Sizce var mı? Varsa, hem Tahir'e göre, hem de işçiye göre namuslu davranın bakalım.

SALİH: Siz, bunları nereden öğrendiniz Ayşe hanım, ben, hiçbir kitapta böyle bir şey okumadım.

AYŞE: Ben de okumadım. Ama ben iki yıl işçilik yaptım. O zaman öğrendim bunları.

(Diindik sesleri, bağırmalar, kaçışmalar)

SALİH: Jandarma geldi galiba, kurtulduk.
(Necati girer)

NECATİ: Tamam, oyun bitti Salih bey.

(İşçiler konuşa konuşa gelirler)

AYŞE: Abi, kusura bakma ama, bu oynaş kim?

NECATİ: Kim olacak, sensin. Kardeşim olduğuna inanmıyorlar.

ADİL: Siz onların kusuruna bakmayın Ayşe bacı.

AYŞE: Çok şaşırdım, olacak şey değil.

BEKİR: Yahu arkadaşlar, Ali nerede? Kaçtı mı yoksa?

NECATİ: Ali hapiste.

BEKİR: Hapise ne zaman girdi? Vah zavallı...

NECATİ: Bizim yatak odasına hapsettik Ali'yi. Ayşe, git de salıver onu.

(Hıdır girer)

HIDİR: Komutanım, kaymakam geldi, sokayım mı içeri?

NECATİ: Gelsin.

(Bir kapıdan kaymakam, bir kapıdan Ayşe'yle Ali girerler)

KAYMAKAM: Ne var, ne oluyor doktor?

NECATİ: Ne var, ne oluyor kaymakam bey?

KAYMAKAM: Ne demek bu. Siz, şu soruma cevap verin, bu adamlar ne arıyor burda?

NECATİ: Bu adamlar oturuyorlar burda.

KAYMAKAM: Burası kahve mi?

NECATİ: Hayır, ev.

KAYMAKAM: Bu kadar adamın ne işi var bu evde?

NECATİ: Sokaktakilerin ne işi var bu evin önünde?

KAYMAKAM: Halk galeyana gelmiş.

NECATİ: Halk, neden galeyana gelmiş. Biz burada oturuyoruz diye mi?

KAYMAKAM: Sizinle açık konuşmanın zamanı geldi. Sizin burada bolşevik ihtilali için toplandığınız ihbar edildi.

NECATİ: Açık konuşmuyorsunuz. Bu ihbar, size mi yapıldı, halka mı?

KAYMAKAM: Bolşevik ihtilali için toplandığınız ihbar edildi diyorum size.

NECATİ: Bolşeviklik nedir kaymakam bey?

KAYMAKAM: İşte böyle amelenin...

(işçi işçi sesleri)

KAYMAKAM: İşte, bundan iyi bolşeviklik mi olur?

NECATİ: İşçilerin haklarını öğrenmeleri için toplanmaları bolşeviklik değildir.

KAYMAKAM: Bolşevikliktir.

ALİ: Bolşeviklikse ne yapalım yani.

KAYMAKAM: Duyuyor musunuz? Kulağınızı açın da dinleyin. Sizi gidi bolşevikler.

NECATİ: Size şunu hatırlatırım ki, siz, cumhuriyetin kaymakamısınız. Padişahın adamı gibi, önüne gelene, bolşevik diyemezsiniz. Burda Mustafa Kemal'e bile bolşevik diyen kaymakamlar gibi konuşamazsınız. Bu arkadaşlar, insanca yaşamak istiyor, şimdi anladınız mı?

KAYMAKAM: Siz ne demek istiyorsunuz? Siz benden nasıl hesap soracmışsınız?

NECATİ: Az daha geç kalsaydınız kan gövdeyi götürecekti burda.

KAYMAKAM: Asıl ben sizden hesap soracağım.

SALİH: Bu şekilde konuşmak size hiç yakışmıyor doğrusu.
KAYMAKAM: Asıl size yakışmıyor. Hele size Necati bey. Bu adamların arasında ne işiniz var. Sizin gibi bir kahramana yakışır mı bu hareketler?
NECATİ: Ben kahraman değilim. Kahraman olmadım. Kahraman arıyorsanız onlara bakın. Gerçek kahraman işte onlar.
KAYMAKAM: Siz, ne söyledığınızı bilmiyorsunuz.
AYŞE: Yeter... Asıl, siz ne söyledığınızı bilmiyorsunuz.
KAYMAKAM: Rica ederim hanımefendi, siz, bu işe karışmayın.
AYŞE: Lütfen söyler misiniz, ben kimim? Kimin nesiyim burda?
KAYMAKAM: Necati beyin kardeşisiniz.
AYŞE: Az önce doktorun oynaşı diye bağırdılar bana. Burda bolşevik arayacağınıza gidin de bana oynaş diye bağırانları arayın.
KAYMAKAM: Yakalarız hanımefendi. Ama sizin de savcılığa kadar gelmeniz gerekir.
NECATİ: Toplantımız bitince geliriz.
KAYMAKAM: Bekliyoruz.

(Çıkar)

NECATİ: Herkes yerine otursun, kaldığımız yerden devam ediyoruz.
SALİH: Nerde kalmıştık?
BEKİR: Necati bey, haklarımıza sahip çıkmaktan söz ediyordu. Ben, derim ki, şimdiye kadar başımıza ne geldiyse süm-süklüğümüzden geldi. İşte gördünüz, kararlı davrandık, toplantımızı dağıtamadılar.

(Yaşa, Bekir usta, var ol, sesleri)

SALİH: Bekir ustanın da dediği gibi, bir insan haklarının ne olduğunu bilirse, haklarını sıkı tutarsa, o hakları kimse zedeleyemez.

İŞÇİ (5): Tam konuşacaktım, ortalık karıştı. Arkadaşlar, bir de hafta tatili işi var. Tatillerde hiç ücret verilmiyor. Bu işi de konuşalım.

ALİ: Salih abi, senin kitap, hafta tatili için bir şeyler yazıyor mu?

SALİH: Yazıyor. Okuyorum. *“Sabit işçilerin hafta tatilleriyle resmi günlerde ve işçi bayramı gününde gündelikleri tam olarak verilmesi”* görüldüğü gibi gündeliklerin tam olarak verilmesi karar altına alınmış.

ADİL: Ayşe bacı, tatillerde de tam gündelik diye yaz.

ALİ: Salih abi, okurken işçi bayramı dedin. O bayram ne abi?

SALİH: 1 Mayıs

ADİL: 1 Mayıs, Bahar bayramı değil mi?

SALİH: Bilmem. Şimdi bahar bayramı ama, 1923’de işçi bayramı kabul edilmiş.

ALİ: Vay anasını, adamlar bizim bayramın adını bile değiştirmişler. Salih abi, sen en iyisi, o kitabı bize ver, gidelim fabrikaya; işte senin yaptıkların, işte senin yazdıkların diyelim.

(Yaşa Ali, var ol, Kitapçı Ali sesleri)

NECATİ: Bu kitabı size vereceğiz. Okuyacaksınız. Öğreneceksiniz. Yalnız şunu bilin, sizin haklarınız, bu kitapta yazılanların da ötesinde. Bu kitaba göre, sizin işçi sendikası kurma hakkınız var. Şimdi bir sendika kursanız hepinizi bolşevik diye içeri atarlar. İyi ama, 1923’de sendika kurmak bolşeviklik değildi. Şimdi niye bolşeviklik? Bunu iyi düşünmeliyiz. Kısaca bu kitapta okuduklarınız sizi yanıltmasın. Çünkü, bugün bazı adamlar, bugün bu kitapta yazılı olanları isteyenleri, bu benim hakkım, diyenleri, cezalandırmak için kanun yapmış. Biz, bir gün gelecek bu kanunları da değiştirmek için harekete geçeceğiz. Ama bugün, burda, bu çizgide durmak zorundayız.

BEKİR: Çok doğru. Teşbihte hata olmaz. Havlamasını bilmeyen köpek, sürüye kurt getirir derler.

SALİH: Öyleyse arkadaşlar, burda alınan kararları, patronlara bildirmek üzere, görüşmeci arkadaşların seçimine geçebiliriz. Ben ilk olarak Bekir usta'yı seçiyorum.

(Kabul, tamam sesleri)

İŞÇİ (1): Benden Ali usta.

ALİ: Yapmayın yahu, ben yapamam.

(Yaparsın, tamam, kabul, sesleri)

NECATİ: Arkadaşlar, bugüne kadar haklarınızı savunan Adil arkadaş da görüşmeci olarak seçmekte büyük yarar vardır.

(Kabul, tamam, sesleri)

ADİL: Başta, Necati abiyle, Salih abiye çok teşekkür ederim. Bugüne kadar işçi arkadaşlarıma elimden geldiğince hizmet ettim. Bundan sonra da bütün gücümle hizmet edeceğim. Arkadaşlar, burda görüşmeci seçilenler yarın sabah işbaşı yapmadan önce, şu isteklerimizi yerine getir diyeceğiz patrona.

(Hayır derse diye sesler duyulur)

ADİL: Hayır derse, isteklerimiz yerine gelene kadar çalışmayacağız. Greve gideceğiz.

(Alkışlar arasında ışıklar söner-yanar.)

(Salıne boş. Kapı çalınır. Necati kapıyı açar, soluk soluğa bir işçi girer.)

İŞÇİ: Abi, darma duman ettiler bizi.

NECATİ: Otur şuraya kendine gel. Al şu suyu iç bakayım.

(Ayşe'yle Hıdır girer)

NECATİ: Şimdi anlat.

İŞÇİ: Görüşmeci arkadaşları fabrikaya sokmak istemediler. Kavga çıktı. Ali yaralandı, ötekileri polis götürdü.

NECATİ: Ali nerede?

İŞÇİ: Hastahaneye götürdüler, ben de size geldim.

(Sessizlik)

NECATİ: Sen Ayşe, doğru hastahaneye git. Ali ağırısa başından ayrılma. Ağır değilse al, buraya getir.

(Ayşe çıkar)

NECATİ: İşçiler ne yapıyor şimdi?

İŞÇİ: Valla abi, işçi şaşkın ördek gibi, n'apacağını bilmiyor.

NECATİ: Hıdır sen, Salih beye telefon et, durumu anlat. Tutuklu işçileri kurtarsın. Ben fabrikaya gidiyorum.

(Necati'yle işçi çıkar)

HIDİR: *(Telefona)* Salih beyi bağlar mısın. Salih bey, fabrikada kavga çıkmış, polis arkadaşları karakola götürmüş. Komutanım Salih bey karakola gitsin dedi. Efendim... Komutanım fabrikaya gitti.

(Kapı çalınır)

HIDİR: Salih bey, kapı çalınıyor. Siz karakola gidin.

(Hıdır kapıya giderken, kapı açılır, Hasan'la polis girer)

POLİS: Hıdır, Ali burda mı?

HIDİR: Hangi Ali?

HASAN: Boş boş konuşma cevap ver.

HIDİR: Ağzının üstüne şaplağı indiririm ha. Ali mali yok burda.

POLİS: Evi arayacağım.

HIDİR: Arayamazsın.

POLİS : Polise karşı gelme.

HIDİR: Burayı arayamazsın dedim sana.

HASAN: Sen bunu ne dinliyorsun Polis bey.

(Kapı açılır, Ayşe'yle Ali girer. Ali'nin başı sarıdır)

HASAN: Aradığımız adam geldi Polis bey. Yürü lan, ipsiz.

HIDİR: *(Tabancasını çeker)* Kıpırdayanı vururum. Eller yukarı.

POLİS: Hıdır, at o tabancayı.

HIDİR: Kıpırdarsan kurşunu yersin. Ayşe bacı, Ali siz bu tarafa.

AYŞE: Hıdır, ne oluyor burda.

HIDİR: Ali'yi almaya gelmişler.

POLİS: hanım, bu adamdan şikayetçi olanlar var, karakola götürüceğiz.

AYŞE: Hıdır, sen Ali'yi içeri götür, ben Polis beyle konuşurum.

ALİ: Bacım, benim için bu adamlarla dalaşma, karakola çağırılıyorsak gideriz.

AYŞE: Hıdır, ne duruyorsun. Ali'yi götürsene içeri.

(Hıdır, Ali'yi götürür)

AYŞE: Polis bey görüyorsun ki Ali hasta.

HASAN: Bu kadını dinleme, doktorun oynaşı bu.

(Ayşe birden Hasan'a tokat atar)

AYŞE: Utanmaz adam. Polis bey ben bu adamdan şikayetçiyim.

HASAN: Ben de şikayetçiyim. Bana tokat attı. Kadın olmasan gösterirdim sana.

POLİS: Hepiniz karakola geleceksiniz. Hanım, git içerden Ali'yle Hıdır'ı da getir.

AYŞE: Ali hasta olduğu için gelemes.

POLİS: Hanım, inadı bırak, zor kullanacağım yoksa.

(Salih, Bekir, Adil girerler)

AYŞE: Tam zamanında geldiniz.

BEKİR: Senin ne işin var burda Hasan. Hadi dışarı.

SALİH: Sen dur Bekir usta. Ne oluyor Polis bey?

POLİS: Kavga edenleri karakola topluyoruz. Ali'nin kavga ya karıştığını öğrendik.

SALİH: Ben o işi düzelttim. Ortada önemli bir şey yokmuş.

POLİS: Salih bey siz kefil olursanız, ben Ali'yi götürmem. Yalnız Hıdır bize silah çekti.

AYŞE: Ben de bu adamdan şikayetçiyim. Bana oynaş dedi.

HASAN: Ben de bu kadından şikayetçiyim, bana tokat attı.

BEKİR: Ellerin dert görmesin Ayşe bacı.

HASAN: Kadın olmasaydı, sorardım ama.

BEKİR: Ne yaparsın lan? İt herif, Tahir'in köpeği.

SALİH: Bekir usta rica ederim, durun. Son günlerde karakoldan çıkamıyoruz. Ayşe hanım, siz de bu adama uymayın.

POLİS: Kim kimden şikayetçiyse karakola gelir.

(Polis çıkarken, Hasan'da koş a koş a polisle birlikte çıkar)

SALİH: Ayşe hanım, bir bardak su rica edebilir miyim?

(Hıdır'la Ali girer)

SALİH: Sen nasılsın Ali?

ALİ: Hiç iyi değilim.

BEKİR: İyi değilsen ne dolaşıyorsun, yatsana.

ADİL: Başında ağrı mı var?

ALİ: Kafam iyi de canım sıkılıyor.

ADİL: Sıkı can iyidir, kolay kolay çıkmaz.

ALİ: Alay etme, Adil. İçimizde bir ispiyoncu var, canımı sıkan bu.

BEKİR: Ali sen kafayı hepten sakatladın galiba.

ADİL: Yoo, Ali'nin aklına gelen benim de aklıma geldi.

AYŞE: Ali, sen de çok büyük bir suçlama yapıyorsun ama.

ALİ: Burda bir ispiyoncu var diyorum size. Yoksa bizim görüşmeci seçtiğimizi nerden bilebilirlerdi.

SALİH: Ali doğru söylüyor. Yalnız bu konuda çok dikkat etmeli.

ADİL: Şimdi burda bir ad vermeyeyim ama, bu ispiyoncunun kim olduğunu biliyorum.

(Kim, neden söylemiyorsun, işe bakın yalrı sesleri)

ADİL: Kesinlikle emin olmadıkça, kimsenin adını veremem.

AYŞE: Evet, en doğrusu da bu.

ALİ: Hayır, herkes bildiğini söylemeli, şüpheyile yaşanmaz. İspiyoncu kimse çıkaralım ortaya.

(Necati girer)

NECATİ: Geldiniz mi? Bu kadar çabuk geleceğinizi ummamıştım.

SALİH: Siz fabrikada ne yaptınız.

NECATİ: Anlatacağım. Ali'nin nesi varmış?

AYŞE : Önemli değil abi.

NECATİ: Ama yine de ben görmeden dolaşması doğru değil, Ali doğru yatağa.

ALİ: Necati abi, fabrikada olanları dinleyeyim, sonra yatarım.

NECATİ: Peki, ben, sizin tutuklandığınızı duyunca hemen fabrikaya gittim. Orda işçiler arasından iki görüşmeci seçtik.

ADİL: Ondan sonra?

NECATİ: Doğru müdüre çıktık. Tahir de oradaydı. İşçinin istekleri yerine gelecek dedik. Müdürle Tahir on beş dakika süre istediler. On beş dakika sonra da hayır, dediler. Tahir, daha ileri gitti, biz, fabrikayı kapattık dedi. Biz de o zaman bu istekler yerine gelene kadar, işçi grev yapacak, dedik.

(Yaşasın grev. Bu iş de oldu. Doğru fabrikaya gidelim, sesleri)

NECATİ: Şimdi önce yapılacak işleri konuşalım.

ADİL: Ne konuşacağız abi, sen, her şeyi yapmışsın.

NECATİ: Şimdi hemen bir grev yardım sandığı kurulacak. Halktan yardım toplanacak. Bekir usta, bu işin başında sen olacaksın. Sen Adil, grev nöbetçilerini seçeceksin. Ayşe'yle Hıdır, işçi ailelerine gidecek. İşçiler için topluca yemek hazırlanacak.

ALİ: Ben, ben boş mu duracağım?

NECATİ: Sen, bir kaç gün dinleneceksin.

ALİ: Olur mu abi?

BEKİR: Necati bey ne diyorsa o olacak. Fazla konuşma. Hadi biz gidelim Adil.

AYŞE: Bekir usta, ilk yardımı ben yapmak istiyorum. Alın küpelerimi.

BEKİR: *(Ayşe'nin yanaklarını öper)* Senin gibi bacımız var ya, sırtımız yere gelmez.

ADİL: Bir kız çocuğum olursa, adını Ayşe koyacağım.

NECATİ: En önemli şeyi unutuyordum. Gördüğüm kadarıyla her işçide silah var. Bütün silahlar toplanacak. Sinirler gergin, bir olay çıkmasın.

ADİL: Abi, bu iş silahsız olmaz.

NECATİ: Şimdi sizin en büyük silahınız grev, başka silah istemez.

SALİH: Necati bey doğru söylüyor.

BEKİR: Merak etmeyin bütün silahları toplarız. Hadi Adil.

(Adil'le Bekir çıkar)

AYŞE: Abi biz de gidiyoruz.

NECATİ: Geç bile kaldınız.

(Hıdır'la Ayşe çıkar)

ALİ: Abi, aramızda bir ispiyoncu var

NECATİ: Haklısın. Fabrikaya giderken ben de bunu düşündüm. Ama artık ispiyoncunun yapacağı bir şey kalmadı.

SALİH: Biz ne yapacağız Necati bey?

NECATİ: Biz gazeteye gideceğiz. Özel bir baskı yapacağız bu grev için. Bu işte halkı yanımıza çekmek şart. Bunun için grevin amacını çok iyi anlatacak bir gazete çıkarmalıyız.

SALİH: Gidelim, öyleyse.

ALİ: Abi, bana kağıt kalem verir misin?

NECATİ: N'apacaksın kağıdı kalemi?

ALİ: Grevin destanını yazacağım abi.

SAHNE 3

Kişiler: Müdür, Ali, Adil, Yusuf, Tahir, Latif, Hasan, Polis, Bekir, Kaymakam, Necati, Hıdır.

Sahne Düzeni: Fabrikanın Müdür Odası.

(Müdür, Adil, Ali girerler.)

MÜDÜR: Yüz kere söyledim size, benden yapamayacağım şeyleri istemeyin.

ADİL: O halde bizi niye çağırdınız Müdür bey?

MÜDÜR: Ortak bir nokta bulmak istiyorum. Ücretleriniz, nakit olarak zamanında ödenecek. Bu konuda söz veriyorum.

ALİ: Ötekiler n'olacak?

MÜDÜR: Ötekilere fabrikanın sahipleri karar verebilir.

ADİL: O zaman biz de onlarla görüşürüz.

(Tahir girer)

TAHİR: Sohbetiniz hoş olsun Müdür bey.

MÜDÜR: Arkadaşlarla ortak bir nokta arıyoruz.

TAHİR: Bre müdür ne anlarsın bunlarla konuşmaktan.

ALİ: Sen ne anlarsın.

TAHİR: Ali usta, kemiği yutmadan önce kıcını ölç derler. Neden dersen, kemik büyük olursa kıcını yırtar.

ALİ: Sofrasında yağlı kemik eksik olmayan düşünsün kıcını.

TAHİR: Fabrikanın bahçesinde körpecik kuzuları ben mi pişiriyorum ülen.

ALİ: Sen de gelseydin Tahir ağa.

TAHİR: Gelecektim ama, hepimiz kemiklere öyle bir yumulmuştunuz ki, varsın yumulsunlar, it kursağı, kemiğe doymaz, dedim.

ALİ: Aç iti bırak hep yemekten konuşsun diyenler doğru söylemişler.

TAHİR: Senin ağzına çakıl taşı dolduracağım bir gün.

ADİL: Ali, gidelim. Burda konuşmanın hiçbir yararı yok.

TAHİR: Cehenneme kadar yolunuz var.

(Adil'le Ali çıkar)

TAHİR: Bir gün hesap keseceğiz sizlerle.

MÜDÜR: Yüz kere rica ettim, Bu işe karışmayın dedim. Kızdırmayın şunları.

TAHİR: Müdür müsün nesin, bu fabrikada benim de payım var, anladın mı?

MÜDÜR: Tamam efendim. Ancak ameyleyle böyle konuşmayınız. Yangına körükle gidilmez.

TAHİR: Yangın mangın yok burda. Çil yavrusu gibi dağıta-cağım bunları.

MÜDÜR: Çok rica ediyorum, Yusuf bey gelene kadar hiçbir şeye karışmayın.

TAHİR: Ne zaman gelecek Yusuf?

MÜDÜR: Sabahleyin telefonla konuştuk. Her dakika bekliyorum.

TAHİR: Avrupa'dan ne zaman dönmüş?

MÜDÜR: Dün dönmüşler.

TAHİR: Yusuf'a ne diyeceksin bakalım.

MÜDÜR: Ben her şeyi mantık kuralları içinde yaptım.

TAHİR: Hay senin mantığına.

(Dışarıdan korna sesleri gelir)

TAHİR: Geldiler galiba.

(Tahir'le Müdür çıkarlar. Bir süre sonra, Müdür, Yusuf, Tahir, Latif girerler. Yusuf'la Latif'in başında fötr şapka vardır)

YUSUF: Evet Müdür bey, anlatın bakalım, ne istiyor bu işçiler?

MÜDÜR: Buyurun efendim, istekleri bu.

YUSUF: Demek istekleri yerine gelmezse çalışmayacaklar mı?

MÜDÜR: Evet efendim.

LATİF: Yusuf oğlum, Bir de ben bakayım şuna...Ohhooo...Yüzyıl beklerler, yüzyıl...

YUSUF: Nasıl başladı bu olay?

TAHİR: Bütün bunlar, senin arkadaşın Necati'nin başının altından çıkıyor. O bolşevik yılanı ezilmeden hiç bir şey düzelmez.

YUSUF: Rica ederim baba, siz, susunuz da, müdür anlatsın.

TAHİR: Niçin susacakmışım.

LATİF: Mirim niçin sinirleniyorsunuz?

TAHİR: Gel de sinirlenme...Susacakmışım.

LATİF: Mirim gelin şöyle yanıma oturun. Ha, şöyle... Bırakın şimdi onları. Dinleyelim, sonra biz konuşuruz. Evet müdür anlat.

MÜDÜR: Efendim, her şey sizin çıkarın dediğiniz ameleleri çıkardığımız gün başladı denebilir.

YUSUF: Onu biliyoruz. Grevi anlatın siz.

MÜDÜR: Efendim, Necati bey, fabrikadaki ameleği örgütlüyor. İşte diyor, sizin şu haklarınız var. Amele bu arada sekiz dokuz kişiyi temsilci diye seçiyor.

YUSUF: Siz bu arada ne yapıyorsunuz.

MÜDÜR: Ben Adil aracılığıyla bütün gelişmeleri gün gün izliyorum.

YUSUF: Güzel. Sonra?

MÜDÜR: Amele temsilci seçilen sekiz dokuz kişi, bir gün Necati'nin evinde toplanıp, şimdi size verdiğim kararları alıyorlar.

TAHİR: Ben o toplantıyı dağıtacağtım ama, kaymakam sıkı duramadı.

YUSUF: Nasıl dağıtacağtın.

TAHİR: Orasını ben bilirim. Sen müdürünü dinle.

MÜDÜR: Necati beyin evindeki toplantıda üç kişi görüşme- ci seçiliyor. Adil, o gece bana geldi, her şeyi anlattı.

YUSUF: Adil ne yapıyor?

MÜDÜR: Seçilenlerin içinde Adil'de var.

YUSUF: Güzel.

MÜDÜR: Ben, o sabah, üç kişiyi fabrikaya sokmadım. Kapı- nın önünde kavga çıkınca görüşmecileri tutuklattım. Bu ha- raketim, ameleiy korkuttu.

YUSUF: Devam edin.

MÜDÜR: Fabrikanın bahçesinde durumu izleyen amele, gö- rüşmecilerin tutuklandığını görünce işbaşı yapmak üzereydi ki devreye Necati bey girdi.

YUSUF: Ne şekilde?

MÜDÜR: Fabrikaya geldi. Önce bizimle görüştü. Amelenin isteklerini yerine getirin dedi.

YUSUF: Necati mi?

MÜDÜR: Evet efendim. Tahir ağa buradaydı.

TAHİR: Ben o bolşeviği çekip vuracağtım ama, müdür önle- di.

MÜDÜR: Biz, Necati beyin isteklerine hayır deyince, grevi başlattı.

YUSUF: Amele arasında bu derece etkin mi Necati?

MÜDÜR: Ne yazık ki evet.

YUSUF: Grevi çözmek için bir şey yaptınız mı?

TAHİR: Hiçbir şey yapmadı. Sabah akşam, o baldırı çıplak- larla görüştü durdu.

MÜDÜR: Efendim, ben, amele arasına ikilik sokmak istedim. Kimi isteklerini kabul eder gibi yaptım.

LATİF: Çok güzel Müdür.

MÜDÜR: Tam başarıya ulaşırken, ne yazık ki, yine Necati bey girdi devreye.

LATİF: Necati'yi neden tutuklatmadın?

MÜDÜR: Bunu nasıl yapabiliyordum efendim. Necati beyin dokunulmazlığı var.

LATİF: Ne dokunulmazlığı?

MÜDÜR: Efendim, kurtuluş savaşına katılmış, düşmana karşı savaşırken gazi olmuş bir kahramana, ne savcı, ne de polis el süremiyor.

YUSUF: Grevi daha önce önleyemez miydiniz?

MÜDÜR: Efendim, Adil bütün konuşulanları ihbar etti bize. İşin içinde Adil olduğu için grevi beklemiyordum. Ama Necati bey birden bire grevi başlatınca şaşırdım.

YUSUF: O zaman önleyemediniz.

MÜDÜR: Evet efendim. Necati bey, her şeyi hesap etmiş. Düşünün efendim, fabrikanın bahçesinde koca koca kazanlarda ameleye yemek pişiyor. Ücretleri her hafta ödeniyor. Vallahi sokağa çıkamıyorum, halk düşman görmüş gibi bana bakıyor.

YUSUF: Parayı nerden buluyorlar?

TAHİR: Rusya'dan geliyor.

YUSUF: Baba rica ederim.

TAHİR: Rusya'dan geliyor dedim sana.

MÜDÜR: Amele için yardım sandıkları kuruldu. Halk yardım ediyor. Herkes ameleden yana. Ben, yapayalnız kaldım burda.

(sessizlik)

YUSUF: Grevi Necati başlattı dediniz. O başlattıysa yine o bitirir. Necati'yle bir konuşalım.

LATİF: Yusuf, ne görüşeceksin Necati'yle?

YUSUF: Şu grevi durdur diyeceğim.

LATİF: Necati bu grevi durdurabilir mi Müdür?

MÜDÜR: İsterse durdurur.

LATİF: Ne şart koşar?

MÜDÜR: Amelenin isteklerini yerine getirin der.

LATİF: O zaman Necati'yle neden görüşelim. Öyle bir durumda istesek biz de grevi durdururuz. Veririz amelenin istediğini grev durur. Değil mi müdür?

MÜDÜR: Evet efendim.

LATİF: O halde?

MÜDÜR: Efendim bence, Necati beyle...

LATİF: Ne bence... Bence bence... Seni dinlemekle hata ediyoruz. Necati denen adamla başladın, yine onunla bitirdin. Kim bu Necati?

MÜDÜR: Ama efendim.

LATİF: Sus beceriksiz adam. Daha ilk gün vursaydın yumruğu bu iş o gün biterdi.

TAHİR: Geldin mi sözüme.

MÜDÜR: Sizin yanlış politikanız yüzünden oldu bütün bunlar. Sizin yüzünüzden ücretleri bile zor veriyoruz.

TAHİR: Müdür, haddini bil, haddini.

YUSUF: Kesin tartışmayı... Latif bey, siz ne düşünüyorsunuz?

LATİF: Sen ne düşünüyorsun?

YUSUF: Necati'yle bir görüşelim derim ben.

LATİF: Siz mi mirim?

TAHİR: Bana bırakın, şu serçeleri bir dakikada dağıtayım.

LATİF: Kargalar n'olacak? O kargalar ki, ta bolşevik Rusya'dan kaçmışlar, gelmişler, genç cumhuriyetimizin temellerine tünemek istiyorlar. Hayır, buna izin veremeyiz. Biz, bu cumhuriyeti sokakta bulmadık. Kimseye acımak yok, tepelelerine balyoz gibi ineceğiz. O Necati'yi İstiklal Mahkemesine göndereyim de görsün gününü.

YUSUF: Siz neler söylüyorsunuz Latif bey. Bu yurdun kurtuluşu için savaştan bir kahramanı nasıl olurda İstiklal Mahkemesine gönderirsiniz?

LATİF: Kahraman mı? Ne kahramanı. Kahramanlıksa biz de kahramanlık yaptık. Hem bıktım bu kahramanlardan. Bu ülkeye tek kahraman yeter.

TAHİR: Bravo Latif bey.

YUSUF: Baba yangına körükle gitme. Necati'yi nasıl bir suçla İstiklal Mahkemesine göndereceksiniz?

LATİF: Ameleyi kıskırtan bir bolşevik o. Bundan iyi suç mu olur.

YUSUF: Latif bey, lütfen gerçekçi olun. Necati'nin parlak bir geçmişi var. Hepimiz biliyoruz bunu. Ben biliyorum. Benim gibi birçok insan da biliyor. Necati, İstiklal Mahkemesine giderse bu silah geri teper. İşin içine Gazi Paşa bile karışır.

(Sessizlik)

LATİF: O zaman başka bir yoldan gideriz biz de. Yalnız sen, hiçbir şeye karışma. İstersen şehri şöyle bir dolaş. İstersen git dinlen... Müdür sen şu görüşmecileri çağır bakalım.

MÜDÜR: Peki efendim.

(Çıkar)

LATİF: *(Telefona)* Alo, kaymakamı bağla bana. Kaymakam sen misin, ben milletvekili Latif. Hoşu beşi bırak şimdi. Yahu kaymakam, senin burayı bolşevikler karargah yapmış. Efendim, senin bunda büyük hatan var. Beni dinle şimdi. Fabrikaya bir jandarma birliği gönder. Ayrıca bir iki polis de istiyorum. Unutma. Bu senin son şansın. Hadi bakalım.

(Müdür girer)

MÜDÜR: Gelsinler mi efendim?

LATİF: Gelsinler.

(Müdür çıkar)

LATİF: Kimse, hiçbir şeye karışmasın.

(Müdür, Adil, Ali girerler)

LATİF: Hoş geldiniz arkadaşlar.

ADİL: Siz de hoş geldiniz.

LATİF: Buyurun oturun şöyle. Oturun, oturun. Müdür bey beni arkadaşlarla tanıştırsana.

MÜDÜR: Efendim, bu arkadaşımız Adil bey, bu arkadaşımız da Ali usta.

LATİF: Çok güzel. Sevgili arkadaşlarım, belki beni tanımazsınız. Ben de bu fabrikanın ortaklarındanım. Aynı zamanda milletvekiliyim. Millet için yaptığım çalışmalardan fırsat bulup sizin dertlerinize eğilemedim. Sizlerle konuşup dertlerinizi çözmek için burada bulunmaktayım.

(Yusuf çıkar)

ALİ: Sözüm meclisten dışarı, bize hayvan gibi davranıyorlar.

ADİL: Haklı isteklerimiz yerine getirilmedi.

MÜDÜR: Teker teker konuşun.

LATİF: Arkadaşları azarlama Müdür. Dertten dolmuş onlar. Bak şu arkadaşlarımızın yüzüne. Hepsi pırıl pırıl. Konuşun arkadaşlar, konuşun. İkiniz birden konuşun. Ama, biriniz konuşursa daha iyi olur.

ALİ: Sen konuş Adil.

ADİL: Fazla konuşmaya gerek yok. İsteklerimizi daha önce Müdür beye yazılı olarak bildirmiştik.

LATİF: Yani şu kağıtta yazılı olanlar mı?

ADİL: Evet.

LATİF: Başka?

ADİL: Başka yok. Hepsi orada yazılı.

LATİF: Yani. Şimdi biz buna evet dersek, siz, hemen işbaşı yapacak mısınız?

ADİL: Evet. Hatta çalışmadığımız günlerdeki üretim kaybını gidermek için bir süre ücretsiz olarak tatilde de çalışacağız.

LATİF: Müdür, bu arkadaşların söyledikleri doğru mu?

MÜDÜR: Evet efendim. Daha önce de size söylediğim gibi...

LATİF: Bre gafil, sen ne biçim müdürsün. Hatta ne biçim insansın.

MÜDÜR: Ama efendim.

LATİF: Sus. Sus. Hani bolşeviklik istiyordu bu arkadaşlar. Nerde bolşeviklik. Bu arkadaşların masum isteklerini sen ne hakla geri çevirdin, ne hakla.

MÜDÜR: Rica ederim efendim.

TAHİR: Yahu ne oluyor?

LATİF: Tahir ağa şu utanmaza bak, durmadan konuşuyor. Neler söylüyor bu adam.

TAHİR: Konuşmaya geldi mi birincidir o adam. Beni de kandırdı. Şimdi bu adamlar bolşeviklik istemiyor mu yani.

LATİF: Yok canım efendim. Müdür, yüzüme bakıp durma öyle. Yıkıl karşımdan yıkıl.

(Müdür çıkar)

LATİF: Arkadaşlar, ben sizinle çok kötü konuşmaya gelmiştim. Çünkü şu alçak müdür, sizin bolşeviklik istediğinizi söylemişti.

ALİ: Biz insanca yaşamak istiyoruz.

LATİF : Anlıyorum.

(Hasan girer Latif'in kulağına bir şeyler söyler)

LATİF: Görüyorsun ki, burda arkadaşlarla görüşüyorum. beni görmek isteyen azıcık beklesin.

(Hasan çıkar)

LATİF: Milletvekili geldiğini duyan, geliyor. Tamam, herkesi dinleyeceğiz ama, önce burdaki işi bitirelim... Adil bey, siz bu isteklerinizi fabrikaya bildirdiniz mi?

ADİL: Bildirdik.

LATİF: Nerde dilekçeniz?

ADİL: Ne dilekçesi?

LATİF : Ah sizi yaramaz çocuklar, bu gibi işler dilekçesiz olur mu. Hemen şimdi bir dilekçe yazın, yönetim kurulu, isteklerinizi incelesin, karar versin.

ADİL: Kaç gün sürer bu?

LATİF: Ne kaç günü, bir saat bile sürmez.

TAHİR: Ne oluyor Latif bey?

LATİF: Bir şey olduğu yok, arkadaşlarla anlaşıyoruz.

TAHİR: Anlaşma mı? Bu adamların isteklerini kabul mü ediyorsunuz?

LATİF: Evet... Niye şaşırdınız?

TAHİR: Efendi. Sen n'aptın? Batırdın, rezil ettin bizi.

LATİF: Tahir ağa sen bu işe karışma.

TAHİR: Fabrika elden gidiyor, nasıl karışmam yahu. Ben evet demeden hiçbir anlaşma yapamazsınız. Ben de ölene kadar bu anlaşmaya evet demem.

LATİF: Öyle mi?

TAHİR: Öyle de olur, böyle de. Ben, bu anlaşmaya razı gelmem. Burda benim de payım var.

LATİF: Senin burda hiçbir payın yok. Oğlun, senin payını bana sattı. Yüzüme şaşkın şaşkın bakma, bana inanmıyorsan, git oğluna sor.

TAHİR: Yere batasınca oğul, nerdesin?

(Çıkar)

LATİF: Oyalanmadan hemen bir dilekçe yazın.

ADİL: Ne yazacağız dilekçede?

LATİF: Ne istiyorsanız onu. Sonra temsilciler imza edecekler.

ALİ: Bu dilekçe işini anlamadım ben.

LATİF: bey kardeşim, siz, bu fabrikaya girerken dilekçe vermediniz mi?

ALİ: Verdim.

LATİF: Şimdi de temsilci olarak dilekçe vereceksiniz.

ALİ: Ne dersin Adil?

ADİL: Arkadaşlara bir danışalım istersen?

ALİ: İyi olur.

LATİF: Ne danışacaksınız? Fabrika bütün isteklerinizi kabul etti, n'apalım mı diyeceksiniz. Hem dilekçeyi temsilci olan bütün arkadaşlar imzalayacak, sizin imzanız yetmez.

(Tahir girer)

TAHİR: Ne yaparsan yap bana ne... İstersen kışındaki donu da ver.

LATİF: Böyle konuşma Tahir ağa. Sen amelelik nedir bilmezsin. Ben amelelikten bu duruma geldim. Günde on-on beş saat çalışmak nedir, iyi bilirim.

TAHİR: Sonra pişman olacaksın ama.

LATİF: Böyle konuşma Tahir ağa. Yukarda Allah var. Bu arkadaşların istekleri analarının ak sütü gibi helaldir.

ADİL: Arkadaş, ben dilekçeyi imzalayacağım. Arkadaşlara da müjdeyi veririz.

ALİ: Çok sevinecekler değil mi?

LATİF: Sen sevinmiyor musun?

ADİL: Ne yazacağız. Latif bey?

LATİF: Al şu kağıdı... Şu kalemi de al. Bu kalemi Avrupa'dan aldım. İlk burda kullanıyorum. Yaz bakalım... Fabrika... Dur dur, senin yazın çok kötü. Ali usta senin yazın nasıl? Yaz bakayım... Fabrika... hah şöyle inci gibi yazısı var Ali ustanın .

(Adil'e göz kırpar)

ALİ: Ben yazı da birinciydim okulda.

LATİF: Belli. Yaz bakalım.

ALİ: Bu kağıt kirlendi.

LATİF: Başka bir kağıt al... Yaz şimdi. Fabrika Yönetim Kuruluna. Biz, aşağıda imzası bulunan işçi temsilcileri olarak, bu dilekçede belirtilen istek ve haklarımız verilmeye kadar

grevde olduğumuzu bildiririz. Yazdın mı, çok güzel. Şimdi işçi temsilcilerinin adlarını tek tek yaz, Hepsi imza edecekler ya. Adil usta, sen de bütün arkadaşları topla, ben, bir konuşma yapacağım.

ALİ: Bütün arkadaşların adını yazdım Latif bey.

LATİF : Çok güzel. İsteklerinizi belirten şu kağıdı dilekçeye iliştiir.

ADİL: İlk imzayı da ben atayım.

ALİ: Hadi at bakalım... Uğurlu olsun.

ADİL: Hepimize.

ALİ: Şimdi ben de atayım. Bekir usta belki de kızacak bize, ilk imzayı ona attırmadık diye. Latif bey buyurun kalemi.

LATİF: Yoo, bu kalem sen de kalsın. Her yazışta bu mutlu günü anarsın. Bu iş de bittiğine göre... Evet Tahir ağa, şu Hasan'a söyle de benimle görüşmek isteyeniyi göndersin.

(Tahir çıkar)

LATİF: Sizde temsilci arkadaşlara haber verin gelip dilekçeyi imzalasınlar.

(Tahir, polis, Hasan girerler)

LATİF: Polis şunları tutukla.

ALİ: N'oluyor yahu?

POLİS: Uzatın ellerinizi, karakolda anlarsın.

*(Ali bir sıçrayışta, Latif'in arkasına geçer, bıçağını çeker,
Latif'in gırtlığına dayar)*

ALİ: Postu kolay kolay ele vermem ben. Kim kıpırdarsa bu itin gırtlığını keserim. Adil, sen hemen arkadaşlara durumu anlat. Necati abiye de haber göndersinler.

ADİL: Şunun yüzüne tüküreyim de öyle giderim.

*(Gelir. Bir vuruřta Ali'yi dūřürür. Hasan tabancasını çekerek,
Ali'ye ateş eder. Yusuf girer.)*

YUSUF: Kan istemediğimi söyledim size.

LATİF: Biz de istemiyoruz ama, rahat durmadı. Öldü mü?

HASAN: Yaşıyor.

LATİF: Bir arabaya atın, kimseye göstermeden karakola götürün.

(Hasan'la polis Ali'yi çıkarır)

LATİF: İyi ki tabancası yoktu.

ADİL: Necati bey, silahı yasak etti.

LATİF: Öyle mi... Silahsız kahraman mı olurmuş. Sen şimdi amele temsilcilerini bir oyunla buraya topla.

(Soluk soluğa Bekir girer)

BEKİR: Adil, nerdesiniz yahu?

LATİF: Bu kim?

TAHİR: Temsilcilerden biri de bu.

LATİF: Adil burda, Ali usta da karakola gitti. Necati adlı biri bütün ameleyi dolandırmış, onu şikayete gitti.

ADİL: Ne acı ki, Necati bey dolandırıcının biriymiş.

BEKİR: Peki jandarma fabrikayı niye sardı?

LATİF: Fabrika mı sarıldı? Allah Allah... Fabrika niye sarıldı acaba? Necati'nin yeni bir oyunu olmasın.

BEKİR: Aklım karıştı yahu.

(Kaymakam girer)

KAYMAKAM: Emriniz üstüne fabrika sarılmıştır Latif bey.

(Bekir usulca çıkmak ister. Talir hemen tabancasını çekerek)

TAHİR: Adım atarsan vururum.

(Bekir durur, Adil'e bakar)

BEKİR: O namussuz sendin demek.

LATİF: Tahir ağa, şunu adamlarına teslim et, karakola götürsünler.

(Tahir Bekir'i çıkarır)

LATİF: Kaymakam, şu dilekçede adı olan ameleler tutuklansın. Komutana söyle ameleyi dağıtsın. Necati'yi de hemen tutuklayın.

KAYMAKAM: Peki efendim.

(Çıkar)

LATİF: Yusuf ne düşünüyorsun?

YUSUF: Yanlış yolda değiliz ya.

LATİF: Hayır, her zaman olduğu gibi inan bana.

(Tahir girer)

TAHİR: Adamı gönderdim ben. Necati'yi n'apacağız?

LATİF: O, şu dakika da belki tutuklanmıştır.

ADİL: Efendim, bir de Salih bey var.

TAHİR: Onu bana bırakın.

ADİL: Şey de var efendim, Necati beyin kızkardeşi...

LATİF: Ayşe hanım burda mı?

YUSUF: Ayşe hanıma dokunmanıza izin veremem. Ayşe hanıma dokunursanız beni karşınızda bulursunuz.

(Dışarıdan ses: Arkadaşlarınızı bırakın. Nereye götürüyorsunuz. Ameleler dikkat dikkat! Yüzbaşı Hulusi konuşuyor. Herhangi bir olaya yol açmayın. Arkadaşlarınızın yalnızca ifadesi alınacak. Sizler de hemen fabrikayı boşaltın... Burdan ancak ölüünüz çıkar!)

YUSUF: Latif bey, ameylele konuşalım. Belki boşaltırlar fabrikayı.

LATİF: Hayır, bırak dirensinler. Jandarma, kurşunla, dipçikle dağıtsın onları. Adil, sen dışarı çık. Ameleyi Necati'ye karşı kıskırt.

(Adil çıkar)

TAHİR: Ben kendimi bir şey sanırdım ama, sen beni bastır-dın.

(Dışarıdan ses: Yiizbaşı Hulusi konuşuyor. Ameleye iltar. Fabrikayı boşaltın... Uğultu... Bağırış... Ses birden kesilir.)

TAHİR: N'oldu bunlara?

LATİF: Teslim oluyorlar.

(Adil soluk soluğa girer)

ADİL: Necati bey geldi.

LATİF: Nerde?

ADİL: İşçilerle konuşuyor.

LATİF : Yusuf, ne yapacağız?

YUSUF: Darbenizi vurun işte.

LATİF: Nerde? Nasıl? Neden tutuklamadılar bu adamı?

TAHİR: O işi siz bana bırakın.

LATİF : Ne yapacaksınız?

(Tahir Latif'in kulağına bir şeyler söyler)

LATİF: Yapabilir miyiz?

TAHİR: Elbette.

(Necati girer)

YUSUF: Hoş geldin Necati.

NECATİ: Hiç de hoş bulmadım Yusuf. Nedir bu yaptığın?

YUSUF: Soluk al hele. Uzun uzun konuşuruz daha sonra.

NECATİ: Sen ne arıyorsun burda?

ADİL: Arabuluculuk yapıyorum abi.

NECATİ: Ne arabuluculuğu. Ali nerde, Bekir nerde?

LATİF: Bizden şikayetçi oldular, karakola gittiler.

NECATİ: Jandarmayı kim çağırdı. Temsilcileri kim tutuklatmak istedi? Yusuf sizin şu dakikada yapmak istediklerinizi, biz düşmana yapmadık.

LATİF: Efendim, biz bir şey yapmadık. Olay çıkmasın diye bir jandarma istedik. Kaymakam bir jandarma birliği göndermiş.

NECATİ: Sen sus... Ne olup bittiğini elbet şimdi öğreneceğim. Adil, sen işçinin başına git. Söyle bütün işçiler sessizce beni beklesinler.

(Telefon çalar)

NECATİ: Ben bakarım...

(Telefona)

NECATİ: Ben Necati, konuş Ayşe. Evet... Burda başka şey söylediler. Salih beyi de al, doğru karakola gidin.

(Telefonu kapar)

NECATİ: Sen, hey Latif, yalancı adam. İşçiye sen tutuklattın değil mi...

TAHİR: Evet, biz yaptık.

LATİF: Cumhuriyeti koruyoruz efendim.

NECATİ: Sen mi koruyorsun?

TAHİR: Beğenmedin mi? Koskoca milletvekili o.

NECATİ: Çok beğendim. Kafan laçka olmadı mı senin. Önce kalpak, sonra fötr.

LATİF: Yusuf bey, bir şeyler söylesenize.

NECATİ: Şunlara bak. Cumhuriyetin sizin elinizde kalacağını bilseydim, düşmana bir tek kurşun sıkımdım.

YUSUF: Necati...

NECATİ: Konuş Yusuf. Türkiye'yi bu adamların nasıl soyduğunu anlat.

LATİF: Yusuf bey.

YUSUF: Latif bey, baba... Siz, lütfen yan odaya geçin. Necati'yle yalnız kalmak istiyorum.

LATİF: Gidelim Tahir efendi.

(Tahir'le Latif çıkarlar)

(Sessizlik)

YUSUF: Söze nerden başlayacağımı bilmiyorum.

NECATİ: Şurdan başlayalım. Jandarma fabrikadan çekilecek. Tutuklu işçiler salıverilecek.

YUSUF: Ben, başka türlü düşünmüştüm. Ne bileyim, zayıflamışsın, ya da şişmanlamışsın demeni bekliyordum.

NECATİ: İşçi tehlikedeyken bu tür sözlerle ne gerek var.

YUSUF: Hemen konuya girelim istiyorsan...

NECATİ: Evet hemen.

YUSUF: Buraya geldiğimden beri seni düşünüyorum. Söyler misin bana, bu adamlarla ne yapmak istiyorsun?

NECATİ: Senin, içerde oturan adamlarla yaptıklarının tam karşısını.

YUSUF: Biz ne yapmışız?

NECATİ: Yoksul halkı soyup soğana çevirdiniz. Türkiye Cumhuriyetini yanlış yola soktunuz.

YUSUF: Peki siz ne yapacaksınız?

NECATİ: Bu yanlışlığı düzelteceğiz.

YUSUF: Hangi yanlışlığı?

NECATİ: Siz bu ülkeyi soyuyorsunuz. Hem de işbirlikçi tüccarla, toprak ağasıyla. Bu ülke kalkınmıyor, yalnızca siz zen-

gin oluyorsunuz. Burda halk açlıktan inim inim iniyor, çocuklar kızamıktan ölüyor.  şte yanlışlık bu. Senin bilmezden geldiğin yanlışlık bu.

YUSUF: Yaa. Nasıl d zeltecekmi sin bu yanlışlığı?

NECAT : Yönetimi  alı anların eline vererek. Bunun için de Halk partisinde kümelenen toprak ağalarıyla, i birlik ileri tek tek temizleyeceğiz.

YUSUF: Bu adamlarla mı yapacaksın bütün bunları?

NECAT : Evet düşmanı denize döken bu adamlarla.

YUSUF: Necati  a ırtıyorsun beni. Biz bu ülkeyi kalkındırmak için geceli gündüzlü çalışıyoruz, sen, neler söylüyorsun.

NECAT : Kalkınma mı? Kurtuluş savaşının başarılı subayı, bir koluna i birlik iyi, bir koluna toprak ağasını almış, ülkeyi kalkındırıyormu . Sen bu ülkeyi  u içeride oturanlarla değil, jandarmanın sardığı adamlarla kurtardın.

(sessizlik)

NECAT : Tarih bundan daha büyük bir yanlışlık yazmamı tır.

(Sessizlik)

NECAT : Hani halk devleti kuracaktık. Nerde halk?

(Sessizlik)

YUSUF: Yapılanların hepsini de k   msemen doğru değil ama.

NECAT : Yapılanlar böyle yapılmayacaktı.

YUSUF: Necati, yaptıklarımızın hepsi, bizim yapmak istediklerimiz değil. Nasıl anlatsam bilemiyorum. Bir görünmez el var, olayları değiştiriyor sanki.  u amelenin 15 saat çalışmasını ben de istemiyorum. Ama önüme hesap geliyor.  alı acak deniyor.

NECATİ: Senin görünmez dediğin eller, içeride oturuyor.

YUSUF: Bazı gerçekleri görmelisin Necati. Ben, senle burada sabaha kadar tartışırım. Beni inandırabilirsin de. Ama bu tartışma boştur. Olaylar, bizim dışımızda geliyor.

NECATİ: Hayır, böyle olmaz. Biz olayları istedikleri yöne götüren bu adamların ellerini, işte burda söylüyorum, kesinlikle kıracağız.

YUSUF: Necati, birçok şeyleri bilmiyorsun.

NECATİ: Ben, her şeyi biliyorum.

YUSUF: Bilmiyorsun diyorum sana... Bırak bu düşünceleri. Şimdi şurdan çıkar doğru İstanbul'a gideriz. Bir süre ortalarında gözükmezsin. Sonrası kolay... Bir şeker fabrikası kuracağız, oraya müdür olursun.

NECATİ: Evet, senin şeker fabrikası kuracağını bilmiyordum. Evet, senin bu kadar değişebileceğini bilmiyordum. Senin şu işbirlikçiyle halkı soyacağını bilmiyordum.

YUSUF: Necati, sus, beni dinle... Dinleyeceksin beni, sen hiçbir şey bilmiyorsun. Devleti kocamış Babıali kadrosunun ele geçirdiğini bilmiyorsun, ameleden yana çıkan ekonomi bakanının istifa ettirildiğini, Zonguldak'ta ameleği koruyan fabrika müdürünün işten atıldığını bilmiyorsun. Bütün bunları, benim değil, işte o gizli ellerin yaptığını bilmiyorsun.

NECATİ: Bu devlette, bizim alınterimiz var. O gizli eller beş para etmez. Kırar geçeriz hepsini. Daha önemlisi, Ankara'da Mustafa Kemal Paşa var. Ona gideriz.

YUSUF: Kardeşim... Necati, neden inanmıyorsun bana. Evet, Ankara'da Mustafa Kemal var, ama Ankara'ya kadar gidemezsin.

NECATİ: Ne oluyor?

(Dışarıdan ses: Yüzbaşı Hulusi, ameleğe iltar ediyor.

Amele ateşi kes. Amele teslim ol. Doktor Necati, nerdeysen çık.

Teslim ol... Jandarma, siper al, ateş...)

NECATİ: Bu yüzbaşı şaşırıldı. Silahsız işçiye ateş ettiriyor.

YUSUF: Amelede silah yok mu?

NECATİ: Yok ya.

(Kapıya doğru yürür)

YUSUF: Sen dur, Necati.

NECATİ: İşçi ateş altındayken ben, burda seninle mi konuşacağım.

YUSUF: Senden rica ediyorum. Beş dakika izin ver bana, fazla değil, beş dakika. Ben bu çatışmayı durduracağım.

NECATİ: Sana beş dakika süre Yusuf.

(Yusuf hızla çıkar. Necati telefonu alır)

NECATİ: Bana Yeni Ses Gazete'sini bağlayın...

(Hıdır girer)

NECATİ: Ne var Hıdır?

HIDİR: Komutanım sarıldık.

NECATİ: *(Telefonu bırakır)* Ne demek bu?

HIDİR: Komutanım işçilerin olduğu yerden, Tahir'in adamları jandarmaya ateş açtı. Yüzbaşı Hulusi de, işçi ateş açtı diye, jandarmaya ateş emri verdi.

NECATİ: Aldatıldım... Aldatıldık.

(Bir ara ateş kesilir. Dışarıdan ses: Dikkat dikkat, doktor Necati sana sesleniyorum. Teslim ol. Kaçamazsın. Teslim ol.)

HIDİR: İşçiler, sapır sapır düşüyor komutanım, n'apacağız?

(Dışarıdan ses: Yüzbaşı Hulusi konuşuyor. Doktor Necati teslim ol. Eller yukarıda dışarı çık.)

NECATİ: Şu şaşkın yüzbaşıya bak. Bana teslim ol, diyor. Gidelim.

(Hıdır silahını çıkarır, öne geçer. Çıkış kapısına yöneldikleri sırada arka kapıdan bir namlu uzanır, Necati'yi tarar. Necati yaralanır. Düşmemek için sağa sola yalpalar. Hıdır, Necati'ye yetişir, tutar. Hemen ardından ateş edilen yere silahını boşaltır.)

HIDIR: Yüzbaşım, komutanım, anam babam... İyi misin?

NECATİ: Bırak beni... Git, Ayşe'yi... Salih beyi bul...

HIDIR: Kurban olayım komutanım konuşma.

NECATİ: Sus... Beni dinle... Sen, Ayşe, Salih...

(Hafiften Ankara marşı duyulur)

NECATİ: Ankara'ya gidin... Gazi Paşa'yı bulun... Anlatın... Yüzbaşını, mehmetçiklerini katlettiler, deyin...

(Ankara marşı perde, perde yükselir. Necati'yle Hıdır'ın sesleri duyulmaz. Necati eliyle Hıdır'a git emri verir. Hıdır, Necati'yi yere bırakır. Kapıya doğru yürür. Kapıyı açar açmaz bir yaylın ateşi başlar. Hıdır sallanır, düşer. Ateşle marş durur. Sessizlik... Perde kapanır.)

SON

sapak

cengiz gündoğdu

“... yeryüzünde görüp görmediğimiz, bilip bilmediğimiz bütün ürünler, bütün değerler, bir tek insanın, bir tek sınıfın değil bütün insanlarındır. Çalışan, üreten, doğayı değiştiren bütün insanların.

Nerde, ne şekilde olursa olsun bu yararlanmada bir eksiklik olursa, kimi sınıflar, “Biz insanız, sen değilsin” diye insan ürünlerine el korsa, orda insanca yaşama savaşımı başlar. **Sapak**’ta olduğu gibi, Necatiler, Ayşeler, Aliler, Bekirler, insan olmayı, insanca yaşamayı tekeline almak isteyen Latiflere, Yusuf'lara, Tahir'lere karşı çıkarlar. Bu savaşım sürer gider. Herkesin insan sayılacağı, herkesin insanca yaşayacağı o güzelim eşitlikçi uygarlık kuruluna dek.”

©İNSANCIL YAYINLARI

Küçükparmakkapı, İpek Sok. Zafer Han, No.10 Beyoğlu-İstanbul

Tel&Faks: 0212 249 80 19 e-mail: insancil@hotmail.com www.insancil.com